

Sprawozdanie za rok 2015
z realizacji Strategii
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Piły do roku 2020

Ocena zasobów pomocy społecznej

Piła, 2016

Spis treści

I. Wstęp.....	5
II. Sytuacja demograficzna i społeczna.....	6
Część sprawozdawcza.....	11
III. Opis działań realizowanych w ramach <i>Strategii</i>.....	14
<i>Cel 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.....</i>	14
1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.....	14
1.1 Działania MOPS w Pile zmierzające do aktywizacji zawodowej.....	14
1.2 Działania PUP w Pile w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia.....	19
1.3 Działania na rzecz rozwijania przedsiębiorczości, inwestycji i kształcenia dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy	20
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.....	23
2.1 Świadczenia przyznawane na rzecz zapewnienia ubogim bezpieczeństwa socjalnego.....	23
2.2 Działania z zakresu zwiększania zasobów i poprawy warunków mieszkaniowych	26
3. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością	28
<i>Cel 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.....</i>	32
1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia.....	32
1.1 Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny	32

2. Wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.....	32
2.1 Działania jednostek oświatowych w zakresie wsparcia dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu.....	33
2.2 Świadczenia przyznawane na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu.....	35
3. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.....	41
3.1 Działalność OPiRPA w Pile na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.....	41
3.2 Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie do roku 2015.....	42
<i>Cel 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.....</i>	43
1. Usprawnienie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.....	43
1.1 Środowiskowe usługi opiekuńcze	43
1.2 Usługi realizowane w DDP MOPS w Pile zakresie usprawnienia osób starszych i zapewnienia im właściwej opieki.....	44
1.3 Zapewnienie osobom niesamodzielnym całodobowej opieki.....	47
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.....	49
2.1 Świadczenia MOPS w Pile na rzecz ograniczenia skutków niepełnosprawności oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.....	49
2.2 Działania powiatu na rzecz ograniczenia skutków niepełnosprawności oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.....	50
<i>Cel 4. Zwiększenie dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście.....</i>	52

1. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.....	52
2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.....	54
<i>Cel 5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.....</i>	59
1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.....	59
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.....	61
V. Wnioski i rekomendacje.....	65
VI. Podsumowanie.....	66
Spis schematów i wykresów.....	67
Spis tabel.....	68
Spis załączników.....	68

I. Wstęp

Niniejszy dokument stanowi próbę zobrazowania przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile, jako koordynatora realizacji założeń określonych w podstawowym na poziomie gminnym dokumencie w zakresie polityki społecznej - *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły do roku 2020* (przyjętej *Uchwałą Nr XX/264/12 Rady Miasta Piły z dnia 24 kwietnia 2012 r.*) - działań podejmowanych w celu osiągnięcia oczekiwanych efektów wdrażania w czwartym już roku jej realizacji. *Strategia* w roku 2015 realizowana była poprzez szereg dokumentów strategicznych gminy.

Wzorem lat ubiegłych, materiał opracowano w oparciu o dane własne samorządu gminnego, w tym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile - instytucji bez wątpienia kluczowej w procesie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Piły - oraz informacje pozyskane z współpracujących z gminą organizacji pozarządowych, instytucji kościelnych i uczelni wyższych, a także samorządu powiatowego.

W celu osiągnięcia większej przejrzystości rezultatów lokalnej polityki społecznej, podejmowane działania przedstawiono w ujęciu progresywnym w stosunku do lat poprzednich i skupiono się na tych, które pozwoliły rozwinąć i urozmaicić pilską ofertę pomocową, czyli wniosły do niej wartość dodaną, z pominięciem szczegółowego opisywania tych działań, które na poziomie gminnym stały się przedmiotem odrębnej sprawozdawczości.

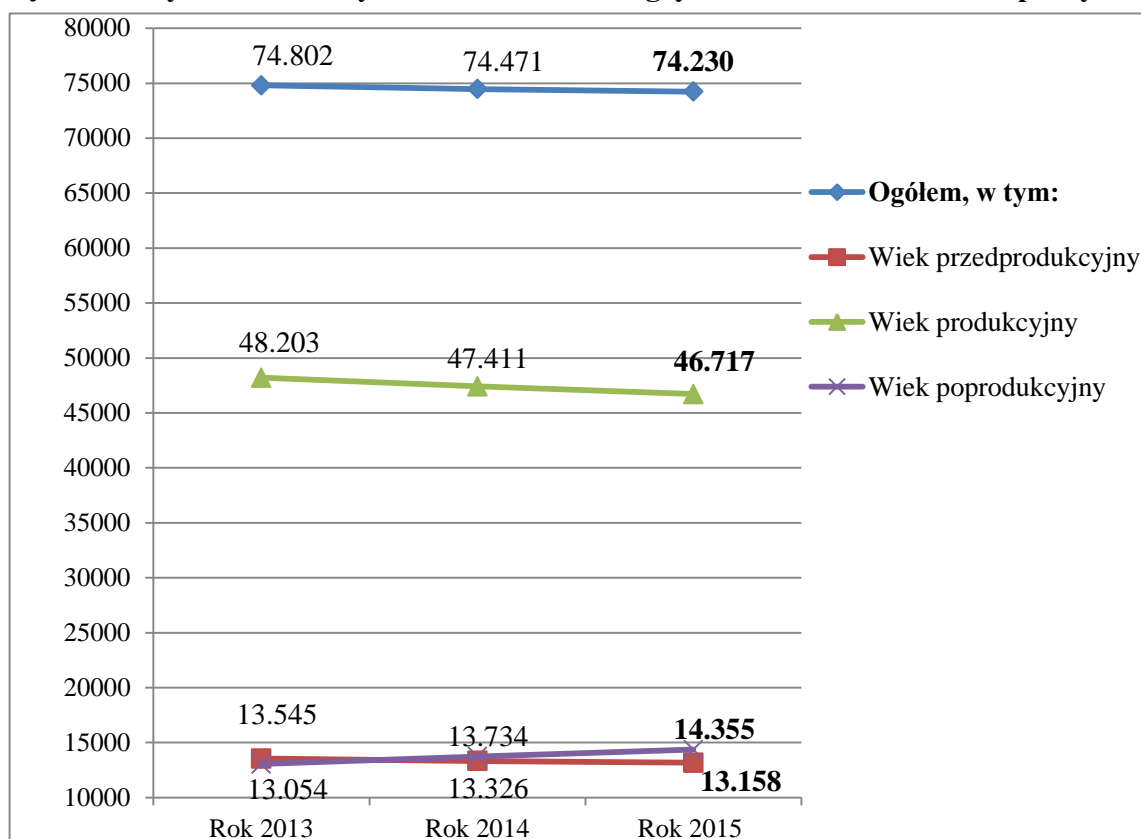
W związku z tym, iż koordynatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015 jest gminny Zespół Interdyscyplinarny, którego obsługę administracyjną zapewnia MOPS, sprawozdanie z realizacji tego programu w roku 2015 stanowi załącznik do niniejszego opracowania.

Sprawozdanie to obejmuje także ocenę zasobów pomocy społecznej w rozumieniu art. 16a *ustawy o pomocy społecznej*.

II. Sytuacja demograficzna i społeczna

Liczba mieszkańców Piły od lat pozostaje na poziomie powyżej 74.000. Na dzień 30 czerwca 2015 r. zamieszkiwało w niej 74.230 osób, tj. o 241 osób mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Przewagę – 52,01 % mieszkańców - stanowiły kobiety. Dynamikę liczby mieszkańców w latach 2013 - 2015 ze względu na wiek zdolności do pracy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Dynamika liczby mieszkańców ze względu na wiek zdolności do pracy

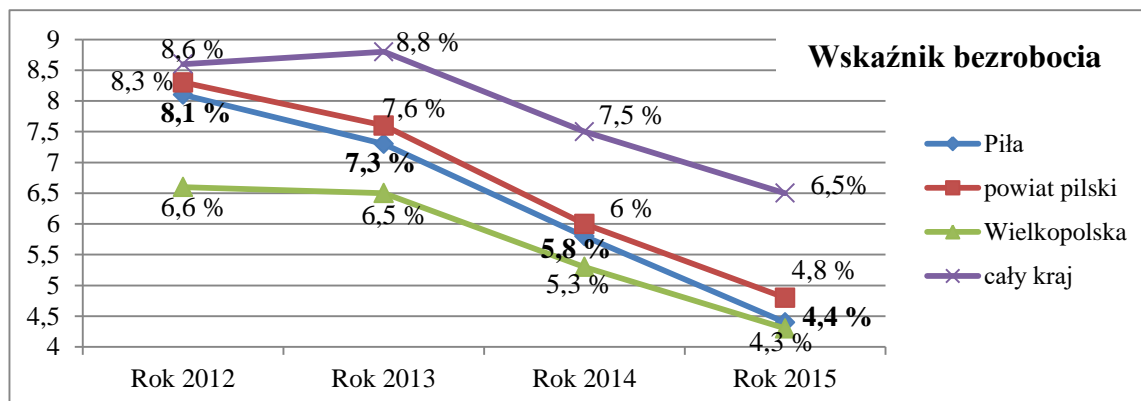
Źródło: Dane GUS za lata 2013-2015.

Jak wynika z wykresu, na dzień 30 czerwca 2015 r. najliczniejszą grupę mieszkańców Piły stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (18-64 lata mężczyźni, 18-59 lat kobiety). Natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym kolejny rok z rzędu przewyższyła liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Przedstawione tendencje demograficzne wskazują, że w najbliższych latach osoby w wieku produkcyjnym w dalszym ciągu będą stopniowo zasilać najstarszą grupę mieszkańców.

Jednym z najistotniejszych problemów społecznych ostatnich lat, w tym wśród mieszkańców Piły, niezmiennie pozostaje **bezrobocie**. Na poniższych wykresach przedstawiono dynamikę wskaźnika bezrobocia w Pile (liczby osób bezrobotnych do

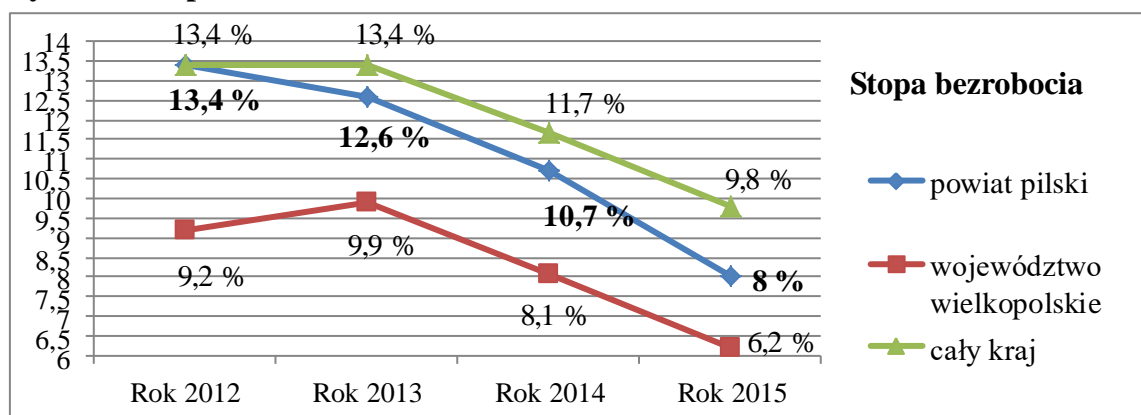
liczby ludności w wieku produkcyjnym) na tle powiatu, województwa i kraju oraz dynamikę stopy bezrobocia (tj. stosunku liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie) na tle województwa i kraju w latach 2012-2015.

Wykres 2. Poziom wskaźnika bezrobocia w latach 2012-2015

Źródło: Dane PUP za lata 2012-2015 według stanu na koniec roku.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w latach 2012-2015

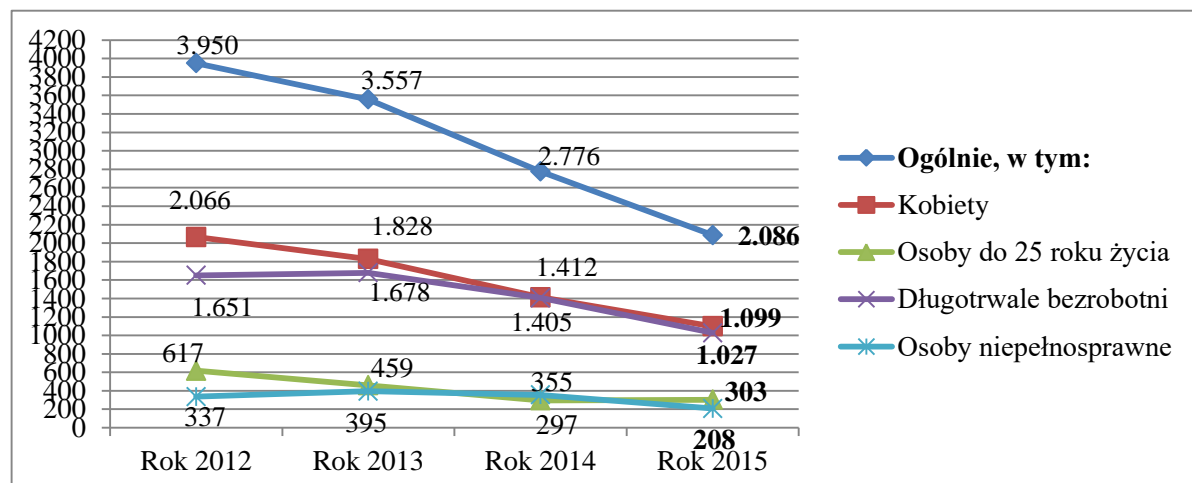

Źródło: Dane PUP za lata 2012-2015 według stanu na koniec roku.

Analiza wykresów wskazuje, że poziom bezrobocia rejestrowanego w Pile w ostatnich latach znacząco się obniżył, przy czym spadek w roku 2015 był porównywalny do odnotowanego w roku 2014. Od roku 2013 można zaobserwować ogólną tendencję spadkową poziomu bezrobocia w Polsce. W przypadku Piły i powiatu pilskiego dynamika spadku tego zjawiska była wyższa niż w województwie wielkopolskim i kraju. W tym miejscu warto zauważyć, że spadek bezrobocia w całym powiecie pilskim w 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, był efektem jego zdecydowanego spadku w Pile, jako największej gminie powiatu.

Kolejny wykres przedstawia dynamikę liczby zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Piły w latach 2012-2015, w tym znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Wykres 4. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Pile latach 2012-2015

Źródło: Dane PUP w Pile za lata 2012-2015.

Jak wynika z wykresu, w grupie bezrobotnych mieszkańców Piły zarejestrowanych w PUP w Pile na koniec 2015 r., przeważały kobiety. Osoby długotrwale bezrobotne stanowiły niespełną połowę ogółu zarejestrowanych. W obu tych kategoriach osób bezrobotnych, znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, obserwuje się od 2013 r. dynamiczny spadek liczebności, porównywalny ze spadkiem ogółu liczby osób bezrobotnych. Obniżeniu, w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego, uległa także liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych, nieznacznemu wzrostowi natomiast – liczba osób do 25 roku życia.

Spadek w porównaniu do roku 2014 dotyczył także **świadczeniobiorców pomocy społecznej MOPS** w Pile. Liczba rodzin objętych pomocą spadła o 4,5 %, zaś liczba osób objętych społecznym wsparciem zmniejszyła się o 7,2 %. Obniżenie liczby beneficjentów wiązało się przede wszystkim z opisaną wcześniej poprawą sytuacji na rynku pracy, a co za tym idzie, wzrostem dochodów mieszkańców Piły. Dane dotyczące świadczeń i świadczeniobiorców przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dane o korzystających z pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	3.892	4.200	3955	3.765
Liczba świadczeń pieniężnych	2.416	2.564	2.324	2.166
Liczba świadczeń niepieniężnych	1.706	1.880	1.899	1.900
Liczba rodzin ogółem	2.438	2.565	2.418	2.308
Liczba osób w rodzinach	6.208	6.656	6.113	5.673

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Warto zwrócić uwagę, iż w zakresie liczby udzielonych świadczeń pomocowych spadek odnotowały jedynie te o charakterze pieniężnym. Poziom przyznawanej pomocy niepieniężnej (takiej jak praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, posiłki czy usługi) utrzymuje się od 3 lat na podobnym poziomie, z lekką tendencją wzrostową, co wskazuje na relatywny wzrost udziału świadczeń niepieniężnych w oferowanej pomocy. Taki stan rzeczy wynika bezpośrednio z faktu, iż celem Ośrodka jest objęcie klientów takim wsparciem, które w miarę możliwości doprowadzi do ich życiowego usamodzielnia. Spadek liczby świadczeń pieniężnych był zatem wypadkową zarówno poprawy sytuacji finansowej rodzin, jak i nastawienia Ośrodka na działania pomocowe o charakterze kompleksowym.

Wśród typów rodzin objętych pomocą społeczną w 2015 r. od kilku już lat nie zauważa się zasadniczych zmian. Nadal największą grupę reprezentowały rodziny z dziećmi (1.039 rodzin), w tym rodziny niepełne, oraz gospodarstwa jednoosobowe (991 osób). Rodziny, w których podstawowym dochodem była emerytura lub renta stanowiły blisko piątą część rodzin objętych pomocą (560 rodzin). Liczby rodzin jednoosobowych oraz rodzin z dziećmi, w tym niepełnych, nieznacznie spadły w porównaniu do roku 2014, natomiast rodzin, w których podstawowym dochodem była emerytura lub renta – wzrosła.

Także kluczowe powody przyznania pomocy pozostają od lat niezmiennie, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2015

Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin			
	2012	2013	2014	2015
Bezrobocie	1.584	1.700	1.557	1.427
Ubóstwo	1.520	1.637	1.558	1.493
Długotrwała lub ciężka choroba	983	1.040	1.045	1.058
Niepełnosprawność	892	923	891	918
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	544	612	583	552
Alkoholizm	378	401	396	400
Narkomania	17	22	18	22
Bezdomność	191	179	177	201

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Analizując dane zawarte w tabeli, należy stwierdzić, że kolejnym po bezrobociu istotnym problemem społecznym był w 2015 r. problem ubóstwa. Zaznaczyć należy jednak, że w ostatnich 2 latach nastąpił spadek liczby rodzin objętych społecznym

wsparciem z obu tych powodów. Dalszy spadek odnotowała także liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, co zapewne związane jest z intensyfikacją działań z zakresu wspierania rodziny.

Po raz pierwszy od kilku lat zaobserwowano natomiast wzrost liczby osób objętych pomocą z powodu bezdomności, co wynikać może nie tyle ze wzrostu wielkości samego zjawiska, co m.in. z faktu, iż pomocą Ośrodka obejmowane są także osoby bezdomne spoza Piły, które tymczasowo znalazły się na terenie miasta.

Liczba rodzin objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby utrzymała rokroczną tendencję wzrostową, a z powodu niepełnosprawności, alkoholizmu i narkomanii – wzrosła, osiągając poziom zbliżony do roku 2013. Utrzymywanie się liczby osób objętych pomocą z powodu uzależnienia na zbliżonym poziomie wynika m.in. z faktu, iż pomoc tym osobom wymaga długotrwałego, interdyscyplinarnego podejścia. Wzrost liczby osób objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności czy długotrwałej choroby jest następstwem ich ograniczeń w zakresie samodzielnego funkcjonowania.

Dane dotyczące istniejącej w latach 2014-2015 pilskiej **infrastruktury społecznej w zakresie mieszkalnictwa** przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Gmina infrastruktura mieszkaniowa w latach 2014-2015

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2015
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy, w tym:	3.303	3.257
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	188	190

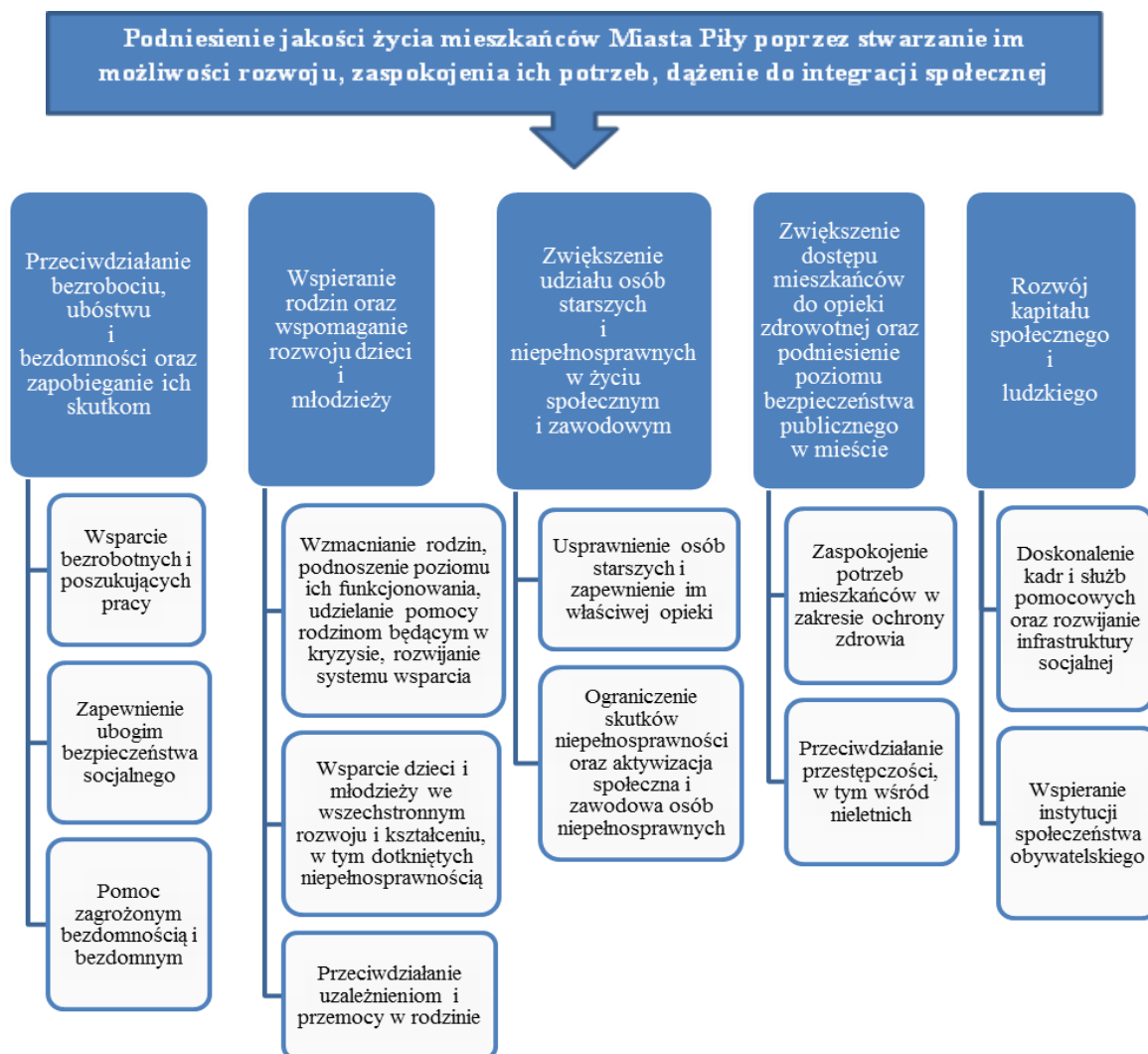
Źródło: Dane Urzędu Miasta Piły.

Jak wynika z tabeli, w roku 2015 zmniejszyła się ilość mieszkań komunalnych pozostających w zasobie gminnym. Liczba mieszkań socjalnych utrzymała się na podobnym poziomie, jednak ich udział w ogólnej liczbie lokali komunalnych wzrósł z 5,7 % do 5,83 %. Spadek ogólnej liczby lokali mieszkalnych w porównaniu do roku 2014 nastąpił w wyniku ich wykupu przez dotychczasowych najemców.

Cześć sprawozdawcza

Poniższy schemat, zgodnie z którym opracowano sprawozdanie, przedstawia cele i działania strategiczne.

Schemat 1. Misja, cele strategiczne i operacyjne

Źródło: *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Piły do roku 2020.*

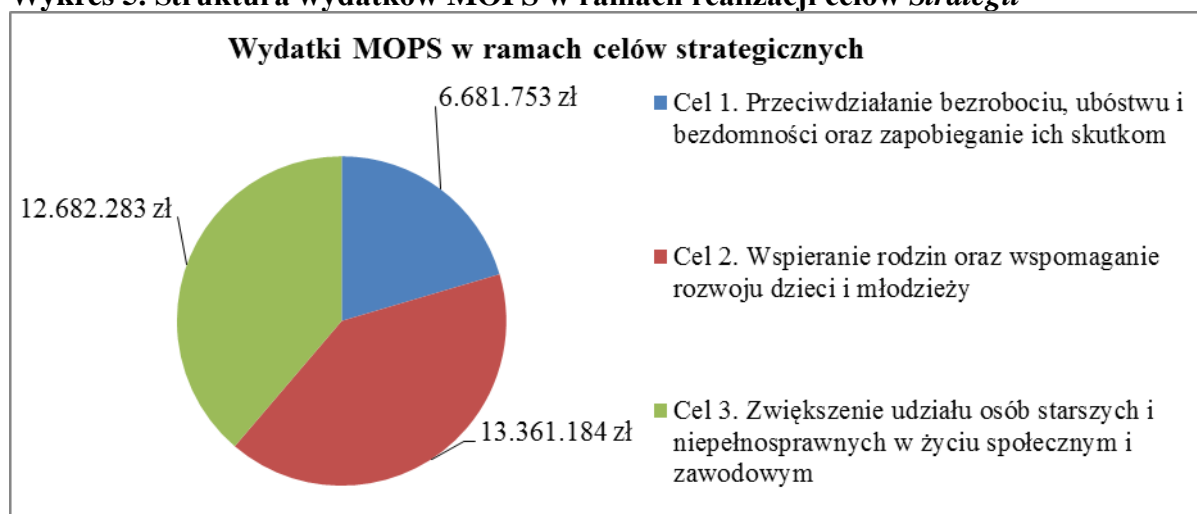
Działania podejmowane w ramach realizacji *Strategii* mają charakter wielokierunkowy i wiele z nich wpisuje się w więcej niż jeden cel czy działanie strategiczne. W związku z tym przedstawiony w niniejszym opracowaniu podział działań w ramach poszczególnych celów strategicznych, ma jedynie charakter porządkowy, służący lepszemu zobrazowaniu sposobu realizacji założeń lokalnej *Strategii*.

Wysokość środków wydatkowanych przez Gminę Piła na realizację *Strategii* w roku 2015 wynikała z potrzeb w zakresie niwelowania wiodących problemów

społecznych miasta. Złożyły się na nie: wydatki poniesione przez MOPS, inne gminne jednostki organizacyjne, a także bezpośrednio przez Urząd Miasta Piły, w tym w drodze dotacji dla organizacji pozarządowych.

W związku z tym, że wśród nakładów ponoszonych przez gminę na realizację *Strategii* najwyższy udział rokrocznie mają wydatki MOPS, w zestawieniu tym wykazano wyłącznie wydatki na świadczenia i usługi dedykowane beneficjentom poszczególnych działań tej instytucji. Kwoty wybranych nakładów poniesionych przez pozostałe instytucje przybliżono w części sprawozdawczej opracowania. Warto zaznaczyć, że kwoty te nie obrazują faktycznych kosztów gminy w zakresie realizacji działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców Piły, ponieważ nie uwzględniają m.in. kosztów utrzymania realizatorów. Pełne koszty działalności poszczególnych instytucji gminnych przedstawiono w **Sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Piły za 2015 rok**.

Wykres 5. Struktura wydatków MOPS w ramach realizacji celów *Strategii*

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Na poszczególne, opisane w dalszej części, działania merytoryczne realizowane w ramach celów *Strategii*, MOPS wydatkował łącznie 32.725.220 zł (o 1,3 % więcej niż w roku 2014), w tym około 20 % na realizację **celu 1**. Spadek udziału wydatków MOPS w ramach celu 1 w porównaniu do roku 2014 (kiedy wynosił 22 %) wynikał z niższych nakładów poniesionych na rzecz wypłacanych zasiłków pieniężnych z pomocy społecznej oraz zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku z rządowego programu dożywiania, tj. świadczeń uzależnionych od spełnienia kryterium dochodowego. Wśród poszczególnych zadań realizowanych w ramach celu 1 istotny wzrost – o 176 % - dotyczył kosztów finansowania pobytu osób bezdomnych z terenu

Piły w Ośrodkach poza Piłą.

Niespełna 41 % budżetu MOPS w ramach realizacji *Strategii* wydatkowano w ramach **celu 2**. Udział wydatków w ramach tego celu w ogólnym budżecie był niższy o ponad 1 % niż w ubiegłym roku. Kwotowo wydatkowano o ok. 300 tys. zł mniej. Spadek wysokości wydatków na rzecz wspierania rodziny i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży wynikał z niższej kwoty wypłaconych świadczeń w ramach zadań zleconych, tj. świadczeń rodzinnych (bez opiekuńczych) i alimentacyjnych, co do zasady również uzależnionych od dochodów. W zakresie poszczególnych zadań realizowanych w ramach celu 2, więcej niż w 2014 wydatkowano na: wspieranie rodziny – o 14,7 %, opłaty za wychowanków pochodzących z Piły przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - o 48,4 %, a przede wszystkim, opłaty za wychowanków pochodzących z Piły przebywających w rodzinach zastępczych – 63,9 %. Wzrost ten wynika z rosnących zgodnie ustawą kosztów pobytu dzieci w różnych formach pieczy zastępczej w kolejnych latach oraz zwiększenia zatrudnienia w zakresie asysty rodzinnej. Niższe w porównaniu do roku 2014 były koszty finansowania opłaty stałej za przedszkole oraz posiłków w szkołach i przedszkolach w ramach rządowego programu dożywiania. Ogółem na dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach wydatkowano jednak więcej niż w roku 2014, ponieważ przeznaczono dodatkowe środki z puli gminnej na posiłki realizowane poza programem. Spadek wydatków na ten cel w ramach samego programu był wypadkową mniejszej liczby sfinansowanych posiłków i ceny jednostkowej posiłku w jednostkach oświatowych.

Prawie 39 % budżetu Ośrodka w ramach realizacji *Strategii*, tj. prawie 3 % więcej niż w roku poprzednim, przeznaczono na realizację **celu 3**. Relatywny wzrost wydatków wiązał się tu bez wątpienia z występującymi tendencjami demograficznymi. Kwotowo wydatkowano o ponad 1 mln zł więcej. Więcej niż w roku 2014 wydano w szczególności na: usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych, pobyt seniorów z terenu Piły w domach pomocy społecznej oraz świadczenia opiekuńcze.

Szczegółowe zestawienie wydatków MOPS w Pile w ramach realizacji celów *Strategii* przedstawia załącznik nr 1. Na zestawieniu, poza wydatkami poniesionymi w ramach realizacji celów *Strategii*, ujęto także pozostałe wydatki MOPS stanowiące głównie koszt jego utrzymania, w tym wynagrodzenia pracowników.

III. Opis działań realizowanych w ramach *Strategii*

Cel 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

Analiza sytuacji społeczno-demograficznej wskazuje na potrzebę prowadzenia w ramach realizacji *Strategii* działań na rzecz rozwiązywania między innymi takich problemów mieszkańców Piły, jak bezrobocie, związane z nim ubóstwo oraz bezdomność. W niniejszym rozdziale opisano realizowane w Pile w roku 2015 najważniejsze działania, służące niwelowaniu tychże problemów społecznych, podejmowane przez samorząd oraz instytucje z nim współpracujące.

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy

Rok 2015 był rokiem kontynuacji działań w zakresie wdrażania kompleksowych form wsparcia bezrobotnych i poszukujących pracy, opisanych w niniejszym punkcie opracowania. Należały do nich zarówno działania zmierzające wprost do aktywizacji zawodowej i pobudzania aktywności gospodarczej czy służące dostosowaniu kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku, jak i działania w kierunku łagodzenia skutków istniejącego bezrobocia.

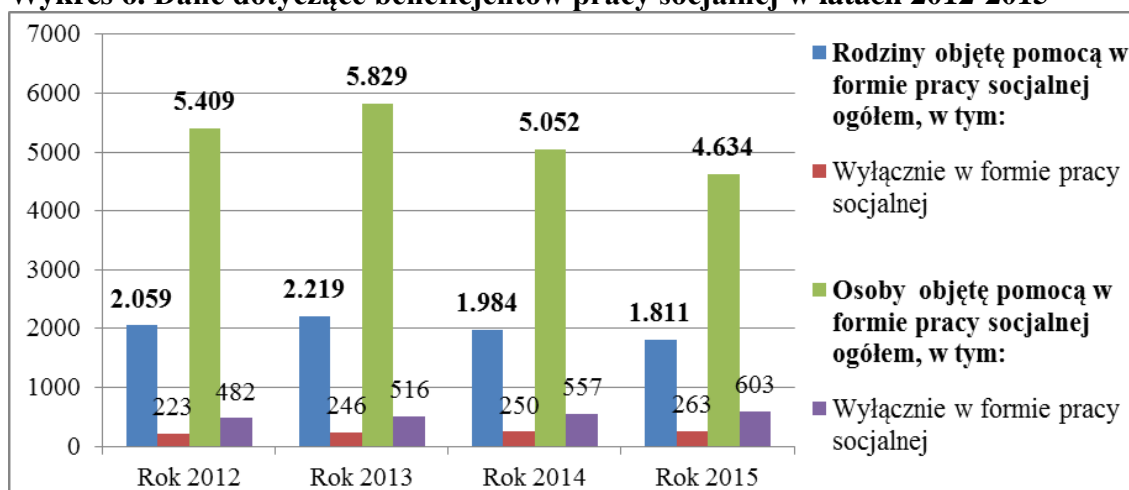
1.1 Działania MOPS w Pile zmierzające do aktywizacji zawodowej

Jak wspomniano w uprzedniej części opracowania, MOPS w Pile stanowi tę instytucję, której rola w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych jest bardzo istotna. Działalność Ośrodka ma bowiem charakter interdyscyplinarny, wynikający zarówno z szerokiego wachlarza działań pomocowych realizowanych na rzecz mieszkańców, jak i realizacji zasadniczego celu pomocy społecznej, jakim jest społeczne usamodzielnienie osób borykających się z różnymi problemami.

W ramach działań zmierzających do wsparcia bezrobotnych i poszukujących pracy, tradycyjnie istotną rolę pełniły takie formy pomocy Ośrodka, jak realizacja pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego, organizowanie prac społecznie użytecznych dla bezrobotnych, działania informacyjne, a także prowadzenie Klubu Integracji Społecznej oraz współpraca z Centrum Integracji Społecznej.

Praca socjalna w roku 2015 realizowana była przez 36 pracowników socjalnych, w tym 32 rejonowych pracowników socjalnych, 2 terenowych pracowników socjalnych zajmujących się problemami osób bezdomnych oraz 3 pracowników socjalnych w Ośrodku Wsparcia MOPS przy ul. Boh. Stalingradu 23. Pomocą w formie pracy socjalnej w roku 2015 objęto 1.811 rodzin, w których znalazły się 4.634 osoby. Szczegółowe dane dotyczące rodzin i osób objętych w latach 2012-2015 pomocą w formie pracy socjalnej przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 6. Dane dotyczące beneficjentów pracy socjalnej w latach 2012-2015

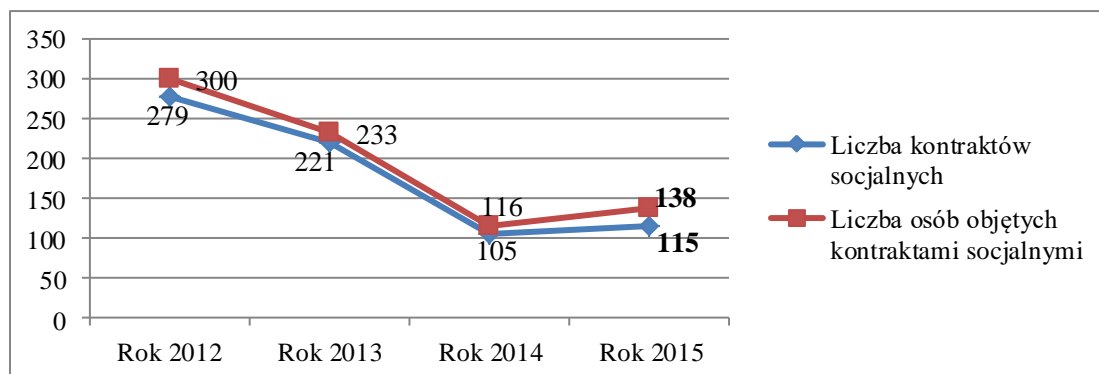

Zródło: Dane MOPS w Pile

Z wykresu wynika, iż liczba rodzin i osób objętych pracą socjalną od roku 2013 odnotowuje spadek, co wprost związane jest z malejącą liczbą beneficjentów pomocy społecznej. Uwagę zwraca jednak fakt, iż od roku 2012 rokrocznie wzrasta liczba rodzin objętych pomocą wyłącznie w formie pracy socjalnej. Dowodzi to, iż do zadań pracowników socjalnych - poza przeprowadzaniem wywiadu środowiskowego służącego ustaleniu sytuacji klienta i określeniu planu ewentualnej pomocy – należy przede wszystkim prowadzenie takiej działalności, która pomoże mu we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Praca socjalna realizowana była z wykorzystaniem różnego rodzaju metod i technik, w tym kontraktu socjalnego i indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności. W roku 2015 pracownicy socjalni zawarli 115 kontraktów socjalnych, czyli pisemnych umów zawieranych przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Wykorzystanie kontraktów socjalnych jako narzędzia pracy socjalnej w latach 2012-2015 przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 7. Wykorzystanie kontraktów socjalnych w latach 2012-2015

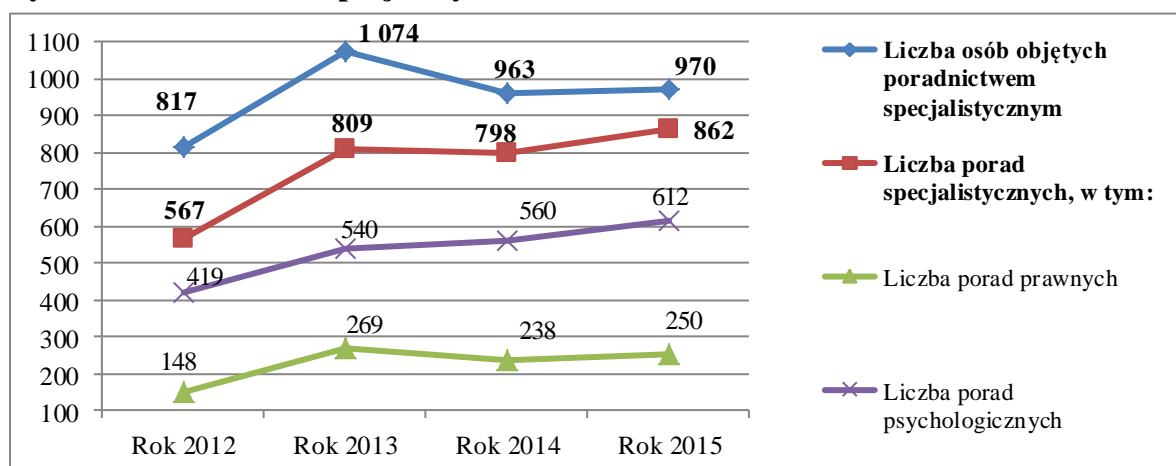

Źródło: Dane MOPS w Pile

Jak wynika z wykresu, w 2015 r. pracownicy socjalni zawarli o 10 kontraktów socjalnych więcej niż w roku 2014. Objęto nimi także więcej osób (o 22). Pomiędzy rokiem 2012 a 2014 nastąpił istotny spadek liczby kontraktów socjalnych. Wynika to z faktu, iż kontrakty w latach 2008-2013 realizowane były w ramach działań projektu systemowego współfinansowanego ze środków EFS, nastawionego na aktywizację zawodową klientów Ośrodka. W kolejnych latach proces aktywizacji klientów prowadzono głównie w drodze działalności Klubu Integracji Społecznej (opisanej w dalszej części opracowania), polegającej na wdrażaniu zintegrowanych działań i metod dążących nie tylko do aktywizacji zawodowej klientów, ale i zapewniających im pomoc w uzyskaniu bezpieczeństwa socjalnego czy w osobistym rozwoju.

W roku 2015 klienci MOPS, podobnie jak w latach ubiegłych, korzystali również z **poradnictwa specjalistycznego**, świadczonego przez 2 psychologów i 2 radców prawnych zatrudnionych w Ośrodku. Dynamikę pomocy w formie świadczonego poradnictwa specjalistycznego zobrazowano na poniższym wykresie.

Wykres 8. Poradnictwo specjalistyczne w latach 2012-2015

Źródło: Dane MOPS w Pile

Analiza wykresu wskazuje, że w roku 2015 z poradnictwa specjalistycznego skorzystało o 7 osób więcej niż w roku poprzednim. Po spadku w roku 2014, zaobserwowano zarówno wzrost ilości udzielanych porad prawnych, jak i rodzin i osób objętych tym rodzajem pomocy. Warto zauważyć, że liczba udzielanych porad psychologicznych już od roku 2012 charakteryzuje się tendencją wzrostową i w ciągu tych 4 lat realizacji *Strategii* zwiększyła się o blisko 50 %. Pokazuje to, jak ważnym elementem w procesie życiowego usamodzielniania jest identyfikacja przyczyn trudności w samodzielnym funkcjonowaniu, poszukiwanie ich rozwiązania, a także wzmocnieniem klienta w realizowanych przez niego zmianach. Nierzadko u podłoża braku aktywności społecznej czy zawodowej, trudności w realizowaniu funkcji rodzicielskich czy innych dysfunkcji nie leży bowiem zła wola klienta lecz rozmaite czynniki natury psychologiczno-środowiskowej, np. „wyuczona bezradność”.

Ośrodek rokrocznie jest także realizatorem **prac społecznie użytecznych** dla bezrobotnych, pozostając w roku 2015 nadal jedynym takim podmiotem w gminie i będąc instytucją, która na takie prace kieruje swoich klientów. W roku 2015 w pracach udział wzięło 19 osób, tj. o 5 osób więcej niż w roku 2014, a wydatki MOPS na ten cel (refundowane częściowo przez PUP w Pile) były porównywalne. Ośrodek we współpracy z innymi instytucjami podejmował również rozmaite działania o charakterze informacyjnym, m.in. poprzez udostępnianie aktualnych ofert pracy, a także publikowanie istotnych informacji na stronie internetowej MOPS oraz stronie gminnej.

Jak wspomniano, u podstaw aktywizacji społeczno-zawodowej klientów prowadzonej przez Ośrodek znajduje się działalność **Klubu Integracji Społecznej**, będącego trwałym efektem realizacji projektu systemowego współfinansowanego ze środków UE. W roku 2015, podobnie jak w roku ubiegłym, działania KIS opierały się na realizacji projektów socjalnych dotyczących różnych problemów, skierowanych do grup uczestników. Ogółem 68 osób (o 16 osób mniej niż w 2014 r.) wzięło udział w następujących projektach: „Aktywni i samodzielni na rynku pracy” – projekt realizowany w porozumieniu o współpracy z Centrum Nauki i Biznesu „ŻAK”, „Bądź sobą”, „Tu mieszkam, tu żyję i pracuję”, „Spotkanie z kulturą”, „Ty i Twój nastolatek” oraz „Żyj własnym życiem”.

W KIS kontynuowane były także działania poza poszczególnymi projektami socjalnymi, których odbiorcami były wszystkie osoby w Klubie Integracji Społecznej:

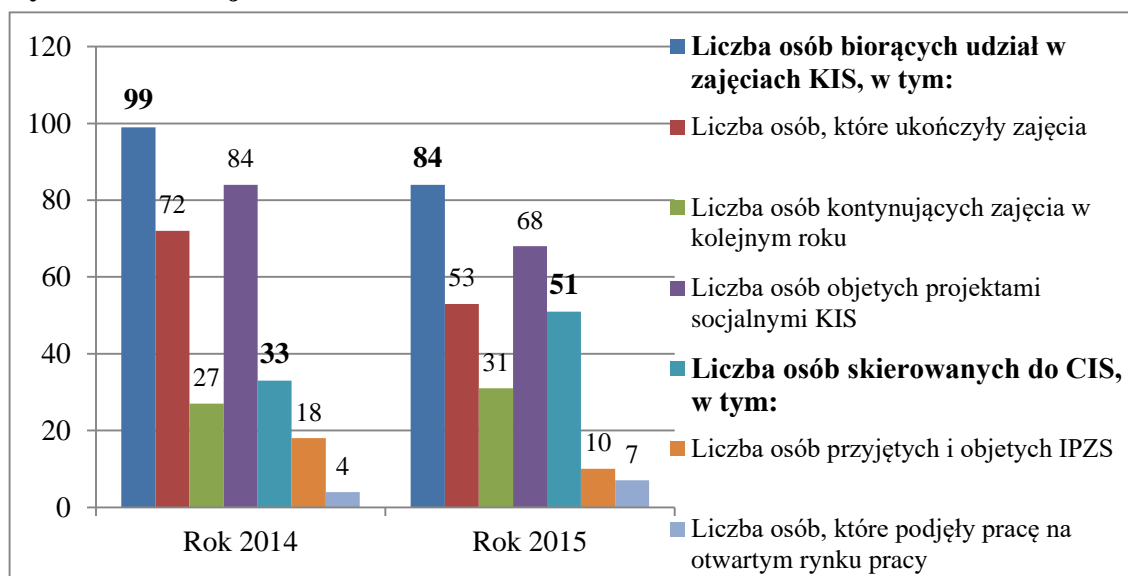
– poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i zawodowe: 107 indywidualnych

konsultacji pedagogicznych i 190 psychologicznych; doradztwo zawodowe w formie grupowych konsultacji w ramach zajęć z zakresu ekonomii społecznej prowadzonych przez doradcę zawodowego na podstawie porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych oraz w ramach projektu „Aktywni i samodzielni na rynku pracy” (cykliczne szkolenia w celu zwiększenie szans na zatrudnienie, zmianę lub poszerzenie wykształcenia oraz zainteresowań)

- cykle zajęć: dotyczących nauki obsługi komputera w stopniu podstawowym i zaawansowanym, profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia (warsztaty relaksacyjne, „Pierwsza pomoc”, „Nordic Walking” oraz wykłady: „Higiena osobista w życiu codziennym”), integracyjno-edukacyjno-wychowawczych (projekcje filmów dla całej rodziny, koła zainteresowań: plastyczne, przyrodnicze, konserwatorskie oraz warsztaty wychowawcze).

Rekrutacja uczestników KIS odbywała się przez cały rok. Każdy z nich wziął udział w dowolnych działaniach poza projektami socjalnymi oraz w kilku projektach socjalnych. Średnio każdy uczestnik wziął udział w 16 warsztatach (tj. 2 więcej niż w roku 2014). Po ukończeniu zajęć uczestnicy byli wdrażani do prac społecznie użytecznych, spółdzielni socjalnych, a także od roku 2013 do **Centrum Integracji Społecznej w Pile**, prowadzonego przez organizację pozarządową Centrum Charytatywno-Opiekuńcze Caritas pw. MB z Lourdes. Poniższy wykres przedstawia najważniejsze statystyki z zakresu funkcjonowania KIS w latach 2014-2015.

Wykres 9. Funkcjonowanie KIS w latach 2014-2015

Źródło: Dane MOPS w Pile

Jak wynika z wykresu, w działaniach realizowanych w KIS w 2015 r. wzięło

udział ogółem o 15 osób mniej niż w 2014 r. Spośród nich, blisko 10 % osób mniej niż w roku poprzednim ukończyło zajęcia w roku 2015. Na warsztaty organizowane w CIS w 2015 r. skierowano o 18 osób więcej niż w 2014 r. Efektem dotychczasowej współpracy jest rosnąca liczba osób, które po realizacji Indywidualnego Planu Zatrudnienia Socjalnego podejmuje zatrudnienie na otwartym rynku pracy (w 2015 r.- o 3 osoby więcej niż w roku 2014). Koszt utrzymania działu, w ramach którego funkcjonuje KIS wyniósł w 2015 r. 274.258 zł i był o 3,3 % wyższy niż w roku 2014.

Spadek liczby osób objętych projektami socjalnymi KIS wynikał z jednoczesnego wdrażania podpisanego w kwietniu 2015 r. Porozumienia Ośrodka z PUP w Pile o realizacji **Programu Aktywizacja i Integracja (PAI)**. Celem programu była pomoc osobom bezrobotnym korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej, znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej, oddalonych od rynku pracy z powodu braku kwalifikacji, deficytu umiejętności zawodowych i społecznych oraz innych barier utrudniających podjęcie zatrudnienia i właściwe funkcjonowanie w środowisku. Do udziału w PAI skierowano 12 osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i jednocześnie zarejestrowanych w PUP. W KIS w ramach PAI realizowano działania w zakresie integracji społecznej: grupowe zajęcia warsztatowe i grupowe poradnictwo specjalistyczne (10 h tygodniowo) prowadzone przez kadrę KIS. Program, który ukończyło 10 osób, obejmował następujące zagadnienia: komunikacja interpersonalna, trening umiejętności społecznych, obsługa komputera i urządzeń biurowych, warsztaty poszukiwania pracy, efektywne zachowania w sytuacjach życia codziennego.

1.2 Działania PUP w Pile w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia

W celu łagodzenia skutków bezrobocia, w 2015 roku Powiatowy Urząd Pracy realizował aktywne programy rynkowe, na które skierował ogółem 852 osoby bezrobotne z terenu Piły, tj. o 55 osób więcej aniżeli w roku 2014. Więcej osób zostało skierowanych na: szkolenia - o 9, prace interwencyjne - o 30, staże - o 7, prace społecznie użyteczne – o 4. Do robót publicznych skierowano porównywalną liczbę osób bezrobotnych, podobnie w zakresie aktywizacji w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy. Mniej niż w roku 2014 – o 54 osoby - wyłączono z ewidencji z powodu otrzymania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Poza wymienionymi formami, bezrobotni z terenu Piły byli aktywizowani w ramach bonów: szkoleniowych (21 osób), stażowych (46 osób), na

zasiedlenie (16 osób), zatrudnieniowych (4 osoby).

Na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych z terenu powiatu PUP w Pile pozyskał także środki na realizację programów finansowanych z rezerwy MPiPS oraz projektów współfinansowanych ze środków EFS (w ramach których zaaktywizowano łącznie 386 osób bezrobotnych z terenu Piły), w tym:

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pilskim (I)”; w jego ramach zaaktywizowano 182 osoby z terenu Piły
- „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie pilskim (I)”; wśród osób zaaktywizowanych było 101 osób z terenu Piły.

Poza programami finansowanymi z rezerwy MPiPS oraz projektami współfinansowanymi ze środków EFS, PUP w Pile opracował 3 programy specjalne: „Aktywna mama”, „Młodzi - ku zatrudnieniu” oraz „Powrót do pracy”. Ponadto, kontynuował realizację projektu „Zostań swoim szefem” oraz Program Aktywizacja i Integracja, we współpracy m.in. z MOPS w Pile.

1.3 Działania na rzecz rozwijania przedsiębiorczości, inwestycji i kształcenia dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy

W 2015 r. prowadzone były w Pile działania służące rozwojowi i wspieraniu przedsiębiorczości, a także pozyskaniu inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy, w tym przez samorząd gminny oraz spółkę miejską Inwest Park.

W celu pozyskania nowych inwestorów tworzących miejsca pracy na lokalnym rynku kontynuowano współpracę gminy z licznymi instytucjami i rozwijano kontakty z firmami. Władze miasta odbyły wizyty studyjne w takich pilskich firmach jak: PRESCO, Exalo Drilling S.A., Mag Jasińscy, Mrówka, Saff Holland. Utrzymywano także publikację ofert inwestycyjnych na stronach gminnych oraz instytucji współpracujących, oraz upowszechniano inicjatywy i programy skierowane dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Oferowano im pomoc w znalezieniu kadry pracowniczej i promocji firm. Wśród innych działań promocyjnych służących pozyskaniu nowych inwestorów należy wymienić udział i współorganizację targów, konferencji, itp. W zakresie promocji gminy w prasie i mediach prowadzono publikacje własne na łamach: Tygodnika Pilskiego, Faktów Pilskich, Małej Czarnej, 7 Dni, Tętna

Regionu, Tygodnika Nowego, Informatora Miasta Piły, Z pierwszej ręki, Best2Invest oraz Outsourcing & More. Ogółem na **promocję miasta w mediach** wydatkowano 137.870 zł.

Warto wspomnieć, że Piła należy do miast, które najwcześniej wprowadziły w życie ideę budżetu obywatelskiego. W roku 2015 zakończono realizację projektu „Decydujemy Razem” współfinansowanego ze środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet V, Działanie 5.4, Poddziałanie 5.4.2.). Projekt, realizowany w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 marca 2015 r., był efektem współpracy partnerskiej Piły z Fundacją Rozwoju Nauki i Przedsiębiorczości w Poznaniu. Jego celem głównym było wspieranie budowania społeczeństwa obywatelskiego i mechanizmów aktywnej partycypacji społecznej na terenie miasta Piły, poprzez usprawnienie procesu konsultacji społecznych prowadzonych przez Urząd Miasta Piły.

Kontynuowane były także dotychczasowe działania wspierające rozwój przedsiębiorczości oraz inwestycje. W zakresie przygotowania terenów pod działalność gospodarczą, zakończono wykonywanie kompletnej dokumentacji projektowo-kosztorysowej w ramach projektu *Przygotowanie dokumentacyjne I i II etapu projektu „Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojaskowych na terenie miasta Piły – rozwój strefy przemysłowej Piła południowo-wschodnia”*. Wykonano także dokumentację projektowo-kosztorysową budowy drogi do terenów Podstrefy Piła PSSE i wybudowano kanalizację sanitarną w rejonie ul. Wawelskiej.

W dalszym ciągu udzielano zwolnień z podatku od nieruchomości i podatku od środków transportowych (prawo do zwolnienia od podatku od nieruchomości posiadało łącznie 8 podmiotów, tj. o 2 mniej niż w roku poprzednim: 5 podmiotów w ramach pomocy regionalnej i 3 podmioty w ramach pomocy de minimis).

Miejszem pierwszego kontaktu dla przedsiębiorców zainteresowanych inwestowaniem w Pile była w 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, spółka miejska Inwest Park. Wśród prowadzonych przez nią działań promocyjnych warto wspomnieć o działalności Biura Obsługi Inwestora, w tym: o zorganizowaniu kolejnych 4 edycji Dyżuru Ekspertów oraz udziale w spotkaniach, szkoleniach, warsztatach, konferencjach, misjach gospodarczych i wizytach studyjnych. W zakresie działań wspierających rozwój przedsiębiorczości oraz inwestycje, spółka kontynuowała prowadzenie Platformy Praca, w ramach której dokonywano analiz struktury

zatrudnienia na lokalnym rynku oraz dostępności kandydatów o określonych kwalifikacjach zgodnie z zapotrzebowaniem pracodawców. Na koniec 2015 r. z portalem współpracowało 330 pracodawców, którzy zaoferowali 3.660 wakatów (tj. o 1.110 więcej niż w roku 2014). Przeprowadzono także rekrutacje dedykowane dla 5 firm. Podsumowaniem współpracy z pracodawcami były Targi Pracy. Kontynuowano również działalność Pilskiego Inkubatora Przedsiębiorczości, świadczącego kompleksowe usługi dla rozwoju przedsiębiorczości.

Gmina Piła od lat wspiera także i promuje ścisłą współpracę środowiska biznesu i nauki na różnych etapach i poziomach kształcenia, inicjując w ten sposób działania w celu dostosowania dostępnych kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy. M.in. we wrześniu 2015 r. rozpoczęto rozmowy pomiędzy urzędem Miasta Piły, Izbą Gospodarczą Północnej Wielkopolski a Wydziałem Matematyki i Informatyki UAM w Poznaniu na temat otwarcia studiów podyplomowych, współtworzonych przez pracodawców zainteresowanych absolwentami tych studiów.

Spośród pilskich uczelni wyższych, wychodzących na przeciw potrzebie dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, w 2015 r. nadal istotną rolę pełniła Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile. Studenci uczelni mieli możliwość kształcenia w ramach 5 gałęzi nauki: medycynie, ekonomii, humanistyce, kierunkach technicznych oraz nauce o zdrowiu. W porównaniu do roku 2014 funkcjonowało więcej kierunków studiów i specjalności - w październiku uruchomiony został drugi stopień studiów na kierunku praca socjalna, z dwiema specjalnościami. Utworzenie studiów II stopnia determinowane było przez szereg czynników natury formalno-prawnej, związanej z aktualną polityką społeczną rządu i prognozowanymi zmianami dotyczącymi przeobrażenia jakościowego w podejściu do rozwiązywania wszelkiego rodzaju problemów społecznych, będących w przedmiocie zainteresowań pracy socjalnej. Utworzenie dwóch specjalności: „Wsparcie społeczne i rehabilitacja w pracy socjalnej” oraz „Zarządzanie projektami socjalnymi miało być odpowiedzią na zapotrzebowanie środowiska lokalnego”. Ponadto, kontynuowano i rozwijano: kształcenie dualne, kształcenie na profilach praktycznych, realizację praktyk studenckich, działalność Biura Karier, analizy rynku pracy i zadowolenia studentów z praktyk i przydatności zdobytej wiedzy, realizację Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego

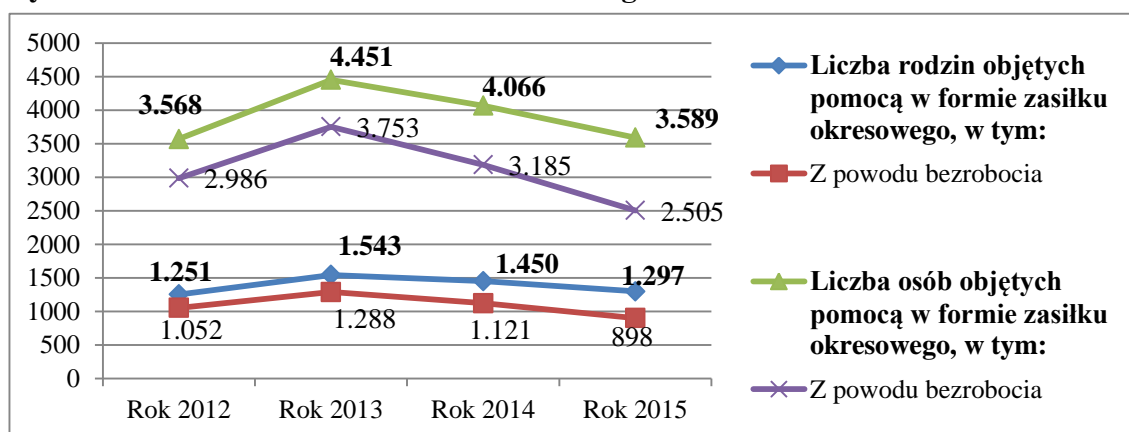
Bez wątplenia kolejnym wyzwaniem stawianym wykonawcom *Strategii* rokrocznie pozostaje zapewnieniu ubogim mieszkańcom Piły bezpieczeństwa socjalnego. Ten kierunek działania niezmiennie realizowany był w 2015 r. w drodze świadczeń o charakterze materialnym oraz działań zmierzających do poprawy warunków mieszkaniowych.

2.1 Świadczenia na rzecz zapewnienia ubogim bezpieczeństwa socjalnego

Ogółem na zasiłki i pomoc w naturze, realnie wspierające klientów w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb i umożliwiające im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, MOPS wydatkował w 2015 r. 3.823.233,02 zł (kwota nie obejmuje kosztów finansowania pobytu osób z Piły w ośrodkach dla bezdomnych na terenie kraju oraz opłaty za przedszkola), tj. o 10 % mniej niż w roku poprzednim.

Spośród świadczeń pieniężnych najistotniejszą rolę, podobnie jak w latach poprzednich, pełniły **zasiłki okresowe** finansowane z dotacji celowej. Na ten cel wydatkowano w 2015 r. kwotę 2.619.148,33 zł, tj. o około 10 % mniej niż w roku 2014. Zmniejszająca się liczba rodzin i osób korzystających w ostatnich 3 latach z zasiłków okresowych wiąże się z sytuacją na rynku pracy, co zobrazowano na wykresie.

Wykres 10. Pomoc w formie zasiłku okresowego

Źródło: Dane MOPS w Pile.

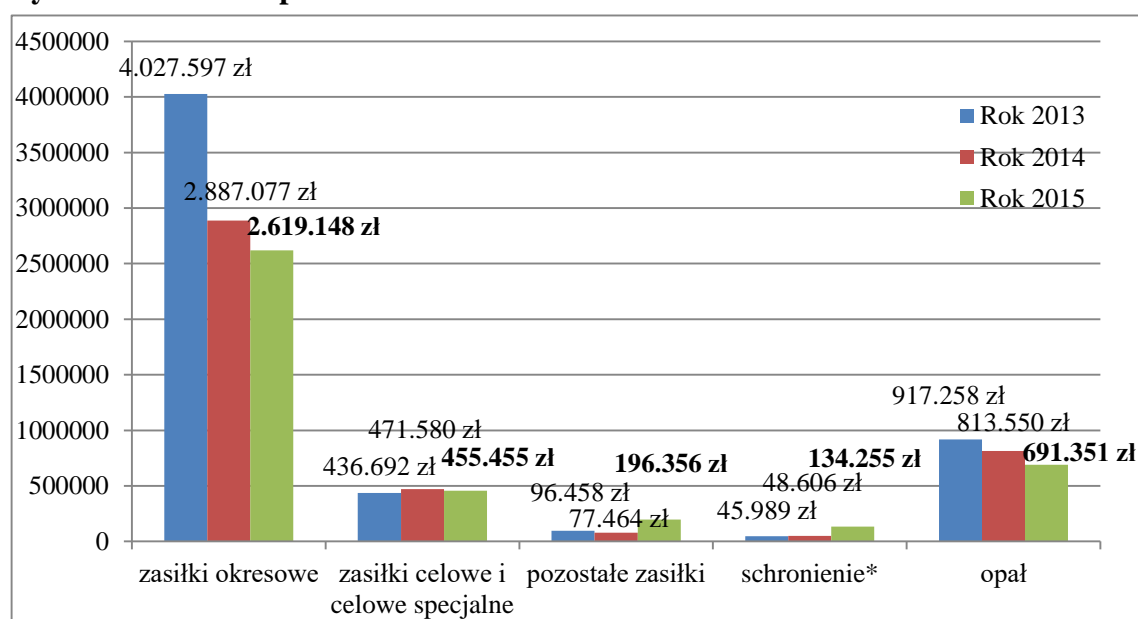
Jak wynika z wykresu, podstawowym powodem przyznawania pomocy w tej formie od lat pozostaje bezrobocie. Na przestrzeni ostatnich 3 lat obserwuje się istotny spadek liczby osób w rodzinach objętych tą formą pomocy z powodu bezrobocia i spadek ten charakteryzuje się większą dynamiką, niż spadek liczby osób w rodzinach

objętych tą formą pomocy z wszystkich powodów. Stwierdzić należy zatem, że do spadku kwoty wydatków na zasiłki okresowe przyczyniła się przede wszystkim zaobserwowana w ostatnich 3 latach poprawa sytuacji na pilskim rynku pracy.

Niepieniężną formę pomocy stanowiły niezmiennie: schronienie, pomoc w postaci zakupu i dostawy węgla, pomoc w formie biletu kredytowanego i opłata stała za przedszkole. Formy pomocy w postaci zapewnienia schronienia oraz opłaty stałej za przedszkole omówiono w kolejnych częściach opracowania.

Poniższy wykres przedstawia zestawienie kilku najważniejszych form pomocy.

Wykres 11. Zasiłki i pomoc w naturze w latach 2013-2015

Źródło: Dane MOPS w Pile.

* finansowanie pobytu w ośrodkach dla bezdomnych na terenie kraju

Analiza wykresu potwierdza, że kluczowy udział w wydatkach na świadczenia z zakresu pomocy społecznej posiadają od lat zasiłki okresowe a zaobserwowany spadek udzielanych świadczeń o charakterze pieniężnym jest uwarunkowany przede wszystkim dynamiką kształtowania się tego świadczenia. Znaczny w porównaniu do roku 2014 wzrost wysokości wydatków na pozostałe zasiłki (wśród których znalazły się zasiłki celowe niepieniężne niewyszczególnione na wykresie, m.in. sprawianie pogrzebu, opłata za przedszkole, zakup biletu kredytowanego), jest efektem wydatkowania przez gminę środków własnych na **posiłki realizowane poza programem dożywiania** na mocy gminnej uchwały. Decyzja o poszerzeniu pomocy w tej formie miała na celu ograniczenie niedożywienia wśród dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów.

Wśród świadczeń o charakterze niepieniężnym, zdecydowanie wzrosły wydatki na zapewnienie **schronienia** osobom bezdomnym przebywającym poza Piłą. Jest to związane z koniecznością ponoszenia coraz większych nakładów na pomoc osobom bezdomnym o szczególnych potrzebach zdrowotnych.

W zakresie dożywiania w ramach realizacji **Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”** ogółem w 2015 r. wsparciem objęto 4.630 osoby (tj. o 809 osób mniej niż w roku 2014). Korzystały one z takich form wsparcia, jak przyznanie posiłku bądź zasiłku na zakup żywności. W ciągu ostatnich lat liczba osób objętych programem dożywiania z roku na rok wzrastała, jednak w latach 2014-2015 odnotowano jej spadek, co zobrazowano w poniższej tabeli. Spadek ten jest wynikiem poprawiającej się sytuacji finansowej rodzin. Ogółem na realizację programu wydatkowano w 2015 r. kwotę 2.944.720 zł, tj. około 6 % mniej niż w roku 2014.

Tabela 4. Osoby objęte dożywianiem w latach 2012-2015

Grupy osób	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	912	1.004	905	739
Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	1.698	1.743	1.642	1.416
Pozostałe osoby	3.256	3.527	3.069	2.578
Ogółem*	5.651	6.108	5.439	4.630

Źródło: Dane MOPS w Pile

* liczby zawarte w poszczególnych wierszach nie sumują się

W tym miejscu warto podkreślić, że od 2014 r. kontynuacja dożywiania najuboższych mieszkańców Piły na poziomie zbliżonym do lat poprzednich jest możliwa dzięki podjęciu przez gminę stosownych uchwał, gwarantujących możliwość objęcia tą formą wsparcia rodziny o podwyższonym kryterium dochodowym (do 150 %). Rządowy program dożywiania na lata 2014-2020 wprowadzony został bowiem w drodze uchwały, która założyła możliwość zastosowania podwyższonego kryterium jedynie w przypadku dobrowolnego uregulowania tej kwestii przez samorzady gminne. Z inicjatywy Gminy Piła oferta żywieniowa gwarantowana przez program, tj. jeden posiłek dziennie (zwykle w formie obiadu) została także rozszerzona o dodatkowy posiłek (głównie w formie śniadania), zapewniany dzieciom w przedszkolach i szkołach, finansowany ze środków własnych gminy.

Dożywianie najuboższych z terenu Piły rokrocznie stanowi jedno z zadań zleconych częściowo przez gminę organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym, zgodnie z „Programem współpracy Miasta Piły z organizacjami

pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 *ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*” na 2015 rok. W ramach dotacji przyznanej **Spółdzielni Socjalnej „Perfekcja” w Pile** tą formą pomocy w 2015 r. objęto 133 osoby. Organizacja przygotowywała dziennie 80 posiłków. Z oferty tej skorzystały przede wszystkim osoby, które z różnych powodów nie mogą przygotować sobie posiłków w domu, osoby bezdomne odmawiające pobytu w schronisku oraz osoby uzależnione. Dotacja przekazana na ten cel przez gminę w 2015 r. wyniosła 97.000 zł i była nieznacznie wyższa niż w roku 2014 (95.940,80 zł). Pomoc w zakresie dożywiania realizowana była tradycyjnie również w drodze przyznania zasiłku w formie pieniężnej i zasiłku w formie skierowań do sieci sklepów, a także posiłków w jednostkach oświatowych (szkoły, przedszkola) i placówce wsparcia dziennego działającej do października 2015 r. w strukturach MOPS.

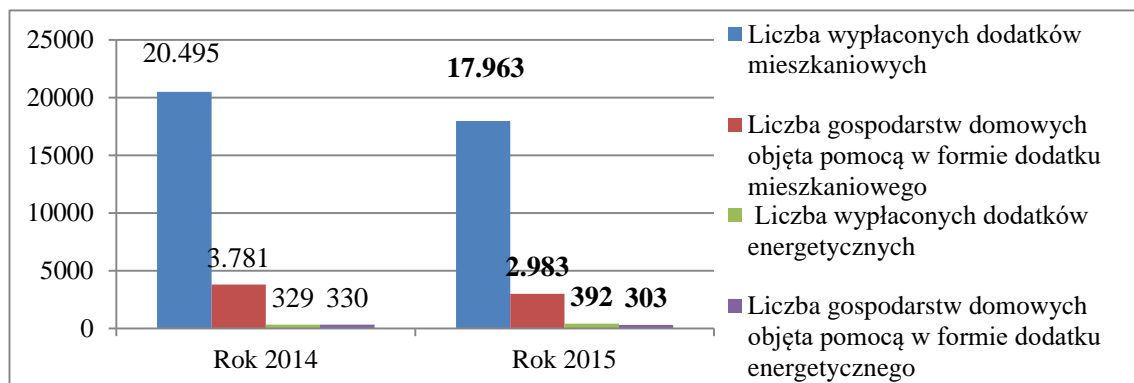
Kontynuowano również realizację **Podprogramu FEAD 2014** w ramach PO Pomoc Żywnościowa, którego celem jest wsparcie osób i rodzin podlegających deprivacji materialnej, polegające na pomocy żywnościowej, która zaspokoi ich podstawowe potrzeby w tym zakresie. W 2015 r. żywność w formie paczek, zawierających artykuły pierwszej potrzeby, dystrybuowaną przez Piłski Bank Żywności na podstawie skierowań MOPS, otrzymało 1.770 osób, tj. o ponad 700 osób więcej niż w roku 2014.

2.2 Działania z zakresu zwiększania zasobów i poprawy warunków mieszkaniowych

W ramach działań zmierzających do zwiększenia zasobów mieszkaniowych w lutym 2015 r. Gmina Piła podpisała umowę z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie o udzielenie finansowego wsparcia z Funduszu Dopłat na pokrycie części kosztów realizacji budowy kolejnego budynku mieszkalnego, w którym znajdzie się 49 lokali mieszkalnych.

Poza realizacją działań zmierzających do rozwoju infrastruktury mieszkaniowej, Urząd Miasta Piły wypłacał w 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, świadczenia pieniężne na dofinansowanie opłat za mieszkanie dedykowane rodzinom o niskich dochodach. Poniższy wykres przedstawia **dotatki mieszkaniowe i energetyczne** wypłacone w latach 2014-2015.

Wykres 12. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne wypłacone w latach 2014-2015

Źródło: Dane Urzędu Miasta Piły.

Jak wynika z wykresu, zarówno liczba przyznanych świadczeń, jak i liczba gospodarstw domowych objętych dodatkami mieszkaniowymi spadła. W związku z czym wydatkowano na ten cel blisko 14 % środków mniej niż w roku 2014. Zważywszy, że świadczenie to uzależnione jest od spełnienia określonego kryterium dochodowego, można zakładać, że spadek ilości świadczeń może być związany z poprawą sytuacji materialnej mieszkańców Piły. W 2015 r. na dodatki mieszkaniowe i energetyczne wydatkowano łącznie 3.923.061 zł, tj. 14 % mniej niż w roku 2014.

Wzrost w porównaniu z rokiem 2014 odnotowały natomiast działania z zakresu poprawy stanu technicznego już istniejących lokali będących w zasobie gminnym, na co wpłynęła realizacja inwestycji pn. „*Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej na terenie miasta Piła – KAWKA 2*”. **Miejski Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Pile** w roku 2015 wykonał następujące działania dotyczące modernizacji istniejących lokali: remonty stropów, balkonów, elewacji, klatek schodowych, dachów, przemurowanie kominów, przeglądy budynków i rozbiórki budynków gospodarczych, przestawienie 45 pieców kaflowych, wymiana: 5 drzwi wejściowych, wymiana 20 sztuk stolarki okiennej, 1 kotła gazowego II funkcyjnego, zmiana sposobu ogrzewania 7 lokali z pieców kaflowych na c.o., remont 7 lokali mieszkalnych. Wydatki na **remonty gminnego zasobu mieszkaniowego** (bez wydatków na fundusz remontowy w wspólnotach) wyniosły 427.912,74 zł. Poza realizacją remontów w ramach działań bieżących, MZGM dokonał termomodernizacji 4 budynków mieszkalnych w ramach realizacji inwestycji pn. „*KAWKA 2*”, uwzględniającej wymianę stolarki okiennej, drzwiowej, ocieplenie ścian zewnętrznych i dachów, likwidację pieców kaflowych i podłączenie c.o. i ciepłej wody użytkowej z sieci MEC (razem 44 lokale). Wydatki na realizację tego programu wyniosły

2.131.400,21 zł (wydatki majątkowe).

3. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością

Liczba rodzin z problemem bezdomności w Pile osiągnęła w 2015 r. poziom najwyższy w ciągu ostatnich 4 lat, co wynikało z rotacji osób bezdomnych spoza terenu Piły, przebywających na terenie miasta.

Pomoc na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w roku 2015 kontynuowana była zarówno w postaci działań doraźnych m.in. w formie zapewnienia schronienia i dożywiania, jak i służących zapobieganiu i wychodzeniu z bezdomności, takich jak: praca socjalna, streetworking, poradnictwo specjalistyczne, a także działalności funkcjonującego od kilku lat Partnerstwa Lokalnego.

Pracę socjalną na rzecz osób zagrożonych bezdomnością, polegającą w szczególności na wsparciu osób zadłużonych, zagrożonych ryzykiem utraty dachu nad głową, świadczyli wszyscy pracownicy socjalni MOPS w Pile. Praca z osobami bezdomnymi, niezmiennie realizowana przez 2 pracowników ds. osób bezdomnych i 3 pracowników w Ośrodku Wsparcia MOPS, wspieranych przez 2 pracowników socjalnych PCPB Monar-Markot, prowadzona była przede wszystkim w oparciu o indywidualne programy wychodzenia z bezdomności. Ogółem w roku 2015 realizowano 52 takie programy.

Streetworking, tak jak w latach ubiegłych, realizowany był przez 2 pracowników socjalnych ds. osób bezdomnych MOPS oraz 2 streetworkerów organizacji pozarządowej **Akcja Humanitarna „Życie”** Oddział w Pile, którzy w okresie zimowym prowadzili wzmożony monitoring miejsc niemieszkalnych, wspierany w razie potrzeby przez straż miejską i policję. Na realizację tego zadania AH „Życie” otrzymała dotację gminną w wysokości 20.000 zł, tj. porównywalną do roku 2014.

Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym stanowi od lat jedno z kluczowych zadań gmin, powierzanych rokrocznie **Pilskiemu Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot**. MOPS w Pile kieruje do schroniska osoby bezdomne na podstawie umowy zawartej pomiędzy Gminą Piła a organizacją. Część osób skierowanych samodzielnie opłaca wyżywienie w schronisku lub cały koszt pobytu, jeśli ich dochód na to pozwala. Średniomiesięczna liczba osób bezdomnych pochodzących z Piły, kierowanych do schroniska na terenie miasta była w 2015 r. niższa niż w 2014 r. i wyniosła 32 osoby, przy czym niektóre osoby bezdomne w trakcie

roku były kierowane do schroniska wielokrotnie. Na ten cel gmina wydatkowała 261.319 zł, tj. niespełna 20 % mniej niż w roku 2014.

Ponadto, 23 osoby bezdomne, czyli blisko dwukrotnie więcej niż w roku 2014 (12 osób) skierowano do ośrodków poza Piłę, co wiązało się z koniecznością zapewnienia odpowiedniego schronienia niepełnosprawnym osobom bezdomnym wymagającym specjalistycznej opieki. Spowodowało to wprawdzie istotny wzrost wydatków gminy na rzecz sfinansowania pobytu osób bezdomnych pochodzących z Piły w ośrodkach poza nią, jednak było rozwiązaniem mniej kosztownym niż umieszczenia tych osób w domach pomocy społecznej, w przypadku których miesięczny koszt utrzymania jednego pensjonariusza oscyluje na poziomie nawet dwukrotnie wyższym niż w przypadku placówek dla osób bezdomnych o specjalnych potrzebach zdrowotnych.

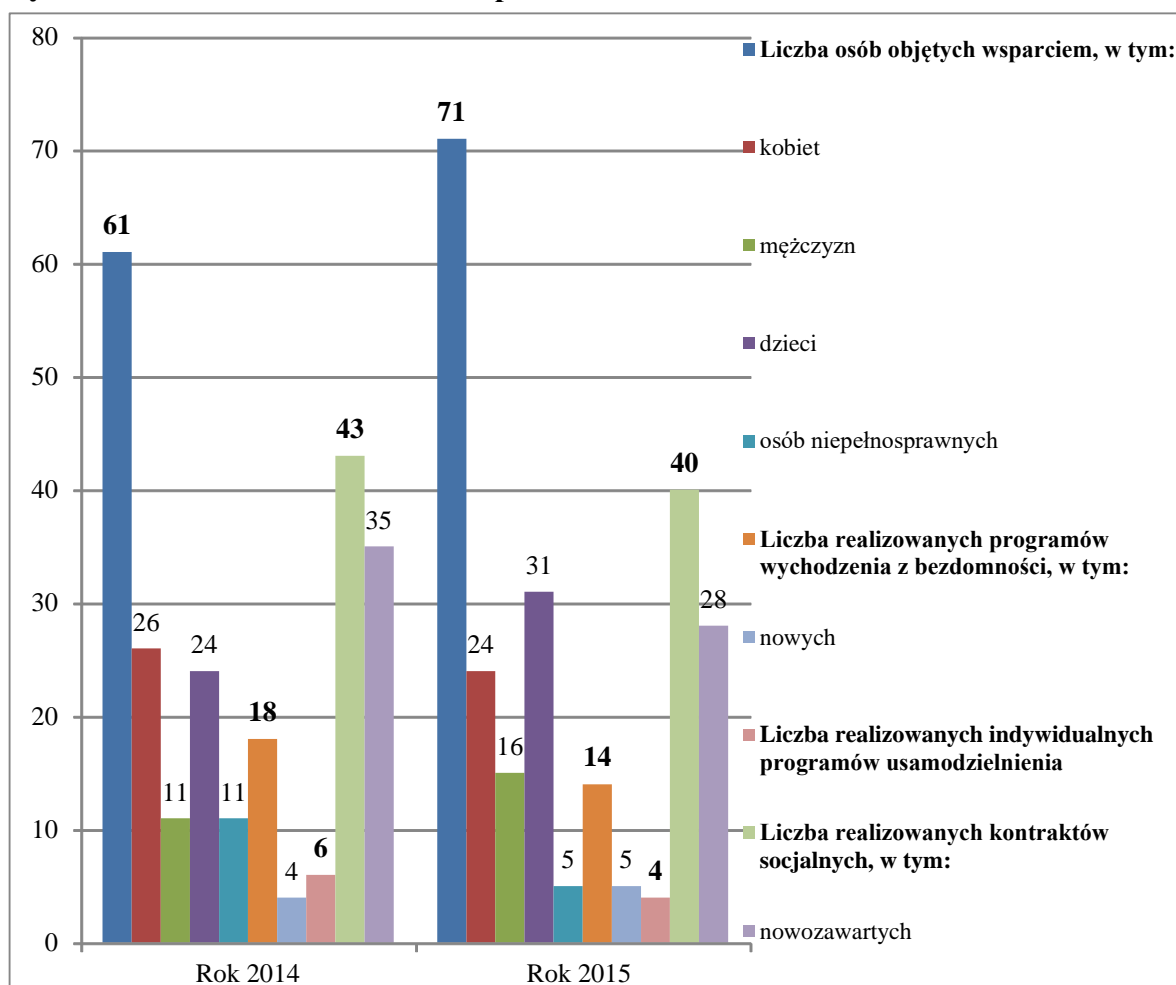
PCPB Monar-Markot, poza schronieniem zapewniał swoim mieszkańcom całodienne wyżywienie, środki higieniczne i opatrunkowe oraz wsparcie socjalne i poradnictwo specjalistyczne. Podobnie jak w latach poprzednich, realizował na rzecz swoich mieszkańców zadanie z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom, dofinansowane w ramach dotacji gminnej w kwocie analogicznej do roku 2014, polegające na prowadzeniu terapii uzależnień i poradnictwa dla osób dotkniętych alkoholizmem i ich rodzin. W okresie jesienno-zimowym kontynuował zainicjowaną w 2014 r. pomoc o charakterze interwencyjnym, umożliwiając skorzystanie 29 osobom bezdomnym z krótkotrwałej pomocy, w tym w formie posiłków, kąpeli i odzieży. Usługa ta odpowiadała standardowi noclegowni/ogrzewalni. Ponadto, jako jeden z członków Partnerstwa Lokalnego na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, na dorocznym spotkaniu zadeklarował stopniowe rozszerzanie swojej oferty poprzez: wygospodarowanie pokoju z 15 miejscami noclegowymi na potrzeby osób bezdomnych zainteresowanych jedynie pomocą doraźną w formie noclegu, kąpeli czy posiłku, stworzenie pokoi przystosowanych do przyjęcia osób z poważniejszymi problemami zdrowotnymi bądź samodzielną obsługą w zakresie higieny osobistej, a także udostępnienie tzw. pokoju „interwencyjnego”, w którym w okresie dużych mrozów schronienie znajdują osoby pod niskim wpływem alkoholu, co ma lepiej odpowiadać faktycznym potrzebom osób bezdomnych, w tym tych z terenu Piły. Niejednokrotnie osoby te, przede wszystkim z uwagi na problem uzależnienia, nie są w stanie sprostać regulaminowi placówki i nie są zainteresowane pomocą szerszą niż

doraźna.

Rok 2015 był trzecim rokiem działalności wspomnianego **Partnerstwa Lokalnego**, zainicjowanego przez MOPS, a złożonego z 8 organizacji. W 2015 r. odbyły się 3 spotkania Partnerstwa, w tym dotyczące zabezpieczenia potrzeb osób bezdomnych przed zimą, które, jak co roku, miały na celu omówienie zasad współpracy i przekazywania informacji, planów oraz omówienie i aktualizację mapy miejsc niemieszkalnych, w których mogą przebywać osoby bezdomne na terenie Piły.

Ofertą **Ośrodka Wsparcia**, funkcjonującego w ramach struktury MOPS, jako uzupełnienie oferty dla osób pozbawionych dachu nad głową, objęto w 2015 r. ogółem 71 osób, w tym 16 mężczyzn, 24 kobiety i 31 dzieci. W stosunku do 2014 r. liczba osób objętych wsparciem zwiększyła się o 14 %, tj. 10 osób. Na poniższym wykresie zestawiono najważniejsze dane dotyczące działalności OW w latach 2014-2015.

Wykres 13. Działalność Ośrodka Wsparcia w latach 2014-2015

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Jak wynika z wykresu, w porównaniu do roku 2014 wzrosła liczba mężczyzn i dzieci objętych pomocą Ośrodka, spadła natomiast liczba kobiet i osób niepełnosprawnych. Wzrost odnotowała liczba nowozawartych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, przy ogólnej liczbie realizowanych (nowych i kontynuowanych) niższej niż w roku poprzednim. Spadek dotyczył także ogólnej liczby realizowanych indywidualnych programów usamodzielnienia i kontraktów socjalnych.

W 2015 r. wszyscy mieszkańcy OW uczestniczyli w projektach socjalnych, które prowadzone były przez pracowników socjalnych zatrudnionych w OW, psychologa MOPS oraz trzech wolontariuszy. Tematyka projektów socjalnych była dostosowana do potrzeb mieszkańców i dotyczyła takich kwestii jak: zarządzanie budżetem domowym, utrzymywanie porządku w domu, planowanie codziennych zakupów („Portmonetka”), komunikacja interpersonalna („Kawiarenka”) oraz organizacja codziennych czynności, w tym spędzania czasu wolnego z dziećmi i zagadnienia dotyczące problemów opiekuńczo-wychowawczych („Czerwony balonik”).

Koszt pobytu w Ośrodku Wsparcia w okresie od 1.04.2015 r. do 31.03.2016 r. wyniósł 525,03 zł. W porównaniu do okresu ubiegłego, kwota ta była niższa o 19,36 zł. W 2015 r. częściową odpłatność poniosło 8 osób (o 16 mniej niż w 2014 r.), a 63 osoby były zwolnione z odpłatności (o 26 więcej niż w 2014 r.). Wydatki na prowadzenie Ośrodka Wsparcia stanowiły w 2015 r. kwotę 226.056,20 zł i były o ok. 8 % wyższe niż w roku 2014.

Poza organizacją schronienia osobom bezdomnym z terenu Piły, Ośrodek załatwiał również sprawy osób bezdomnych pochodzących z innych gmin, chwilowo przebywających na terenie Piły, którym, zwłaszcza w okresie zimowym, należało zapewnić bezpieczne schronienie oraz wyżywienie i niezbędną odzież. W ramach bieżącej działalności w dalszym ciągu potwierdzano osobom bezdomnym prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych. Ponadto, pracownik socjalny Ośrodka, niezmiennie sprawował pieczę nad mieszkaniem wspieranym, prowadząc pracę socjalną na rzecz zamieszkujących w nim usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Cel 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

Zważywszy na rolę rodziny, jako podstawowej komórki społecznej oraz kształtującą się w ostatnich latach strukturę demograficzną społeczeństwa, oczywistą wydaje się konieczność prowadzenia takiej polityki społecznej, która sprzyjać będzie zakładaniu rodziny, nie tylko w przedmiocie odpowiedniego zabezpieczenia socjalnego rodzin oraz prowadzenia działań pomagających skutecznie zapobiegać i walczyć z problemem bezrobocia. Wątpliwości nie ulega bowiem, iż najlepszym środowiskiem wychowania nie jest każda, ale prawidłowo funkcjonująca rodzina. Stąd poza wspieraniem sfery materialnej życia rodzin, równie istotnym jest prowadzenie działań służących instytucjonalnemu wzmocnieniu rodzin w sprawowaniu ich funkcji, przeciwdziałaniu powstawaniu zjawisk patologicznych, takich jak przemoc i uzależnienia, a także stymulowaniu rozwoju samych dzieci.

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia

1.1 Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny

Najważniejszym dokumentem określającym zadania państwa realizowane na różnych szczeblach administracji publicznej, w celu zapewnienia skutecznej i trwałej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i nie zabezpieczającym w dostateczny sposób potrzeb dzieci, jest *ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*. Na poziomie gminnym, głównym realizatorem zadań z zakresu wsparcia rodziny był w 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Piłi.

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2015 zostało przedstawione na sesji Rady Miasta Piły 29 marca 2016 r.

2. Wsparcie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu, w tym dotkniętych niepełnosprawnościami

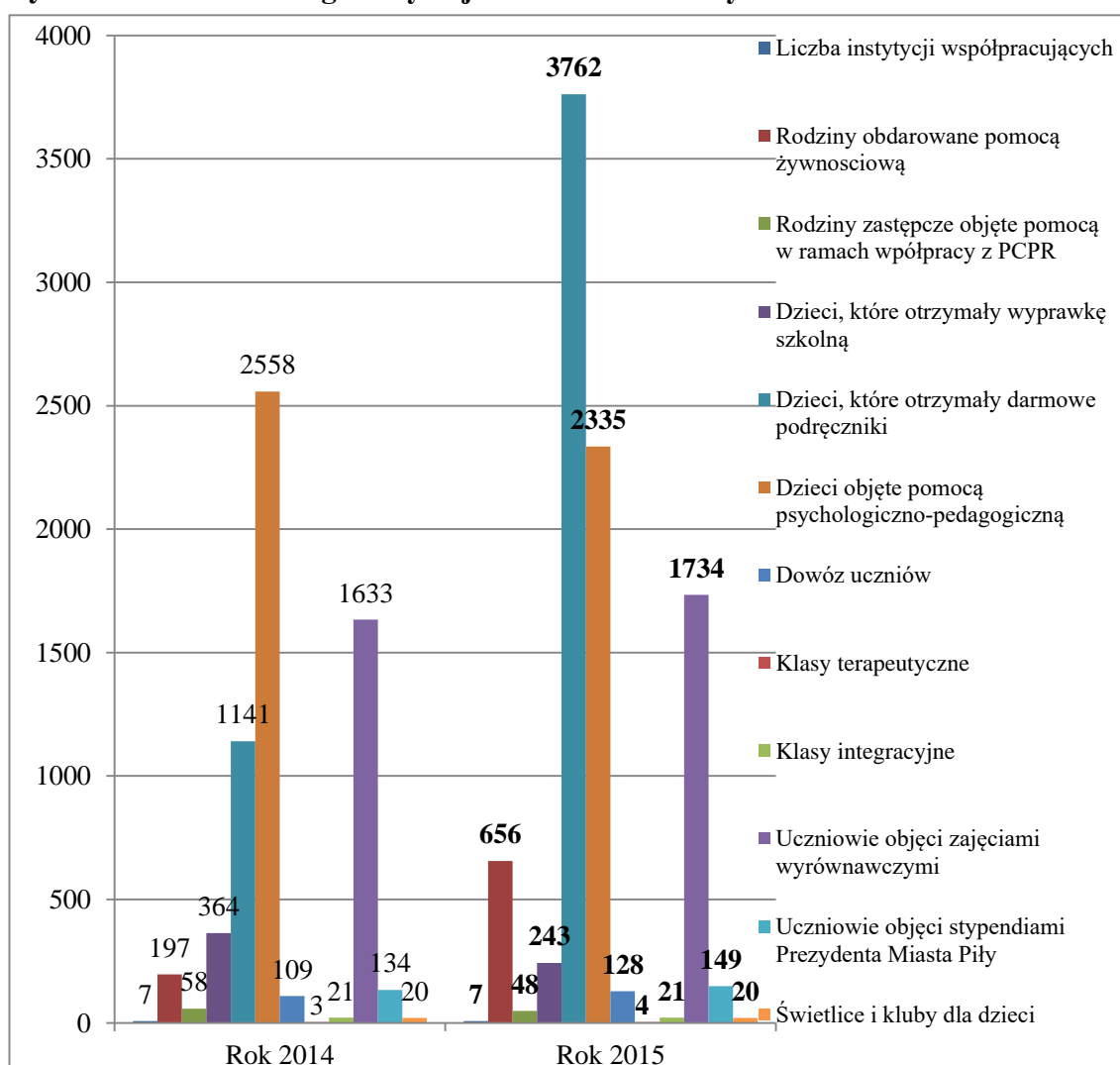
Jak wspomniano, poza działaniami służącymi wzmocnieniu funkcji rodzicielskich i społecznych w środowisku wychowania dzieci, ważnym jest stymulowanie rozwoju najmłodszych mieszkańców Piły poprzez m.in.: zapewnienie

możliwości nieodpłatnego kształcenia, właściwą organizację czasu wolnego, zapewnienie nieodpłatnego posiłku i dojazdu do szkoły, wyposażenia w niezbędne podręczniki i artykuły szkolne oraz przyznawanie stypendiów o charakterze motywacyjnym i socjalnym.

2.1 Działania jednostek oświatowych w zakresie wsparcia dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu

W procesie kształcenia i rozwoju dzieci i młodzieży istotną rolę niezmiennie pełniły w 2015 r. **gminne jednostki oświatowe**. Biorąc pod uwagę, iż realizacja zadań oświatowych w poszczególnych latach szkolnych jest rokrocznie przedmiotem odrębnej sprawozdawczości, w niniejszym opracowaniu wskazano tylko niektóre z działań, zestawiając je na wykresie, w ujęciu porównawczym do roku 2014.

Wykres 14. Działalność gminnych jednostek oświatowych w latach 2014-2015

Źródło: Dane Urzędu Miasta Piły.

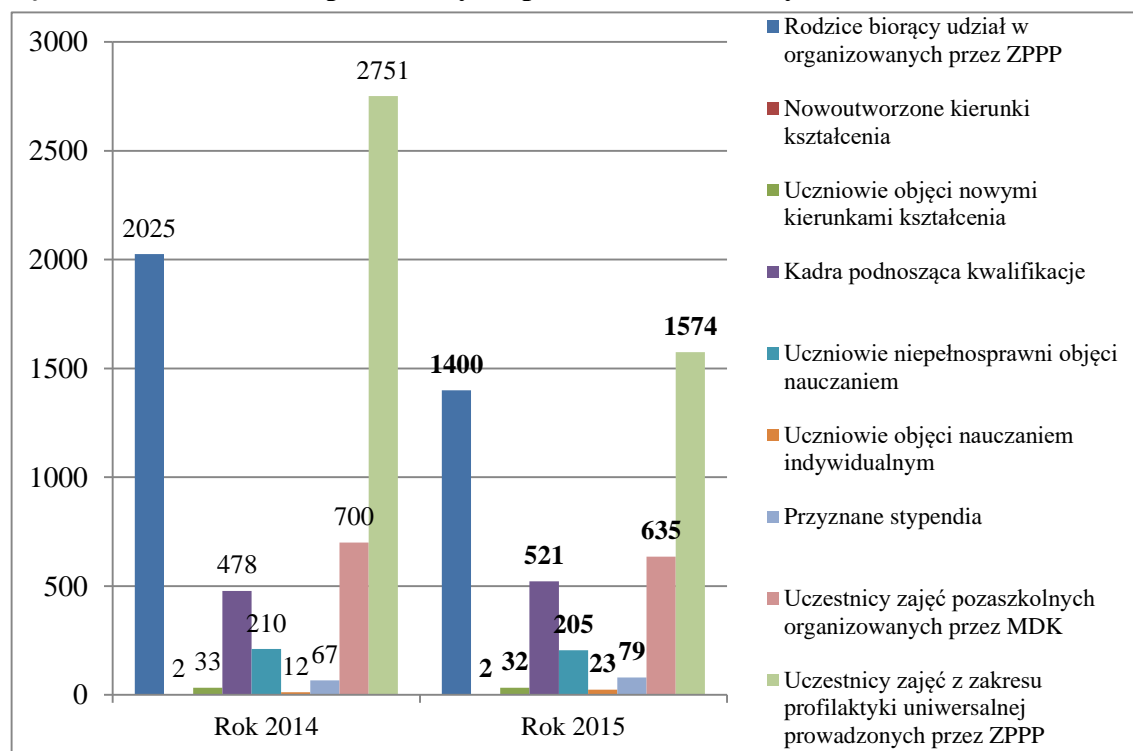
Analiza danych z wykresu wskazuje na intensyfikację większości przedstawionych działań. Spadek odnotowała m.in. liczba uczniów, którym przyznano wyprawkę szkolną, co uwarunkowane było zwiększoną realizacją rządowego programu „Darmowe podręczniki”.

Wybrane wydatki gminnych jednostek oświatowych w roku 2015 wyniosły:

- „Wyprawka szkolna” - 54.891 zł, tj. 60 % mniej niż w roku 2014
- „Darmowe podręczniki” – 491.095 zł, tj. 507 % więcej niż w roku 2014
- **dowóz dzieci** – 93.550 zł, tj. 5 % więcej niż w roku 2014
- **realizacja projektów unijnych w szkołach i przedszkolach** – 35.068,57 zł, tj. 75 % mniej niż w roku 2014
- **Książki Naszych Marzeń** – 24.413,95 zł.

Działania z zakresu wspierania rodziny oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, podejmowane były w roku 2015 również przez **pilskie placówki oświatowe szczebla powiatowego**. Ważniejsze z nich zobrazowano na poniższym wykresie.

Wykres 15. Działalność powiatowych placówek oświatowych w latach 2014-2015

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Pile.

Jak wynika z wykresu, spadek w porównaniu do roku 2014 odnotowały działania z zakresu działalności edukacyjnej, informacyjnej i szkoleniowej, realizowane poprzez spotkania z rodzicami o tematyce profilaktyki uniwersalnej, organizowane

przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pile. Zmniejszenie liczby spotkań było efektem dużego nasilenia diagnoz sześciolatków oraz ograniczeń kadrowych. Spadek liczby uczniów-uczestników zajęć profilaktycznych prowadzonych również przez pracowników ZZPP w Pile wynikał natomiast ze zmiany charakteru tych zajęć. Wzrost odnotowała m.in. liczba uczestników różnych form doskonalenia zawodowego, a także liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym.

2.2 Świadczenia przyznawane na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu

W ramach wspierania dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu istotną rolę w 2015 r. niezmiennie pełniły również świadczenia o charakterze pieniężnym dla uczniów (stypendia i zasiłki szkolne), zasiłki związane z koniecznością częściowego pokrycia kosztów utrzymania dziecka (świadczenia rodzinne z dodatkami), a także świadczenia kompensujące niewywiązywanie się osób zobowiązanych do alimentacji ze swego obowiązku (świadczenia z funduszu alimentacyjnego).

Oprócz pomocy na dofinansowanie do zakupu podręczników przyznawanej przez gminę w ramach Rządowego Programu „Wyprawka szkolna” oraz z dotacji celowej na „Darmowe podręczniki”, istotną rolę w systemie pomocy dla uczniów i ich rodzin tradycyjnie odgrywały wypłacane przez MOPS świadczenia z zakresu pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym, tj. **stypendia i zasiłki szkolne**. W roku 2015 wydano 464 decyzji przyznających stypendium szkolne. Z tej formy pomocy niezmiennie mogli skorzystać mieszkający w Pile uczniowie do 24 roku życia, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej. Dla zachowania większej celowości świadczenia, niekiedy wydatkowanie stypendiów było nadzorowane przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny. W ramach świadczeń pomocy materialnej dla uczniów przyznano również 1 zasiłek szkolny w wysokości 590,00 zł. Stypendia szkolne i zasiłki szkolne przyznano ogółem na rzecz 744 osób. Liczba osób objęta pomocą materialną o charakterze socjalnym oscylowała pomiędzy poziomem z lat 2013-2014 (2013 - 704, 2014 - 801). W związku z tym, iż świadczenia te są świadczeniami opartymi o kryterium dochodowe, spadku liczby osób objętych tą formą należy się dopatrywać we wzroście zamożności rodzin. Wydatki na ten cel w roku 2015 wyniosły 1.590.988 zł, tj. porównywalnie do roku 2014. Wydatki te zostały w 80 %

sfinansowane z dotacji budżetu państwa na dofinansowanie zadania własnego gminy.

Ośrodek, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Piły, w dalszym ciągu realizował również zadania zlecone finansowane ze środków budżetu państwa w zakresie świadczeń rodzinnych (tj. zasiłków rodzinnych z dodatkami, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka oraz świadczeń opiekuńczych opisanych w kolejnym rozdziale), a także świadczeń z funduszu alimentacyjnego i postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.

W tej części opracowania przedstawiono świadczenia rodzinne stanowiące pomoc o charakterze pieniężnym dla rodzin z dziećmi (z wyłączeniem tych przyznawanych w związku z niepełnosprawnością, omówionych w dalszej części opracowania) oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Wybrane świadczenia rodzinne z dodatkami wypłacane w latach 2012-2015, wg. stanu na koniec każdego roku, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zestawienie ilości wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz dodatkami

Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Ilość rodzin, pobierających zasiłek, w tym, z:	1 678	1586	1407	1374
- 1 dzieckiem	682	648	543	532
- 2 dzieci	627	597	547	545
- 3 dzieci	270	242	232	217
- 4 i więcej	98	93	81	79
Ogółem ilość dzieci, na które wypłacono zasiłek rodzinny	3 138	2964	2678	2609

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Z powyższych danych wynika, że rok 2015 był kolejnym rokiem, w którym odnotowano spadek ilości wypłaconych **zasiłków rodzinnych** oraz stosownych do nich dodatków. Na przestrzeni 4 kolejnych lat rokrocznie malała ilość rodzin, którym przyznano świadczenie. Powodem zmniejszania się ilości przyznanych i wypłaconych świadczeń było i jest kryterium dochodowe. Tendencji spadkowej nie zatrzymało nawet podniesienie o 100 zł kryterium dochodowego obowiązującego w okresie zasiłkowym 2015/2016. Wysokość dochodu uprawniająca do otrzymania świadczeń przez wiele lat pozostawała niezmienna i dwie niewielkie podwyżki (2012 r.- 70 zł, 2015 r.- 100 zł) nie były adekwatne do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy w zakresie wynagrodzeń i spadku bezrobocia.

Rok 2015 r. był także kolejnym rokiem, w którym odnotowano zmniejszenie się liczby dzieci, na które przyznano **jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka** (2012 – 673, 2013 – 522, 2014 – 536, 2015 – 507 dzieci). Przyczynę takiego stanu rzeczy upatrywać można w istniejących tendencjach demograficznych, a także fakcie, iż dla części polskich dzieci świadczenia są wypłacane w krajach UE. Dodać należy, że warunkiem uzyskania świadczenia było i jest pozostawanie matki dziecka pod opieką medyczną najpóźniej od 10 tygodnia ciąży (udokumentowane stosownym zaświadczeniem), a od 2013 roku dodatkowo wprowadzono kryterium dochodowe, ustalone na kwotę 1.922,00 zł netto na osobę w rodzinie. Kryterium to jednak nie miało znaczącego wpływu na ilość przyznanych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, ponieważ w całym 2015 r. tylko w 8 przypadkach odmówiono przyznania ww. świadczenia z powodu przekroczenia kryterium dochodowego.

Liczbę świadczeń przyznanych w ramach ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w latach 2012-2015, wg. stanu na koniec każdego roku, przedstawia kolejna tabela.

Tabela 6. Zestawienie wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Ilość rodzin, którym wypłacano świadczenie	640	617	574	542
Ilość osób uprawnionych, na które wypłacano świadczenie	933	921	852	802

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Z analizy powyższych danych wynika, że rokrocznie następuje zmniejszenie liczby osób uprawnionych do **świadczeń z funduszu alimentacyjnego** z powodu niemożności wyegzekwowania alimentów od osób należących do kręgu zobowiązanych wobec nich do alimentacji. Wpływ na taką sytuację niewątpliwie ma niezmienną się od 2008 r. kryterium dochodowe uprawniające do pobierania tych świadczeń, tj. 725 zł miesięcznie na osobę w rodzinie oraz zmiany w obowiązujących przepisach wprowadzone w 2012 r., dotyczące sposobu ustalania dochodu rodziny. Również w tym przypadku, z zaobserwowanym spadkiem bezrobocia i wzrostem wynagrodzeń (choćby kwoty najniższego obowiązującego wynagrodzenia), nie szły w parze zmiany wysokości kryterium dochodowego.

Ogółem w 2015 r. na świadczenia rodzinne (z wyłączeniem świadczeń opiekuńczych) oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego wydatkowano 9.658.363

zł, tj. niespełna 6 % mniej niż w roku 2014. Kwota ta pierwszy raz od 8 lat oscylowała na poziomie niższym niż 10 mln zł.

Tutejszy Ośrodek równolegle do wypłacanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadził w 2015 r., zestawione w kolejnej tabeli, **postępowania wobec dłużników alimentacyjnych**, które miały na celu zwiększenie skuteczności ściągania należności z tytułu wypłaconych świadczeń. Temu samemu celowi służyło dalsze zgłaszanie zobowiązań dłużników do Biur Informacji Gospodarczych. Zgłaszani byli dłużnicy posiadający zobowiązania z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz były zaliczki alimentacyjnej w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Tabela 7. Działania wobec dłużników alimentacyjnych w latach 2012-2015

Podejmowane działania	Lata			
	2012	2013	2014	2015
Przeprowadzone wywiady alimentacyjne i odebrane oświadczenia majątkowe	335	280	284	299
Przekazane komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na egzekucję zasadzonych świadczeń alimentacyjnych	302	299	284	309
Zobowiązanie dłużnika do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako bezrobotny, poszukujący pracy	68	42	62	51
Wystąpienie z wnioskiem do starosty o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika	205	158	152	114
Wnioski do prokuratury o ściganie za przestępstwo niealimentacji (art.209 KK) - w tym prokurator:	25	32	24	50
- umorzył lub odmówił wszczęcia dochodzenia,	10	8	6	23
- wszczął dochodzenie,	6	8	5	12
- zawiesił postępowanie,	0	0	0	2
- skierował akt oskarżenia,	2	6	6	3
- prowadzi postępowania	7	10	7	10
Wnioski do starosty o zatrzymanie prawa jazdy w tym:	16	30	21	39
- zatrzymano,	7	8	6	13
- umorzono postępowanie,	9	17	13	22
- prowadzi postępowania	0	5	2	3
Wnioski do starosty o zwrot zatrzymanego prawa jazdy	0	2	5	4
Ilość zgłoszonych dłużników do Krajowego Rejestru Długów	894	952	1023	1064

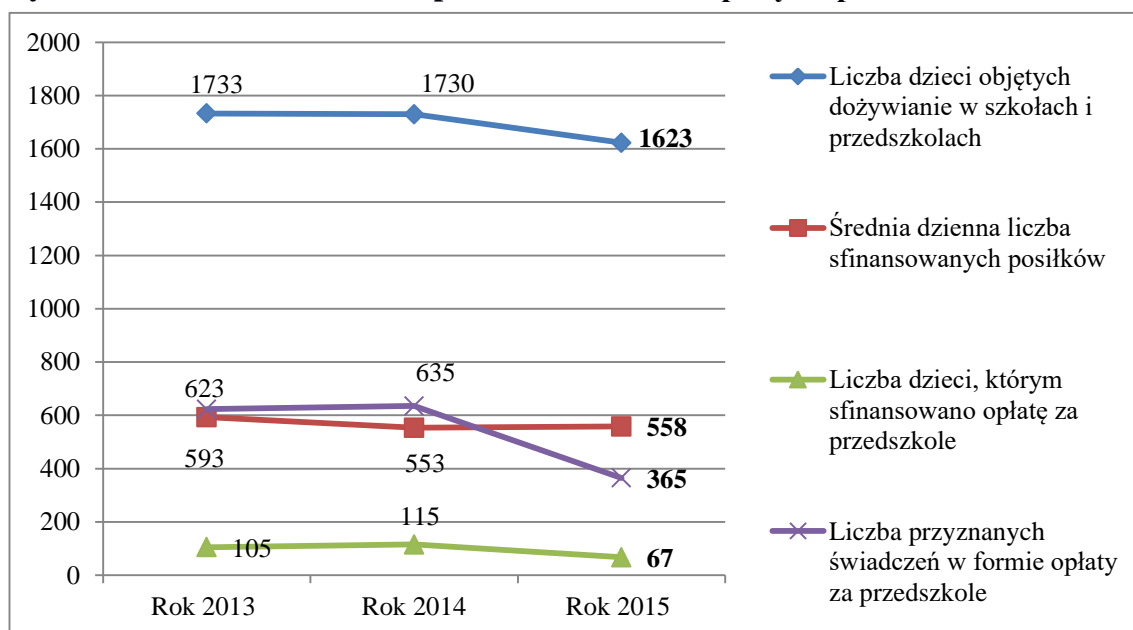
Źródło: Dane MOPS w Pile.

Z powyższej tabeli wynika, że w 2015 r. liczba przeprowadzonych wywiadów alimentacyjnych była porównywalna z rokiem poprzednim, pomimo utrzymywania się tendencji spadkowej przyznawanych świadczeń. Wynika to bezpośrednio ze zmiany sytuacji życiowej dłużników, jak opuszczenie zakładu karnego czy powrót z zagranicy. Ośrodek składał również wnioski do prokuratury o ściganie za przestępstwo

niealimentacji oraz do starosty o zatrzymanie dłużnikom prawa jazdy. W 2015 r. podwoiła się liczba tych działań w porównaniu do roku poprzedniego. Taki stan rzeczy spowodowany był większą ilością dłużników, którzy uniemożliwiali przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego bądź odmawiali przyjęcia propozycji zatrudnienia z Powiatowego Urzędu Pracy. Niewątpliwie przyczyniła się do tego także zmiana przepisów we wrześniu 2015 r., która dotyczyła zniesienia obowiązku przeprowadzania postępowania dotyczącego uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych w przypadku, gdy w obrocie prawnym znajduje się już decyzja uznająca danego dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Rok 2015 był też kolejnym rokiem, w którym Ośrodek złożył tylko kilka wniosków do Starosty Powiatowego o zwrot uprzednio zatrzymanego prawa jazdy. Powodem tak małej ilości wniosków było i jest wprowadzenie w 2012 r. dodatkowego warunku, jaki spełnić musi dłużnik alimentacyjny w postaci dokonywania comiesięcznych wpłat, przez okres ostatnich 6 miesięcy w wysokości 50 % bieżąco ustalonych alimentów. Takie uregulowanie prawne znacznie utrudnia dłużnikom możliwość odzyskania zatrzymanego prawa jazdy.

W roku 2015 w ramach pomocy rodzinom prowadzono również **dożywianie w szkołach i przedszkolach oraz realizowano odpłatność za pobyt dzieci w przedszkolu**. Dane dotyczące tych form wsparcia w latach 2013-2015 przedstawiono na wykresie.

Wykres 16. Posiłki w szkołach i przedszkolach oraz opłaty za przedszkole

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Jak wynika z wykresu, od 2013 r., obserwuje się spadek łącznej liczby dzieci objętych dożywianiem w szkole i przedszkolu, od roku 2014 wzrasta jednak średnia dzienna liczba przyznanych posiłków. Wykazana średnia dzienna liczba sfinansowanych posiłków jest wielkością orientacyjną (stanowi rezultat podzielenia rocznej liczby posiłków przez 12 m-cy i kolejno przez 30 dni). Dożywianiem tylko w szkołach w 2015 r. objęto 1.303 uczniów. Sfinansowano na ich rzecz ogółem 141.548 posiłków. Średni koszt posiłku w 2015 r. wynosił 5,04 zł i był niższy niż w roku 2014. Część posiłków, tj. 26.355, przyznano w drodze decyzji dyrektora szkoły (na podstawie programu osłonowego w zakresie dożywiania „*Pomoc gminy w zakresie dożywiania*” na lata 2014-2020).

Rok 2015 był rokiem, którym sfinansowano opłatę za przedszkole najmniejszej na przestrzeni ostatnich 3 lat liczbie dzieci, co bez wątplenia w dużej mierze uwarunkowane jest wzrostem zamożności rodzin oraz niskimi wydatkami rodzin korzystających z tej opłaty.

Łącznie na posiłki dla dzieci w szkołach i przedszkolach wydatkowano 1.034.052 zł, z czego 919.248 zł w ramach rządowego programu dożywiania, a 114.804 zł z środków własnych gminy na dodatkowy posiłek przyznawany na mocy gminnej uchwały. Kwota wydatkowa na ten cel z programu rządowego była o 9,7 % niższa niż w roku 2014. W zakresie finansowania opłaty stałej za przedszkole świadczeń wydatkowano na kwotę 23.273,50 zł, tj. blisko o połowę mniej niż w roku 2014.

Organizacja wycieczek letnich dla dzieci i młodzieży należy do zadań zleczanych rokrocznie organizacjom pozarządowym i instytucjom kościelnym. Z letniego wycieczki stacjonarnej w 2015 r. skorzystało ogółem 90 dzieci, tj. porównywalnie do roku 2014. Wycieczki zorganizowane były w formie 10-dniowej kolonii i 14-dniowego obozu. Dofinansowanie ze środków gminy, przypadające na jedno dziecko wycieczające poza miejscem zamieszkania, wyniosło odpowiednio: 708 zł i 1.000 zł, zatem w przypadku kolonii było nieco niższe, a w przypadku obozu wyższe niż w roku 2014. Na czterech półkoloniach wycieczowało ogółem 170 dzieci w młodszym wieku szkolnym, tj. o 6 dzieci więcej niż w roku poprzednim. Kwota dofinansowania ze środków gminy na wycieczki jednego dziecka w ramach półkolonii wyniosła odpowiednio: 517,88 zł, 530,00 zł, 539,63 zł i 545,00 zł i w każdym przypadku była wyższa niż w roku 2014.

Rok 2015 był pierwszym rokiem realizacji **pochówku dzieci utraconych** na mocy

Uchwały Rady Miasta Piły nr XXXIII/416/13 z 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad sprawiania pogrzebu. Uchwała przewidywała, iż przypadku braku wyrażenia woli pochówku dziecka martwo urodzonego (bez względu na czas trwania ciąży) ze strony osób uprawnionych, za pochówek odpowiedzialny jest MOPS. W roku 2015 taki pochówek odbył się dwukrotnie pod Pomnikiem Dzieci Utraconych na Cmentarzu Komunalnym w Pile.

W zakresie **Karty Dużej Rodziny**, wydawanej od 2014 r. przez Urząd Miasta Piły, stanowiącej potwierdzenie uprawnień do korzystania z Programu „Rodzina Trzy Plus”- programu wprowadzonego na terenie Gminy Piła, mającego na celu zwiększanie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży wychowującej się w dużych rodzinach, odnotowano istotny spadek liczby nowowydanych kart. Ogółem wydano 924 karty, z czego 312 dla rodziców i 612 dla dzieci. Dla porównania w roku 2014 ogółem wydano 2312 takich kart. Na ten cel wydatkowano w 2015 r. 1.800 zł.

3. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

3.1 Działania OPiRPA w Pile na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom

Jak wynika z przeprowadzonej analizy liczby osób korzystających w ostatnich latach z pomocy MOPS w Pile z powodu alkoholizmu, problem ten pozostaje rokrocznie jednym z istotnych problemów społecznych naszego miasta. Niejednokrotnie problem alkoholowy pozostaje w ścisłej korelacji z problemem przemocy.

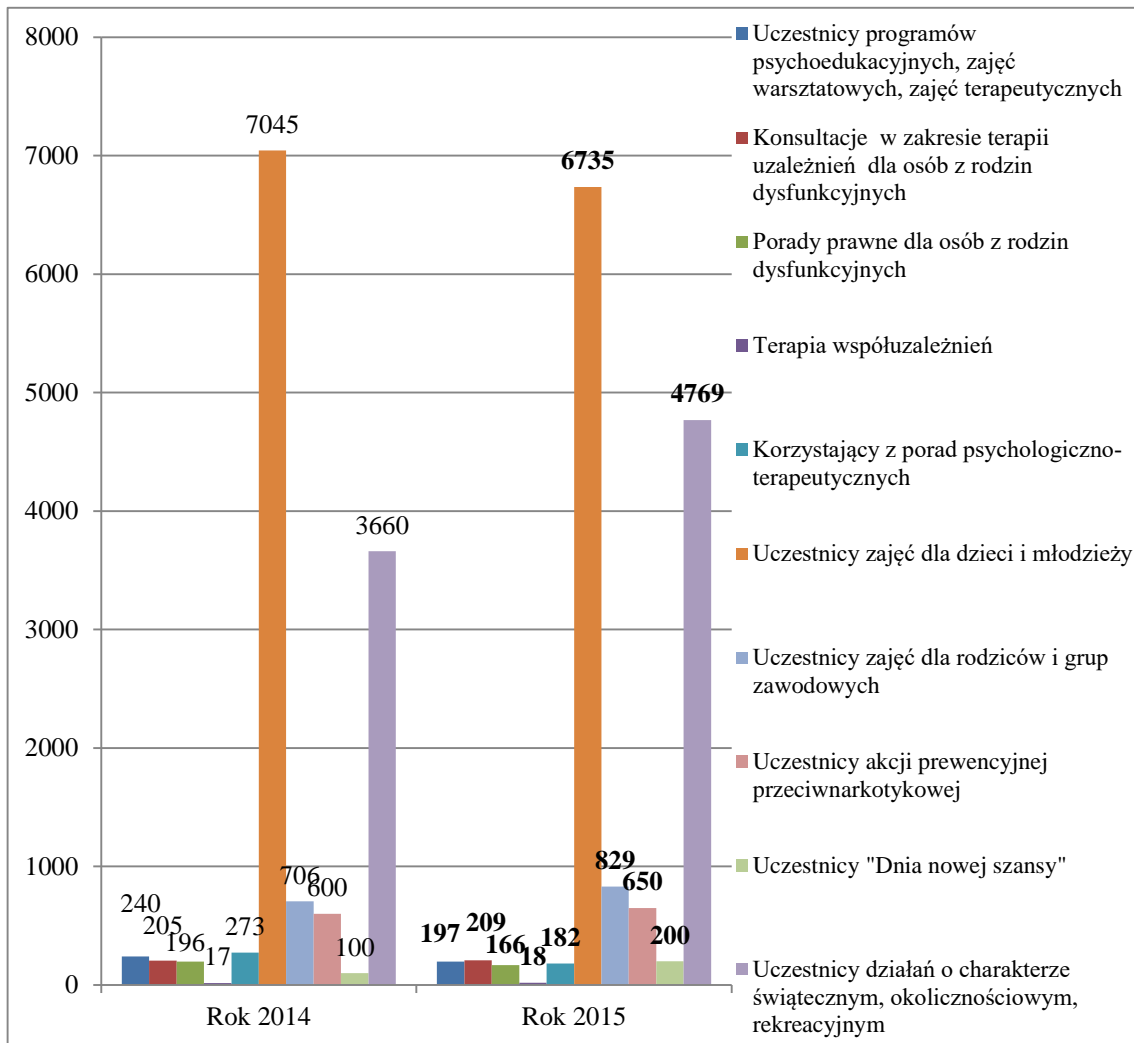
Najistotniejsze dane dotyczące występowania zjawiska alkoholizmu w Pile oraz działań podejmowanych przez **Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile** na rzecz przeciwdziałania i walki z tym problemem zestawiono na kolejnym wykresie.

Wybrane wydatki OPiRPA w ramach realizacji celów *Strategii* w 2015 r.:

- **przeciwdziałanie narkomanii** 86.875 zł, tj. porównywalnie do roku 2014
- **usługi na rzecz osób nietrzeźwych** 113.121 zł, tj. 5,5 % więcej niż w roku 2014
- **profilaktyka na rzecz dzieci, młodzieży i osób uzależnionych** 273.058 zł, tj. 6,7 % więcej niż w roku 2014
- **działalność świetlic terapeutycznych** – 136.812 zł, tj. blisko 6 % więcej niż

w roku 2014.

Wykres 17. Działalność OPiRPA w latach 2014-2015

Źródło: Dane OPiRPA w Pile.

Jak wynika z wykresu, w przypadku większości przedstawionych działań i ich odbiorców nastąpił wzrost. Szczegółowa realizacja zadań przez OPiRPA w tym zakresie jest co roku przedmiotem osobnej sprawozdawczości.

Raport dotyczący wykonania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii i Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz efektów ich realizacji w Gminie Piła w 2015 r. przedstawiono na sesji Rady Miasta Piły w dniu 29 marca 2016 r.

3.2 Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie do roku 2015

Omówienie realizacji w/w programu w roku 2015 zawiera **Załącznik nr 2**.

Cel 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym

1. Usprawnienie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki

Biorąc pod uwagę sytuację demograficzną kształtującą się w Pile w ostatnich latach, ważnym jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury dla lokalnych seniorów. Niezmiennie wsparcia wymagają również osoby niepełnosprawne, których samodzielność z racji stanu zdrowia jest ograniczona. Odpowiadając na potrzeby tych grup mieszkańców kontynuowane były w 2015 r. działania ze strony samorządów różnych szczebli.

1.1 Środowiskowe usługi opiekuńcze

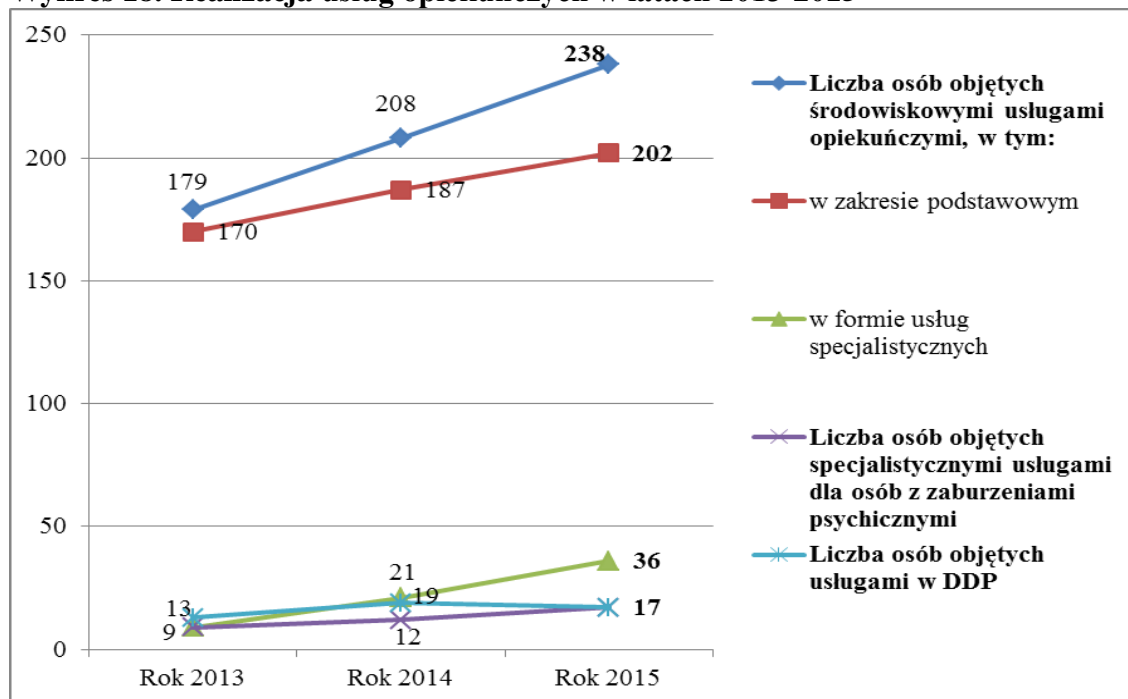
Niezmiennie osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, przysługiwała w 2015 r. pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, świadczonych przez pracowników działającego przy MOPS Dziennego Domu Pomocy oraz wyspecjalizowane firmy, działające na zlecenie MOPS w Pile. Usługi obejmowały pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Jedną z najistotniejszych form świadczeń, kierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych, było realizowanie **usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania**. Usługi te świadczone były przez wyspecjalizowane firmy usługowe. W roku 2015 zrealizowano takie usługi na rzecz 238 osób, w tym: dla 202 osób świadczone usługi opiekuńcze w zakresie podstawowym, a dla 36 w formie usług specjalistycznych. W 2015 r. łącznie zrealizowano 87.736 godzin tego rodzaju usług opiekuńczych na ogólną kwotę 1.016.428 zł, tj. blisko 7,7 % więcej niż w roku 2014. Ośrodek dofinansowywał poszczególnym osobom koszt usług w zależności od dochodów uzyskiwanych miesięcznie przez świadczeniobiorcę.

W ramach zadań zleconych gminie MOPS realizował również **usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Z usług opiekuńczych tego typu skorzystało 17 osób, dla których świadczone łącznie 6.430 godzin, tj. 46 % więcej niż w roku poprzednim. Ogółem na realizację usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami

psychicznymi wydatkowano kwotę 110.889 zł, tj. o 41 % więcej niż w roku 2014. Wydatki te były finansowane w całości ze środków wojewody. Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się realizacji usług opiekuńczych w latach 2013-2015.

Wykres 18. Realizacja usług opiekuńczych w latach 2013-2015

Zródło: Dane MOPS w Pile.

Jak wynika z wykresu, liczba osób objętych środowiskowymi usługami opiekuńczymi, zarówno w zakresie podstawowym, jak i specjalistycznym, wzrasta od 2013 r. Warto zauważyć, że w roku 2013 poziom środowiskowych specjalistycznych usług opiekuńczych był analogiczny do poziomu usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W roku 2015 r. liczba tych pierwszych wzrosła blisko dwukrotnie w porównaniu do usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Wskazuje to na rozwój usług specjalistycznych dedykowanych osobom dotkniętym innym rodzajem schorzenia niż psychiczne i prowadzi do konieczności ponoszenia wyższych kosztów w tym zakresie przez gminę.

1.2 Usługi realizowane w DDP MOPS w Pile w zakresie usprawnienia osób starszych i zapewnienia im właściwej opieki

Jak wynika z ostatniego wykresu, **usługi opiekuńcze** w 2015 prowadzone były także w **Dziennym Domu Pomocy MOPS**. Były to usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych o szczególnych potrzebach. Prowadzono grupy terapeutyczne utworzone dla osób z chorobą Alzheimera oraz zespołami otępiennymi,

nastawione na utrzymanie możliwie najwyższego stopnia samodzielności oraz zaradności życiowej chorych. Realizacja usług wpływa także na spowolnienie rozwoju choroby. Jest też wsparciem dla rodzin osób chorych, umożliwiając im odpoczynek i załatwienie spraw osobistych. Liczba osób korzystających z tych usług w roku 2015 spadła o 2 osoby w porównaniu do roku 2014.

Główna oferta DDP skierowana jest do osób starszych i niepełnosprawnych. Działalność zasługuje na szczególną uwagę, ponieważ służy integrowaniu osób starszych i osób niepełnosprawnych w środowisku poprzez umożliwienie im uczestnictwa w życiu publicznym, zawodowym, kulturalnym i artystycznym.

W strukturze jednostki działa **Centrum Aktywizacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych**. Do zadań placówki należy stworzenie odpowiednich warunków do aktywizacji, integracji i samorealizacji seniorów i niepełnosprawnych, poprzez ich uczestnictwo w różnych formach zajęć. W roku 2015 r. w COASiN kontynuowano rozmaite zajęcia dostosowane do potrzeb seniorów, między innymi zajęcia rekreacyjno-sportowe. Zajęcia taneczne wzbogacano o zumba, która cieszyła się dużą popularnością wśród seniorów. Swoją działalność kontynuowały także dwa zespoły: taneczny „Seniority” i teatr tańca „Balans”. Zespoły reprezentowały środowisko seniorskie w ramach różnych przeglądów i konkursów i wzbogacały wszelkie imprezy odbywające się na terenie Ośrodka i gminy. Nadmienić należy, że w 2015 roku podczas Wielkopolskiego Przeglądu Artystycznego Ruchu Seniorów „ARS” obydwie zespoły zostały nagrodzone. Zespół „Seniority” zdobył I miejsce w kategorii taniec natomiast zespół „Balans” zdobył Grand Prix. Na terenie DDP działał również zespół wokalny „Wrzosey”, odpowiedzialny za przygotowywanie programów słowno-muzycznych, biesiadnych na imprezy odbywające się na terenie DDP oraz występujący gościnnie w okolicznych domach pomocy społecznej i środowiskowych domach pomocy. W roku 2015 organizowane były również liczne imprezy okolicznościowe z uwzględnieniem tradycji i zwyczajów, wycieczki, wernisaże i spotkania integracyjne. Grupa „Sepia” z zajęć fotograficznych zorganizowała dwie indywidualne wystawy fotograficzne pt. „Miejskie miraż” i „Moje przestrzenie”. Ponadto uczestnicy DDP obchodzili swoje imieniny oraz pełen jubileusz.

Z uwagi na strukturę demograficzną mieszkańców Piły z upływem lat przybywa osób starszych, dysponujących dużą ilością wolnego czasu i chcących ten czas spożytkować w sposób aktywny i pomysłowy. Jak wynika z poniższej tabeli, liczba

osób korzystających z oferty DDP z roku na rok wzrasta.

Tabela 8. Uczestnicy zajęć w DDP w Pile w latach 2014-2015

Rok 2014	Rok 2015
Liczba uczestników z placówki przy ul. Kondratowicza 19 – <u>93 osoby</u>	Liczba uczestników z placówki przy ul. Kondratowicza 19- <u>98 osób</u>
Liczba uczestników z placówki przy ul. Boh.Stalingradu 23 – <u>359 osób</u>	Liczba uczestników z placówki przy ul. Boh.Stalingradu 23- <u>421 osób</u>

Zródło: Dane MOPS w Pile.

Duży nacisk kładziony jest na integrację międzypokoleniową – seniorzy stanowią fundament w przekazywaniu cennej wiedzy opartej o tradycje, obrzędy i życiowe doświadczenia. Szczególną współpracę podjęto z dziećmi z Przedszkola Nr 8 w Pile. Tradycją stały się cykliczne spotkania pod tytułem „Babcine bajanie” i „Dziadkowe bajanie”. Seniorzy w okresie przed świątecznym i z okazji Dnia Dziecka kolejny raz odwiedzili również dzieci przebywające w Szpitalu Specjalistycznym w Pile i podarowali pluszaki uszyte podczas warsztatów krawieckich. Brali także czynny udział w akcjach charytatywnych: „Gramy dla Igora” oraz „Pusta Choinka”, zorganizowanej przez Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Ponadto, jak co roku, kilku seniorów wolontarystycznie zaangażowało się w pracę na rzecz innych. Trzy seniorki i senior raz w tygodniu prowadziły zajęcia w ramach warsztatów tj. zajęcia plastyczne, koronka frywolitka oraz nauka języka angielskiego, a dwie seniorki wspierały pracę terapeuty i opiekuna w grupie terapeutycznej. Warto wspomnieć, że grupa kulinarna z CAOSiN wsparła swoimi wypiekami Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu podczas realizacji Gali Wolontariatu. Wydatki MOPS w Pile na rzecz utrzymania Dziennego Domu Pomocy wyniosły w 2015 r. łącznie 1.046.402,35 zł, tj. ok. 1,8 % mniej niż w roku 2014.

Usługi opiekuńcze w 2015 r. świadczone były również przez pilskie podmioty ekonomii społecznej. Na terenie miasta funkcjonują 2 spółdzielnie socjalne osób prawnych, w których udział posiada Gmina Piła: spółdzielnia „Nowe Horyzonty” oraz „Zielona Piła”. Ponadto, działalność prowadzą spółdzielnie socjalne, przedstawione w poniższej tabeli, świadczące rozmaite usługi, dedykowane m.in. osobom starszym, niepełnosprawnym i niesamodzielnym.

Tabela 9. Podmioty ekonomii społecznej w Gminie Piła

Lp.	Nazwa	Zakres świadczonych usług
1	Spółdzielnia socjalna „Zielona Piła”	Świadczenie usług z zakresu utrzymania czystości w obiektach, a także na terenach zewnętrznych w tym utrzymanie terenów zielonych, usługi z zakresu drobnych prac budowlanych
2	Spółdzielnia socjalna "Promyk"	Usługi przedszkolne dla dzieci, organizację imprez okolicznościowych, wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego
3	Spółdzielnia socjalna "Perfekcja"	Usługi gastronomiczne
4	Spółdzielnia socjalna "Nowe Horyzonty"	Usługi gastronomiczne, dowóz dla osób potrzebujących produktów żywnościowych z targowiska
5	Spółdzielnia socjalna "Troska"	Usługi opiekuńcze
6	Spółdzielnia socjalna "Pilanin"	Usługi z zakresu utrzymania czystości w obiektach, a także na terenach zewnętrznych w tym utrzymanie terenów zielonych, usługi z zakresu prac budowlanych. Wynajem i dzierżawa maszyn, urządzeń. Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
7	Spółdzielnia socjalna BUD-STAL-DREW	Prace budowlane
8	Spółdzielnia socjalna "IMPET"	Działalność wielobranżowa (m.in. przedszkolna)
9	Spółdzielnia socjalna " IRIDIS"	Pomoc osobom w podeszłym wieku, niepełnosprawnym
10	Spółdzielnia socjalna " BUDOWLANI"	Prace budowlane
11	Spółdzielnia socjalna "HOLOS"	Prace budowlane, tartak

Zródło: Dane MOPS w Pile.

Aktywizacja osób starszych, tak jak w latach ubiegłych, prowadzona była także w drodze współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi, opisanej w kolejnej części opracowania oraz w Klubie Seniora – placówce działającej w ramach Regionalnego Centrum Kultury Fabryka Emocji w Pile, który prowadził zajęcia i organizował przedsięwzięcia kulturalne, edukacyjne i integrujące zgodnie z oczekiwaniami seniorów oraz ich predyspozycjami.

1.3 Zapewnienie osobom niesamodzielnym całodobowej opieki

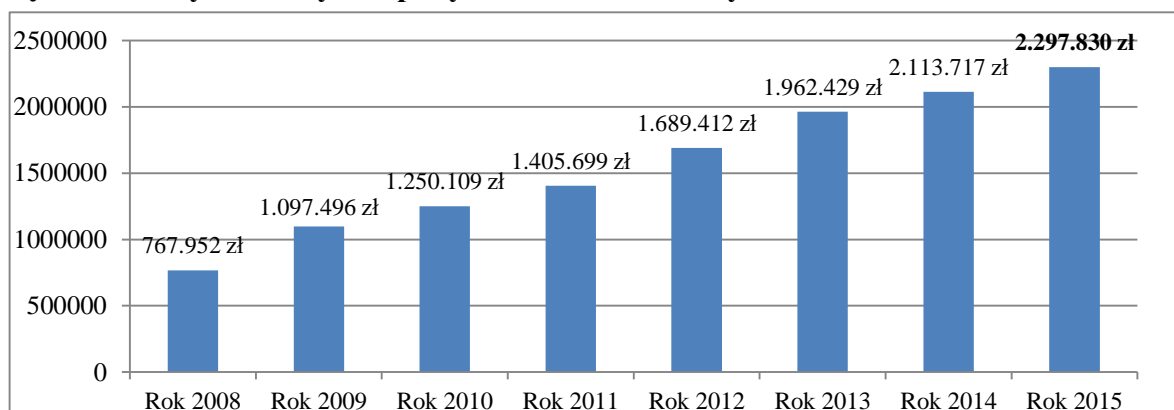
W 2015 r. na podstawie skierowania z MOPS w Pile do **domów pomocy społecznej** trafiły 23 osoby, tj. analogicznie do roku 2014. Na koniec roku w domach pomocy społecznej przebywało łącznie 87 osób, skierowanych przez MOPS, tj. o 3 więcej niż w roku poprzednim. Osoby te przebywały w następujących domach pomocy społecznej: 41 osób w DPS w Pile, 8 osób w DPS w Wieleniu, 5 osób w DPS Chodzieży, 4 osoby w DPS w Trzciance, po 3 osoby w DPS w Dębnie i Falmierowie, po 2 osoby w DPS w Rzetni, Chumiętkach i Nowym Mieszewie, oraz po 1 osobie w DPS w Cetuniu, Chlebnie, Chróscinie-Wsi, Kamieniu Krajeńskim, Lubkowie, Łęczeczkach,

Mielnie, Piłce-Zamyślin, Psarskim, Pyrzycach z siedzibą w Żabowie, Resku, Rzadkowie, Strzałkowie, Wałczu, Wrześni, Zielonej Górze i Zochcinku. Konieczność współpracy z tak licznymi domami pomocy społecznej wynikała z indywidualnego zapotrzebowania klientów na miejsca w placówkach o różnych profilach.

Z uwagi na tendencje demograficzne liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej od kilku lat systematycznie wzrasta (2013 r.- 74 osoby, 2014 r. - 84 osoby, 2015 r.- 87 osób). Rokrocznie najwięcej osób kierowanych jest do DPS w Pile (2013 r.- 45 osób, 2014 r.- 42 osoby, 2015 r.- 41 osób), chociaż liczba pilan kierowanych do tej placówki stopniowo maleje. Mniej niż w latach ubiegłych skierowanych osób zostało do pobliskich placówek: w Chodzieży, Wałczu, Trzciance. Największym wzrost w tym zakresie odnotował DPS w Wieleniu. Wieleni dysponuje ofertą 2 placówek z szeroką ofertą, dedykowaną: osobom przewlekle somatycznie chorym i w podeszłym wieku, a także przewlekle chorym psychicznie, niepełnosprawnym intelektualnie i fizycznie.

Przyjmując jako świadczenie miesięczny pobyt osoby skierowanej do domu pomocy społecznej w roku 2015, MOPS w Pile sfinansował 1.024 świadczeń, tj. o 59 więcej niż roku 2014. Ogółem w roku 2015 na opłaty za pobyt w domach pomocy społecznej wydatkowano ze środków gminy kwotę 2.297.830 zł, tj. o 8,7 % więcej niż w roku 2014. W ostatnich latach znacząco rosły wydatki gminy z tytułu ponoszenia opłaty za pobyt jej mieszkańców w domach pomocy społecznej, co zobrazowano na poniższym wykresie. Co do zasady, wzrastają też średnie opłaty miesięczne za miejsca w domach pomocy społecznej.

Wykres 19. Wydatki z tytułu pobytu mieszkańców Piły w DPS w latach 2008-2015

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Analiza danych z wykresu wskazuje, że wydatki gminy na ten cel na przełomie ostatnich 8 lat niemal się potroiły.

2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

2.1 Świadczenia MOPS w Pile na rzecz ograniczenia skutków niepełnosprawności oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Poza przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu osób chorych i niepełnosprawnych, w 2015 r. na ich rzecz niezmiennie realizowano także świadczenia o charakterze pieniężnym. Wśród nich znalazły się świadczenia z pomocy społecznej o charakterze ogólnym, opisane uprzednio, a także świadczenia dedykowane wyłącznie dla tej grupy mieszkańców. W roku 2015 należał do nich przede wszystkim zasiłek stały i świadczenia opiekuńcze, tj. zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy i zasiłek dla opiekuna.

W roku 2015 MOPS przyznał 2.971 **zasiłków stałych** dla 325 osób i wydatkował na ten cel 1.259.499,54 zł, tj. 6,77 % więcej niż w roku 2014. Kwota ta w większości pochodziła z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy. Świadczenie to przysługiwało, w związku z niezdolnością do pracy z powodu wieku lub całkowitej niezdolności do pracy, osobie pełnoletniej, samotnie gospodarującej bądź osobie pozostającej w rodzinie, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie, był niższy od kryterium dochodowego zawartego w ustawie o pomocy społecznej.

Zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153 zł miesięcznie przysługiwał osobom niepełnosprawnym w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. W roku 2015 r. wypłacono zasiłki na rzecz 1.546 osób, tj. o 50 osób mniej niż w roku 2014. Warto wspomnieć, iż w roku 2015 po raz pierwszy odnotowano spadek świadczeniobiorców.

Natomiast osobom rezygnującym z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli nie podejmowały lub rezygnowały z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny, przysługiwało: **świadczenie pielęgnacyjne** - 1.200 zł, **specjalny zasiłek opiekuńczy** – 520 zł lub **zasiłek dla opiekuna** – 520 zł miesięcznie. Poniższa tabela zwiera zestawienie tych świadczeń w

latach 2014-2015.

Tabela 10. Zestawienie ilości wypłaconych świadczeń opiekuńczych

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2015
Ilość osób, którym wypłacono świadczenie opiekuńcze, w tym:	338	325
Świadczenie pielęgnacyjne	203	209
Specjalny zasiłek opiekuńczy	11	34
Zasiłek dla opiekuna	124	82
Ilość osób korzystających z rządowego programu	203	10*

Źródło: Dane MOPS w Pile. *spłata za lata 2013-2014

Analizując dane dotyczące świadczeń opiekuńczych w ostatnich latach stwierdzić można, że wahania liczby osób uprawnionych wiążą się ze zmianami zachodzącymi w przepisach. Ogółem z tytułu realizacji wszystkich świadczeń opiekuńczych wydatkowano w roku 2015 kwotę 6.905.534 zł, tj. kwotę o 18 % wyższą niż w roku 2014. Ponadto, zrealizowano spłatę należnej za lata 2013-2014 pomocy finansowej w ogólnej kwocie 10.800 zł.

2.2 Działania powiatu na rzecz ograniczenia skutków niepełnosprawności oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Działania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz promocji zdrowia dla mieszkańców całego powiatu pilskiego realizował tak jak w roku 2014 **Wydział Współpracy i Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Pile**. Szczegółowe wykonanie tych zadań w latach 2011-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych w latach 2011-2015

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej	Liczba korzystających osób				
	2011	2012	2013	2014	2015
Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy	22	25	21	21	16
Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego	2	3	5	0	0
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	2	9	1	6	4
Instrumenty rynku pracy – staże i szkolenia	8	29	8	12	6

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Pile.

Jak wynika z tabeli, działaniami z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowanych w roku 2015 objęto mniej osób niepełnosprawnych z terenu powiatu

pilskiego niż w roku poprzednim. Mniejsza liczba osób skorzystała także z działań w ramach programu PFRON pn. „Aktywny Samorząd”, w ramach którego 13 osobom niepełnosprawnym z terenu Piły dofinansowano pobyt dzieci w przedszkolu lub żłobku. W całym powiecie programem objęto 92 beneficjentów. Spadek liczby beneficjentów wynika z faktu, iż decyzją PFRON w 2015 r. na terenie powiatu pilskiego nie realizowano tych obszarów programu, w ramach których osoby niepełnosprawne otrzymywały w latach ubiegłych: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego oraz pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym. Nie był również realizowany program pn. „Wyrównywanie różnic między regionami II”.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych z terenu powiatu pilskiego w roku 2015 prowadzona była przez **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile**. Zadania te, podobnie jak zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, były realizowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W 2015 r. liczba osób niepełnosprawnych z terenu Piły, które otrzymały różnego rodzaju dofinansowania ze środków PFRON, wyniosła 447 osób i była niższa w porównaniu do 2014 r., gdzie liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania wyniosła 589. Oferowany poziom wsparcia uzależniony był od posiadanych środków finansowych. Osoby niepełnosprawne z terenu Piły skorzystały z dofinansowania do: uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym - 128 osób, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego - 1 osoba, zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych - 301 osób, likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu - 17 osób. Liczba osób z terenu Piły korzystających z dofinansowania dla organizacji pozarządowych w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wyniosła 496 osób, tj. o 49 osób mniej niż w roku 2014.

Na terenie Piły w 2015 r. w dalszym ciągu funkcjonowały 2 Warsztaty Terapii Zajęciowej, z którego oferty łącznie skorzystało 71 osób oraz Środowiskowy Dom Samopomocy „Caritas”, którego wsparciem objęto 37 osób. Liczba osób korzystających w obu przypadkach była porównywalna z rokiem 2014. W 2015 r. na rzecz osób niepełnosprawnych nie były realizowane projekty ze środków UE, a jedynie bieżące działania wynikające z ustawy *o pomocy społecznej oraz ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*.

Cel 4. Zwiększenie dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście

1. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia

Zabezpieczanie potrzeb w obszarze ochrony zdrowia na poziomie gminnym realizowane było w 2015 r. przez Wydziału Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Piły. Działania w tym zakresie realizowane w latach 2014-2015 przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 12. Działania gminne w zakresie ochrony zdrowia

Rodzaj działa-	Realizacja w roku 2014	Realizacja w roku 2015
Zadania z zakresu ochrony zdrowia zlecane organizacjom pozarządowym	<p>1.,,Działalność samopomocowa na rzecz trzeźwych alkoholików i ich rodzin – klub abstynencki”- dotacja w kwocie 25.000,00 zł została przekazana Pilskiemu Stowarzyszeniu Klub Abstynentów „Kotwica”</p> <p>2.,,Prowadzenie terapii uzależnień oraz poradnictwa dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin jako przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” dotacja w kwocie 55.000 zł została przekazana Pilskiemu Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot</p> <p>3.,,Prowadzenie świetlicy terapeutycznej” dotacja w kwocie 23.000,00 zł została przekazana Stowarzyszeniu „Wspomożycielka”</p> <p>4.,,Cukier pod kontrolą” - przeprowadzeniu bezpłatnych badań poziomu glukozy we krwi, ciał ketonowych we krwi, hemoglobiny glikowanej, ciśnienia tętniczego oraz zawartości tkanki tłuszczowej- dotacja w kwocie 2.312,00 zł została przekazana Towarzystwu Przyjaciół Dzieci Koło Przyjaciół Dzieci z Cukrzycą</p> <p>5.,,Cukrzyca znaj powikłania” - integracja chorych i ich rodzin oraz kontrolne pomiary cholesterolu, trójgliceryd i glukozy - dotacja w kwocie 1.494,00 zł została przekazana Polskiemu Stowarzyszeniu Diabetyków Koło Piła</p>	<p>1. „Działalność samopomocowa na rzecz trzeźwych alkoholików i ich rodzin – klub abstynencki”- dotacja w kwocie 25.000,00 zł została przekazana Pilskiemu Stowarzyszeniu Klub Abstynentów „Kotwica”</p> <p>2.,,Prowadzenie terapii uzależnień oraz poradnictwa dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin jako przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” dotacja w kwocie 55.000 zł została przekazana Pilskiemu Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot</p> <p>3.,,Prowadzenie świetlicy terapeutycznej” dotacja w kwocie 25.000,00 zł została przekazana Stowarzyszeniu „Wspomożycielka”</p> <p>4.,,Cukier pod kontrolą” - przeprowadzeniu bezpłatnych badań poziomu glukozy we krwi, ciał ketonowych we krwi, hemoglobiny glikowanej, ciśnienia tętniczego oraz zawartości tkanki tłuszczowej- dotacja w kwocie 2.450,00 zł została przekazana Towarzystwu Przyjaciół Dzieci Koło Przyjaciół Dzieci z Cukrzycą</p> <p>5. „Cukrzyca bez tajemnic” - bezpłatne badania glukozy we krwi oraz popularyzacja wiedzy nt. cukrzycy - dotacja w kwocie 4.600,00 zł została przekazana Polskiemu Stowarzyszeniu Diabetyków Koło Piła</p> <p>6. „Żyj Aktywnie”- utrzymanie sprawności</p>

	6.,,Nowoczesne formy i metody opieki nad osobą starszą, zależną oraz przewlekle chorą” - dotacja w kwocie 5.000,00 zł została przekazana Stowarzyszeniu Domu Pomocy Społecznej w Pile.	fizycznej kobiet po przebytej chorobie nowotworowej - dotacja w kwocie 5.180,00 zł została przekazana Stowarzyszeniu Piłski Klub Amazonek.
Przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej (współpraca pozafinansowa)	1. Zorganizowanie bezpłatnych badań mammograficznych dla mieszkank Piły w wieku 50-69 lat 2. Wykonanie bezpłatnych badań w „Słuchobusie” 3. Zorganizowanie wraz ze Stowarzyszeniem Parasol dla Życia konferencji 4. Kampania „Ciśnienie na Życie”	1. Zorganizowanie bezpłatnych badań mammograficznych dla mieszkank Piły w wieku 50-69 lat 2. Program profilaktyczny schorzeń układu oddechowego dla mieszkańców Piły (badanie RTG i spirometria dla kobiet i mężczyzn) 3. Program Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Nowotworów Złośliwych Dolnego Odcinka Przewodu Pokarmowego 4. Program Profilaktyki i Wczesnego wykrywania Chorób Układu Moczowo-Płciowego Mężczyzn - wykonawcą był Ośrodek Profilaktyki Epidemiologii w Poznaniu - badania odbyły się w Urzędzie Miasta Piły 5. Bezpłatne badania nóg w Pile

Źródło: Dane Urzędu Miasta Piły.

Na szczeblu powiatowym działaniami na rzecz promocji zdrowia dla mieszkańców powiatu piłskiego zajmował się **Wydział Współpracy i Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Pile.**

Wydział realizował w 2015 r. programy promocji zdrowia dla mieszkańców powiatu piłskiego:

1. Kontynuował projekt z zakresu profilaktyki zdrowia o nazwie „Udzielanie Pierwszej Pomocy Przedmedycznej - „Telefon – 112”.

Powiatowy Program Promocji Zdrowia Udzielanie Pierwszej Pomocy Przedmedycznej - „Telefon 112” - miał na celu przeszkolenie uczniów szkół ponadgimnazjalnych powiatu piłskiego. W roku 2015 przeszkolono w tym zakresie 491 uczniów (tj. o 326 więcej niż w roku 2014) z 6 szkół. Zorganizowano również mistrzostwa udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych powiatu piłskiego, współorganizowane z Oddziałem Rejonowym PCK w Pile.

2. Kontynuował realizację Powiatowego Programu Profilaktyki Zdrowotnej „Kobieta i Zdrowie”

W jego ramach w październiku 2015 r. zorganizowano kolejną, XIII Powiatową Konferencję Promocji Zdrowia „Kobieta i Zdrowie” oraz konferencję „Poprawa zdrowia publicznego i ograniczenie społecznych nierówności w zdrowiu na terenie powiatu pilskiego – profilaktyka chorób nowotworowych”, organizowane pod patronatem Dyrektora Wielkopolskiego Centrum Onkologii w Poznaniu i Starosty Pilskiego. Uczestniczyło w niej 70 osób z terenu powiatu pilskiego, mniej niż w roku 2014. Z okazji X Powiatowych Obchodów Zdrowia Piersi wspólnie z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną zorganizowano doroczny Marsz Zdrowia oraz konferencję w Regionalnym Centrum Kultury w Pile (uczestniczyło w niej 300 osób, tj. więcej niż w roku 2014, w tym uczniowie szkół ponadgimnazjalnych), a także konkurs fotograficzny dedykowany uczniom szkół ponadgimnazjalnych

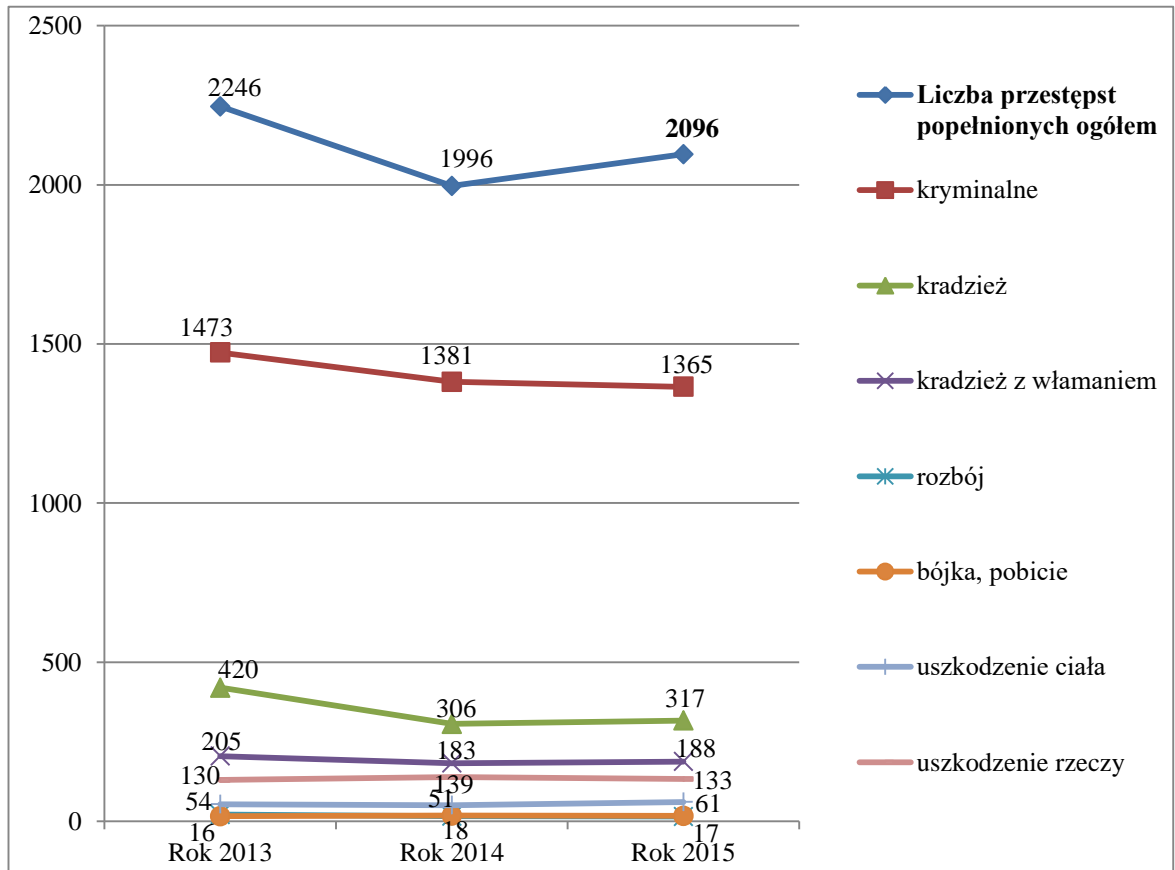
W ramach działań w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej dla mieszkańców Piły realizowano następujące działania:

- w kwietniu zorganizowano kolejną, XVII Konferencję z okazji Światowego Dnia Zdrowia pod hasłem WHO „Bezpieczeństwo Żywności”, w której udział wzięło ponad 100 osób, tj. więcej niż w roku ubiegłym. Przeprowadzono również konkurs wiedzy dla uczestników konferencji
- w kwietniu, maju i listopadzie, z okazji Światowego dnia Zdrowia, Światowego Dnia bez Papierosa i Światowego Dnia rzucania Tytoniu zorganizowano we współpracy z Oddziałem Rejonowym PCK w Pile, PSSE w Pile oraz PWSZ w Pile- kolejne Punkty Promocji Zdrowia. W tych dniach można było wykonać bezpłatne badania krwi na zawartość glukozy, badanie ciśnienia tętniczego, zawartość tkanki tłuszczowej oraz zaopatrzyć się w materiały promocyjne dot. zdrowego stylu życia. W badaniach uczestniczyło każdorazowo około 50 osób
- w grudniu zorganizowano Powiatową Olimpiadę Wiedzy o HIV/AIDS pod hasłem „AIDS wczoraj, dziś i jutro” (do etapu powiatowego zakwalifikowało się 38 uczniów z 13 szkół ponadgimnazjalnych powiatu pilskiego).

2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Pile wynika, że **liczba popełnionych, ale i wykrytych przestępstw na terenie Piły** w roku 2015 nieznacznie wzrosła w porównaniu do roku 2014, co przedstawiono na poniższych wykresach.

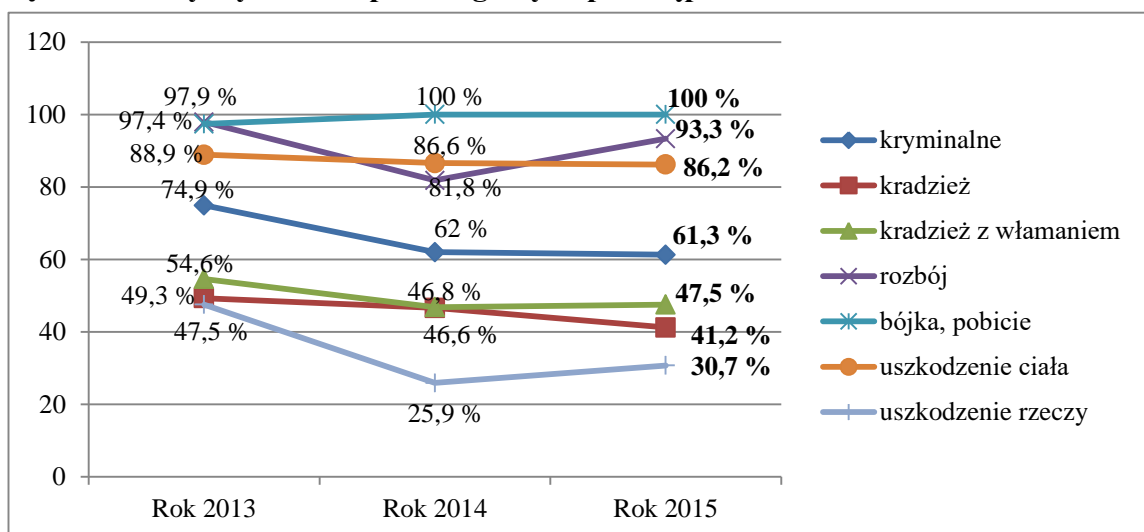
Wykres 20. Liczba popełnionych przestępstw w latach 2013-2015

Źródło: Dane KPP w Pile.

Jak wynika z wykresu, wzrost liczby wszystkich przedstawionych typów popełnionych przestępstw był niższy niż ich spadek w roku 2014, w związku z czym poziom przestępczości w Pile pozostawał w 2015 r. na poziomie niższym niż w 2013.

Wykres 21. Wykrywalność poszczególnych przestępstw w latach 2013-2015

Źródło: Dane KPP w Pile.

Z kolejnego wykresu wynika, iż największą wykrywalnością charakteryzowały się przestępstwa dokonane na osobach, niższą - na rzeczach.

W zakresie przeciwdziałania przestępczości w 2015 r. prowadzone były działania przez Komendę Powiatową Policji w Pile, Straż Miejską w Pile i inne podmioty, często w ramach współpracy. Szczególną rolę pełniły działania w zakresie przeciwdziałania przestępstwu przemocy w rodzinie, omówione w **Załączniku nr 2**.

Wybrane działania **Komendy Powiatowej Policji w Pile** w latach 2014-2015 zestawiono w poniższej tabeli. Wynika z niej, że liczba podejmowanych działań była porównywalna. Działania były doskonalone na bazie doświadczeń poprzednich lat.

Tabela 13. Działania KPP w Pile z zakresu przeciwdziałania przestępczości

Rodzaj	Realizacja w roku 2014	Realizacja w roku 2015
Działania prewencyjne	Wakacyjne patrole ze Strażą Miejską na skuterach	Wakacyjne patrole ze Strażą Miejską na skuterach
Przedsięwzięcia edukacyjno-informacyjne dla mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Bezpieczne miasto” 2. „Bezpieczny Senior” 3. Akcja „Bezpieczne Świąta” 4. Udzielanie porad prawnych w ramach ogólnopolskiego Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw 5. „Rower na zdjęciu” 6. II Ogólnopolski Głos Profilaktyki w Pile 7. „Stop kradzieżom samochodów” 8. „Bezpieczne sklepy, bezpieczni klienci” 	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Bezpieczne miasto” 2. „Bezpieczne Życie Seniorów” 3. Akcja „Bezpieczne Świąta 4. Udzielanie porad prawnych w ramach ogólnopolskiego Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw 5. „Rower na zdjęciu” 6. III Ogólnopolski Głos Profilaktyki 7. „Bezpieczne zakupy w centrach handlowych” 8. „Bezpieczny ogród i działka”
Przedsięwzięcia edukacyjno-informacyjne oraz profilaktyczne na rzecz oświaty, dzieci, młodzieży, rodziców	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Bezpieczna szkoła” 2. Pogadanki w szkołach 3. IV Miejski Konkurs „Bezpieczny przedszkolak” 4. „Bezpieczne zimowisko 2014”, 5. „Bezpieczne wakacje 2014” 6. Finał Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym 7. Konkurs „STOP dopalaczom” 8. „Narkotyki! Nie dziękuję!” 	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Bezpieczna szkoła” 2. Pogadanki w szkołach 3. V Miejski Konkurs „Bezpieczny przedszkolak” 4. „Bezpieczne ferie i wakacje 2015” 5. „Bezpiecznie to wiedzieć i znać” 6. Finał Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym 7. Konkurs „STOP dopalaczom” 8. „Narkotyki! Nie zażywam!” 9. Dopalacze niszczą życie

Źródło: Dane KPP w Pile.

Zadania z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego na poziomie gminnym realizowała **Straż Miejska w Pile**, realizująca przede wszystkim działania przewidziane w *ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych*. Jej działania w latach 2014-2015 zestawiono w ujęciu syntetycznym w poniższej tabeli.

Tabela 14. Działania Straży Miejskiej w Pile w latach 2014-2015

Rodzaj działania	Realizacja w roku 2014	Realizacja w roku 2015
Interwencje w rejonie	1.236 pouczeń; 755 mandatów karnych na kwotę 65.200,00 zł, 79 wniosków do sądu , 1sprawa przekazana innemu organowi	1069 pouczenia, 455 mandatów karnych na kwotę 36.350,00 zł; 33 wnioski do sądu , 10 spraw przekazano innym instytucjom
Zabezpieczone imprezy masowe, zgromadzenia publiczne; konwoje	74 imprezy i zgromadzenia; 2 konwoje	113 imprezy masowe i sportowe, zgromadzenia publiczne
Zabezpieczone miejsca przestępstwa, katastrofy, podobnego zdarzenia	258 miejsc	43 miejsca
Korzystający z miasteczka Ruchu Drogowego	5.150 osób	4.998 osób
Działania podejmowane we współpracy	<p>1. KPP: 2 wspólne szkolenia i 72 wspólne służby</p> <p>2. Sądem Rejonowym w Pile: nadzór nad skazanymi na krótkotrwałą karę ograniczenia wolności wykonującymi prace społecznie użyteczne na rzecz mieszkańców – 1.071 godzin przepracowanych</p> <p>3. Powiatową Państwową Strażą Pożarną w Pile - działania na rzecz ratowania życia i zdrowia, wzajemna pomoc w usuwaniu awarii technicznych, skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń, wspólne ćwiczenia udoskonalające</p> <p>4. Strażą Leśną- wspólne kontrole wysypisk i miejsc wycinki drzew przynajmniej raz w miesiącu</p> <p>5. Strażą Ochrony Kolei –7 wspólnych kontroli punktów skupu złomu</p> <p>6. Agencjami ochrony osób i mienia – zabezpieczanie imprez</p>	<p>1. KPP: 100 wspólnych służb</p> <p>2. Sądem Rejonowym w Pile – nadzór nad skazanymi na krótkotrwałą karę ograniczenia wolności wykonującymi prace społecznie użyteczne na rzecz mieszkańców 391 godzin przepracowanych</p> <p>3. Powiatową Państwową Strażą Pożarną w Pile-działania na rzecz ratowania życia i zdrowia, wzajemna pomoc w usuwaniu awarii technicznych, skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń, wspólne ćwiczenia i szkolenia udoskonalające.</p> <p>4. Strażą Leśną – 8 wspólnych kontroli terenów leśnych pod kątem wysypisk i wycinki drzew.</p> <p>5. Straż Ochrony Kolei – 29 wspólnych kontroli punktów skupu złomu.</p> <p>6. Agencje ochrony osób i mienia - zabezpieczenie koncertów, zawodów sportowych.</p>
Miejsca objęte szczególnym nadzorem	31 miejsc (obiekty oświatowe, tereny zielone, miejsca przebywania bezdomnych w zimie)	34 miejsca (obiekty oświatowe, tereny zielone, miejsca przebywania bezdomnych w zimie)

Źródło: Dane Straży Miejskiej w Pile.

Analiza danych wskazuje na istotny spadek liczby pouczeń, mandatów i wniosków skierowanych do sądu. Wzrost w porównaniu do roku 2014 dotyczył skali zabezpieczania imprez, liczby wspólnych patroli w ramach współpracy z KPP oraz wspólnych kontroli skupu złomu ze Strażą Ochrony Kolei. Zwiększono również monitoring miejsc wymagających szczególnego nadzoru. W mniejszym zakresie prowadzono nadzór nad skazanymi w zakresie wykonywania prac społecznie użytecznych oraz zabezpieczanie miejsc przestępstw czy katastrofy. Ponadto, w roku 2015 prowadzone były prelekcje w przedszkolach i szkołach o tematyce: bezpieczeństwo na drodze – 53, bezpieczne ferie zimowe/letnie – 10, zakazy i skutki spalania odpadów – 7, bezpieczeństwo dzieci w domu – 57, kto mnie chroni i pomaga – 41, rowerowy ruch drogowy – 36, wiem pomagam, ratuję – pierwsza pomoc – 42, obowiązki wobec pupilów – 25.

W zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście istotną rolę pełniły również działania realizowane przez **Zarząd Dróg i Zieleni w Pile**. W roku 2015 wykonano porównywalną do roku 2014 liczbę inwestycji z zakresu budowy nowych ulic i remontów już istniejących oraz nowopowstałych/zmodernizowanych przejść dla pieszych. Wzrost dotyczył liczby wybudowanych/przebudowanych chodników, liczby parkingów i zatok autobusowych, spadek natomiast - liczby ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-jezdnych, sygnalizacji świetlanych.

Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców miasta na drodze prowadzone była także przez **Urząd Miasta Pily**. Ogółem wybudowano bądź wyremontowano: 7 ulic, 1 plac, 8 obustronnych chodników, 3 ścieżki rowerowe. W zakresie inwestycji drogowych zrealizowano m.in. inwestycje pn. „Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej poprzez zmiany mobilności miejskiej w centrum miasta Piły w rejonie Placu Staszica: ul. 11 Listopada, 14 Lutego, Okrzei, Zygmunta Starego (południowa część obwodnicy śródmiejskiej), Towarowa, pl. Konstytucji 3 Maja”. Ponadto, wybudowano/przebudowano 1 ciąg pieszo-jezdny, oświetlenie 6 ulic i 1 placu, przejścia dla pieszych w ramach wszystkich inwestycji drogowych, 3 parkingi z miejscami dla osób niepełnosprawnych, 2 rampy dla osób niepełnosprawnych, 1 próg zwalniający, 2 skrzyżowania typu rondo. Przebudowano także pl. Konstytucji 3 Maja oraz odcinki ul. 14 Lutego i 11 Listopada, nadając mu charakteru bulwaru pieszo-jezdnego oraz ujednolicono wysokości płaszczyzn jezdni i chodników. Wydatki gminne na **remonty dróg gminnych i powiatowych** wyniosły w 2015 r. 1.406.279 zł.

Cel 5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej

W roku 2015 kadry i służby pomocy społecznej działające na obu szczeblach samorządu, tj. pracownicy MOPS oraz PCPR w Pile podnosili swoje kompetencje.

Zatrudnienie w MOPS rokrocznie wzrasta. W 2015 r. było wyższe o 5 osób w porównaniu do roku 2014. Wzrost ten wynikał z konieczności zatrudnienia asystentów rodziny oraz pracowników na umowę zastępstwo. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w MOPS zatrudnionych było 142 pracowników na umowę o pracę, w tym 12 zatrudnionych na umowę zastępstwo. W przeliczeniu na etaty, średnioroczne zatrudnienie wyniosło 134,57 i było wyższe o 9,38 etatu niż w roku poprzednim.

W ogólnej liczbie 142 zatrudnionych:

- 57 pracowników stanowili pracownicy obsługi administracyjnej, finansowej, gospodarczej oraz dyrekcja, radcy prawni, pedagog i psycholog, w tym 3 na zastępstwo
- 40 pracowników stanowili pracownicy socjalni realizujący pracę socjalną, w tym w rejonach pracy socjalnej 32 pracowników, 2 zajmujących się osobami bezdomnymi w terenie, 3 w Ośrodku Wsparcia oraz 3 w ramach umowy na zastępstwo
- 20 pracowników zatrudnionych było w Dziennym Domu Pomocy
- 13 pracowników zatrudnionych było w sekcji świadczeń rodzinnych i przy obsłudze funduszu alimentacyjnego, w tym 3 na zastępstwo
- 12 pracowników stanowili asystenci rodziny realizujący zadania z zakresu wspierania rodziny, w tym 3 na zastępstwo.

Pracownicy Ośrodka podwyższali swoje kwalifikacje w ramach szkoleń i konferencji o tematyce związanej z realizowanymi zadaniami.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy socjalni i asystenci rodziny w roku 2015. Uczestniczyli oni ponadto w konferencjach: „STOP-FAS – profilaktyka i wsparcie” (24 osoby), „ADHD czynnikiem ryzyka uzależnień” (23 osoby).

Tabela 15. Zestawienie szkoleń pracowników socjalnych i asystentów rodziny

Lp.	Tematy szkoleń	Liczba uczestniczących
Szkolenia w ramach projektu systemowego „Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej w Wielkopolsce”		
1.	Terapia zajęciowa dla dzieci z zaburzeniami zachowania	2
2.	Kontrakt socjalny	2
3.	Pracownik interwencji kryzysowej.	4
Szkolenia w ramach projektu „Blżej prawa”		
1.	Procedura Niebieskie Karty	15
Szkolenia w ramach projektu autorskiego „Pozytywka”		
1.	Dziecko w roli świadka i ofiary w rodzinie dotkniętej problemem przemocy	8
2.	Praca z dzieckiem - ofiarą przemocy w rodzinie	9
3.	Praca z rodziną dziecka - ofiary przemocy w rodzinie	11
4.	Praca z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie	5
Pozostałe szkolenia		
1.	Wieloaspektowa analiza przemocy jako zjawiska społecznego z elementami przemocy seksualnej – rozpoznanie i interwencja	3
2.	Zasady bezpiecznego kontaktu z osobą zaburzoną psychicznie	33
3.	Mediacje	8
4.	Wieloaspektowa analiza przemocy jako zjawiska społecznego z elementami przemocy seksualnej – rozpoznanie i interwencja	5
5.	Superwizja pracy w konflikcie	1
6.	Kurs samoobrony (zorganizowany we współpracy ze Szkołą Policji w Pile)	15

Źródło: Dane MOPS w Pile.

W licznych szkoleniach brali udział również pozostali pracownicy Ośrodka, dotyczących m.in.: rozpatrywania skarg, petycji i wniosków, postępowania egzekucyjnego w administracji, PZP, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, stypendiów szkolnych, zmian w ubezpieczeniach społecznych i zasiłkach, prawa pracy, możliwości i zasad otrzymania dofinansowania w ramach projektów, archiwizacji, sprawozdawczości budżetowej, inwentaryzacji, zarządzania, informatyki, ochrony danych osobowych, zasad kierowania do DPS, fizjoterapii.

W zakresie doskonalenia kadr i służb pomocowych pracownicy PCPR (pracownicy socjalni i koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej) brali udział w 13

szkoleniach o rozmaitej tematyce, tj. o 7 więcej niż w roku 2014. W tym zakresie nastąpił ponad 100 % wzrost. Wzrost dotyczył także liczby zatrudnionych pracowników socjalnych (z 3 do 5 osób) i koordynatorów pieczy zastępczej (z 4 do 5 osób).

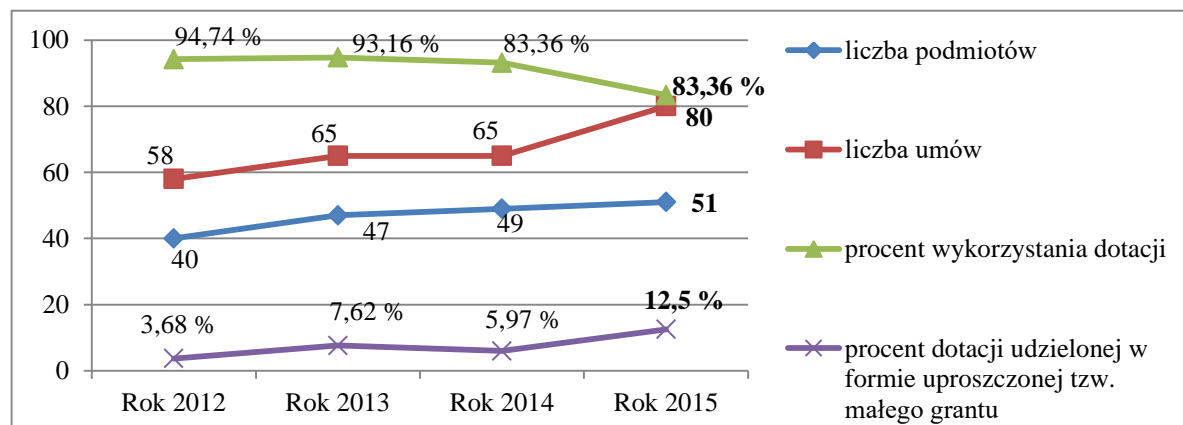
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego

W roku 2015 r. współpraca samorządu miasta Piły z **organizacjami pozarządowymi** realizowana była zgodnie z Programem współpracy Miasta Piły z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2015 rok, przyjętym przez Radę Miasta Piły *uchwałą Nr LII/674/14 Rady Miasta Piły z dnia 28 października 2014 r.* Program tradycyjnie określił zasady współpracy z sektorem pozarządowym oraz wytyczył kierunki działania w sferze pożytku publicznego, zmierzające do zaspokojenia potrzeb mieszkańców miasta Piły i wzmocnienia aktywności społeczności lokalnej.

W ramach realizacji programu w 2015 r. współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi uprawnionymi podmiotami odbywała się w formach analogicznych do roku 2014, w tym m.in.: zlecenia realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Zlecenie zadań miało charakter wsparcia - dofinansowania realizacji zadania lub powierzenia - finansowania realizacji zadania w całości.

Zakres zadań publicznych, których realizację miasto przekazało organizacjom pozarządowym i podmiotom uprawnionym, obejmował m.in.: ochronę zdrowia, pomoc społeczną, gospodarkę komunalną, kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego i kulturę fizyczną. Zadania realizowano w trybie konkursowym i uproszczonym. W trybie konkursowym ogłoszono łącznie 6 otwartych konkursów ofert, w wyniku których przekazano organizacjom pozarządowym do realizacji 31 zadań publicznych. W trybie uproszczonym dotacji udzielono 25 organizacjom pozarządowym, na podstawie 42 umów. Łącznie w 2015 r. zawarto 80 umów z 51 podmiotami, tj. więcej o 15 umów i 2 podmioty w porównaniu do roku 2014. Łączna kwota udzielonych dotacji wyniosła ponad 1,3 mln zł i była niższa o ok. 9 % od udzielonej dotacji z roku poprzedniego. Na kolejnym wykresie przedstawiono kształtowanie się współpracy gminy z NGO na przestrzeni ostatnich 4 lat.

Wykres 22. Kształtowanie się współpracy gminy z NGO w latach 2012-2015

Źródło: Dane Urzędu Miasta Piły.

Jak wynika z wykresu, zarówno liczba podmiotów, z którymi współpracowała gmina w ostatnich 4 latach, jak i podpisanych umów wzrosła. Rokroczny spadek dotyczył poziomu wykorzystanej dotacji w stosunku do kwoty zaplanowanej. W praktyce, co do zasady, oznaczało to realizację zadania niższym kosztem, bądź w mniejszym niż planowano zakresie, wynikającym z mniejszych potrzeb beneficjentów zadania lub faktycznych możliwości podmiotu realizującego. Udział środków na realizację zadań w trybie uproszczonym był w roku 2015 najwyższy na przestrzeni ostatnich lat. Dowodzi to coraz większego zainteresowania NGO w realizowaniu zadań na rzecz pilskiej społeczności z pomocą środków gminnych, jak i coraz większej otwartości gminy w tym zakresie. W przypadku trybu konkursowego, inicjatorem realizacji zadania przez NGO jest gmina, która każdorazowo ogłasza konkurs ofert, natomiast w trybie uproszczonym inicjatywa wychodzi ze strony samej organizacji. Współfinansowanie czy finansowanie „małych grantów” jest zatem zawsze odpowiedzią gminy na aktywność tych podmiotów ekonomii społecznej. Ekonomia społeczna, zwana solidarną, to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu, stąd od kilku lat postuluje się jej rozwój.

Szczegółowa analiza realizacji ww. programu była przedmiotem **Sprawozdania z realizacji Programu współpracy Miasta Piły z organizacjami pozarządowymi na 2015 rok**, przedstawionego Radzie Miasta Piły w dniu 26 kwietnia 2016 r.

Zadania z zakresu pomocy społecznej zlecane do realizacji organizacjom pozarządowym niezmiennie miały na celu zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia w zaspokajaniu zarówno podstawowych, niezbędnych potrzeb bytowych, jak wyżywienie i schronienie, pomoc rzeczową w postaci mebli i sprzętów gospodarstwa domowego, a także potrzeb wyższego rzędu, jak np. potrzeba wypoczynku i rekreacji. Ogółem w roku 2015 na realizację zadań zawarto 15 umów z 10 organizacjami wskazanymi w poniższej tabeli.

Tabela 16. Realizacja zadań zleconych NGO w obszarze pomocy społecznej

Nazwa organizacji	Zadanie	Kwota przekazana
PCPB Monar-Markot	Schronienie dla osób bezdomnych z terenu miasta Piły	261.319 zł
Spółdzielnia Socjalna Perfekcja	Dożywianie osób ubogich z terenu miasta Piły	97.000 zł
Pilski Bank Żywności	1. Pozyskiwanie i dystrybucja żywności dla mieszkańców Piły	18.000 zł
	2. Pozyskiwanie i dystrybucja mebli, sprzętu gospodarstwa domowego i odzieży dla mieszkańców Piły	15.000 zł
Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu	1. Promocja wolontariatu, organizacja szkoleń dla wolontariuszy oraz pośrednictwo pracy wolontariuszy w zakresie pomocy społecznej	12.000 zł
	2. Organizacja gminnego konkursu Barwy Wolontariatu oraz Gali Wolontariatu	3.200 zł
Akcja Humanitarna „Życie”	Streetworking dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością	20.000 zł
Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży	1. Prowadzenie dwóch placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Piły	34.100 zł
	2. Półkolonia dla dzieci z terenu miasta Piły	21.585 zł
	3. Półkolonia dla dzieci z terenu miasta Piły	20.715 zł
Stowarzyszenie Taneczne Beezone	1. Zorganizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Piły w formie zajęć tanecznych	15.900 zł
	2. Półkolonia dla dzieci z terenu miasta Piły	21.800 zł
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Miejski	Półkolonia dla dzieci z terenu miasta Piły	26.500 zł
ZHP Chorągiew Wlkp. Hufiec	Obóz dla dzieci z terenu miasta Piły	40.000 zł
Zachodniopomorski Związek Towarzystw Krzewienia Kultury Fizycznej	Kolonia dla dzieci z terenu miasta Piły	35.400 zł

Źródło: Dane MOPS w Piile.

Większość zadań z zakresu pomocy społecznej zleconych organizacjom pozarządowym przez gminę opisano w poprzedniej części opracowania. Do zadań tych należało także **pozyskiwanie i dystrybucja żywności, mebli, sprzętu gospodarstwa domowego i odzieży** dla mieszkańców Piły przez Pilski Bank Żywności. PBŻ wydał artykuły spożywcze dla 1726 osób pochodzące z pozysku własnego oraz dla 1770 osób w ramach programu FEAD. Ogółem wydano 76.816,52 kg żywności o łącznej wartości 347.822,85 zł. Ponadto pomocą rzeczową w formie mebli, sprzętu gospodarstwa domowego i odzieży objął 62 rodziny (tj. o 5 mniej niż w roku 2014) na podstawie 125 wydanych skierowań (45 mniej niż w roku 2014).

Ogółem w 2015 r., zgodnie z podpisanymi umowami przyznano dotacje na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na łączną kwotę 785.600,00 zł. Gmina przekazała na ten cel kwotę 642.519,00 zł.

Na realizację priorytetowych zadań z zakresu ochrony zdrowia, opisane w uprzedniej części opracowania, przekazano łącznie 100.136,43 zł, tj. 2,4 % mniej niż w roku 2014.

Znaczne środki w ramach programu przeznaczone zostały także na realizację przez organizacje pozarządowe zadań z zakresu kultury fizycznej na rzecz dzieci i młodzieży, obejmujące organizację m.in.:

- szkoleń sportowych
- zawodów i turniejów sportowych
- imprez sportowo-rekreacyjnych
- rajdów turystycznych i krajoznawczych.

Przekazana kwota łączna dotacji wyniosła 532.105,38 zł, tj. o 12,6 % mniej niż w roku 2014, w tym 432.000,00 zł w trybie konkursowym, 100.105,38 zł w trybie uproszczonym.

W trybie uproszczonym realizowane były zadania m.in z zakresu: ochrony zdrowia, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, kultury fizycznej, gospodarki komunalnej. Wśród zadań tych znalazły się działania związane z aktywizacją osób starszych, takie jak: przeprowadzenie kampanii społecznej w zakresie aktywizacji środowisk seniorskich – „Integracja i rehabilitacja seniorów u podnóża Beskidów” (udział wzięło 61 osób) - dotacja w wysokości 10.000 zł dla Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Oddziału Okręgowego z siedzibą w Pile.

Współpraca samorządu powiatu z organizacjami pozarządowymi realizowana była zgodnie z *Rocznym Programem Współpracy na 2015 rok*. Program określił formy, zasady i zakres współpracy organów samorządowych Powiatu z organizacjami pozarządowymi oraz sformułował zadania o charakterze priorytetowym, których realizacja była związana z udzieleniem dotacji na sfinansowanie bądź dofinansowanie realizacji zadania powiatu zleconego do wykonania organizacji pozarządowej.

W ramach realizacji programu w 2015 r. współpraca ta odbywała się w dotychczasowych formach o charakterze finansowym i niefinansowym. Do realizacji uznano zadania priorytetowe obejmujące m.in. zadania z zakresu pomocy społecznej, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób poprzez:

- dofinansowanie do imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych na rzecz osób niepełnosprawnych
- prowadzenie domów pomocy społecznej, w tym Środowiskowego Domu Pomocy Społecznej „Caritas” dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- organizację działalności warsztatów terapii zajęciowych dla osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Pilskiego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile w roku 2015 współpracowało z 13 organizacjami pozarządowymi, które wspierało również poprzez udostępnianie im tablic ogłoszeń, udzielanie informacji o możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, udzielanie pomocy administracyjno-biurowej.

V. Wnioski i rekomendacje

1. Utrzymująca się w ostatnich latach sytuacja demograficzna oraz wzrastająca liczba klientów korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby i niepełnosprawności powodują konieczność ponoszenia coraz większych nakładów na zapewnienie opieki osobom starszym i niesamodzielnym. Dotyczy to zwłaszcza pomocy w formie usług środowiskowych o charakterze opiekuńczym, w przypadku których obserwuje się tendencję wzrostową, oraz całodobowej opieki realizowanej w domach pomocy społecznej. W związku z powyższym, dostrzega się potrzebę tworzenia nowych miejsc całodobowej opieki dla osób niesamodzielnych, w tym realizujących świadczenia zdrowotne.

2. Wyzwaniem jest utrzymujący się wzrost wydatków na świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością czy długotrwałą chorobą, takie, jak: zasiłki stałe i zasiłki okresowe przyznawane z tytułu długotrwałej choroby czy niepełnosprawności, świadczenia rodzinne o charakterze opiekuńczym, związane z niepełnosprawnością bądź koniecznością sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną.

3. Wzrastają wydatki związane z zapewnieniem schronienia osobom bezdomnym. Spośród nich coraz większe znaczenie mają wydatki na zapewnienie schronienia osobom bezdomnym o szczególnych potrzebach zdrowotnych. Zasadnym będzie rozwój tego rodzaju placówek, bądź tworzenie specjalnych oddziałów w już istniejących instytucjach.

4. Nadal obserwuje się długotrwały pobyt dzieci w pieczy zastępczej, a tym samym wzrost wydatków na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej. W celu ograniczenia bezradności w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych należy rozwijać działania prewencyjne np. asystę rodzinną, poradnictwo specjalistyczne, interwencję kryzysową.

5. Z uwagi na zmieniającą się sytuację na rynku pracy, należy rozwijać działania zmierzające do aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych, szczególnie w zakresie świadczeń niepieniężnych.

VI. Podsumowanie

Opisane w tegorocznym sprawozdaniu działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Piły co do zasady stanowią kontynuację realizacji zadań z lat ubiegłych. I słusznie. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż złożoność problemów z jakimi borykają się mieszkańcy powoduje, że ich rozwiązanie stanowi proces. W związku z tym, wymaga nie tylko działań kompleksowych, ale i długoterminowych. Stąd kierunki przyjęte w *Strategii* wyznaczone zostały na blisko dekadę.

Aby uzyskać większą przejrzystość progresji podejmowanych działań, przedstawiono je w ujęciu porównawczym, przede wszystkim do roku poprzedniego realizacji *Strategii*, i w dużej mierze graficznym, który najlepiej obrazuje ewolucję zachodzących zjawisk. Analiza wykresów i tabel opracowania wskazuje na intensyfikację i doskonalenie podejmowanych działań nie tylko w zakresie

funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych, które niejako realizację określonych zadań wpisane mają w charakter działalności, ale także szeroko rozumianej sfery ekonomii społecznej.

Realizacja *Strategii* w kolejnych latach powinna zatem dążyć w kierunku dalszego doskonalenia i, w miarę potrzeby, intensyfikacji działań służących poprawie warunków życia mieszkańców Piły oraz monitorowania ich skuteczności.

Spis schematów i wykresów

Schemat 1. Misja, cele strategiczne i operacyjne

Wykres 1. Dynamika liczby mieszkańców ze względu na wiek zdolności do pracy

Wykres 2. Poziom wskaźnika bezrobocia w latach 2012-2015

Wykres 3. Stopa bezrobocia w latach 2012-2015

Wykres 4. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Pile latach 2012-2015

Wykres 5. Struktura wydatków MOPS w ramach realizacji celów *Strategii*

Wykres 6. Dane dotyczące beneficjentów pracy socjalnej w latach 2012-2015

Wykres 7. Wykorzystanie kontraktów socjalnych w latach 2012-2015

Wykres 8. Poradnictwo specjalistyczne w latach 2012-2015

Wykres 9. Funkcjonowanie KIS w latach 2014-2015

Wykres 10. Pomoc w formie zasiłku okresowego

Wykres 11. Zasiłki i pomoc w naturze w latach 2013-2015

Wykres 12. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne wypłacone w latach 2014-2015

Wykres 13. Działalność Ośrodka Wsparcia w latach 2014-2015

Wykres 14. Działalność gminnych jednostek oświatowych w latach 2014-2015

Wykres 15. Działalność powiatowych placówek oświatowych w latach 2014-2015

Wykres 16. Posiłki w szkołach i przedszkolach oraz opłaty za przedszkole

Wykres 17. Działalność OPiRPA w latach 2014-2015

Wykres 18. Realizacja usług opiekuńczych w latach 2013-2015

Wykres 19. Wydatki z tytułu pobytu mieszkańców Piły w DPS w latach 2008-2015

Wykres 20. Liczba popełnionych przestępstw w latach 2013-2015

Wykres 21. Wykrywalność poszczególnych przestępstw w latach 2013-2015

Wykres 22. Kształtowanie się współpracy gminy z NGO w latach 2012-2015

Spis tabel

Tabela 1. Dane o korzystających z pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2015

Tabela 3. Gmina infrastruktura mieszkaniowa w latach 2014-2015

Tabela 4. Osoby objęte dożywianiem w latach 2012-2015

Tabela 5. Zestawienie ilości wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz dodatkami

Tabela 6. Zestawienie wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Tabela 7. Działania wobec dłużników alimentacyjnych w latach 2012-2015

Tabela 8. Uczestnicy zajęć w DDP w Pile w latach 2014-2015

Tabela 9. Podmioty ekonomii społecznej w Gminie Piła

Tabela 10. Zestawienie ilości wypłaconych świadczeń opiekuńczych

Tabela 11. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych w latach 2011-2015

Tabela 12. Działania gminne w zakresie ochrony zdrowia

Tabela 13. Działania KPP w Pile z zakresu przeciwdziałania przestępczości

Tabela 14. Działania Straży Miejskiej w Pile w latach 2014-2015

Tabela 15. Zestawienie szkoleń pracowników socjalnych i asystentów rodziny

Tabela 16. Realizacja zadań zleconych NGO w obszarze pomocy społecznej

Spis załączników

Załącznik nr 1 Wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile w latach 2012-2015 w ramach realizacji Strategii

Załącznik nr 2 Sprawozdanie za rok 2015 z realizacji z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły

PREZYDENT MIASTA PIŁY

dr inż. Piotr Głowski

Wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile w latach 2012–2015 w ramach realizacji *Strategii* Załącznik nr 1

Cel 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

Działanie 1. Działania w zakresie minimalizacji ubóstwa i pobudzenia aktywności zawodowej

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2012	2013	2014	2015
1.	85195 Pozostała działalność (koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do ubezpieczenia zdrowotnego)	Razem:	6 410,00	6 500,00	8 119,25	8 832,50
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	6 410,00	6 500,00	8 119,25	8 832,50
2.	85214 Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (wydatki na zasiłki celowe, celowe specjalne, okresowe, zdarzenie losowe, zasiłki celowe zwrotne, zakup opatu)	Razem:	4 083 892,09	5 421 426,69	4 204 328,73	3 823 233,02
		środki własne gminy	2 096 183,07	2 249 657,31	1 317 727,62	1 204 084,69
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	1 987 709,02	3 171 769,38	2 886 601,11	2 619 148,33
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej (opłacane za osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej, dzieci do czasu rozpoczęcia obowiązku szkolnego, osoby bezdomne wychodzące z bezdomności, osoby objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna)	Razem:	152 081,58	166 474,07	193 333,15	262 055,44
		środki własne gminy	0,00	4 794,03	13 095,00	12 327,84
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	70 456,58	95 522,04	100 242,11	108 082,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	81 625,00	66 158,00	79 996,04	141 645,60
4.	85219 Ośrodki pomocy społecznej (koszty utrzymania działu aktywizacji zawodowej i społecznej)	Razem:	0,00	0,00	265 516,41	274 258,03
		środki własne gminy	0,00	0,00	265 516,41	274 258,03
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00

5	85278 Usuwanie skutków klęsk żywiołowych (zasiłki w celu złagodzenia skutków nieprzewidzianych zdarzeń)	Razem:	13 150,00	0,00	0,00	0,00
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	13 150,00	0,00	0,00	0,00
6	85295 Pozostała działalność (wyplata zasiłków celowych w ramach programu rządowego "Pomoc państwa w zakresie żywienia" na zakup żywności lub posiłku)	Razem:	2 083 563,00	2 286 855,00	2 030 302,00	1 922 096,20
		środki własne gminy	905 510,00	932 949,30	480 725,19	499 403,10
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	1 178 053,00	1 353 905,70	1 549 576,81	1 422 693,10
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
7	85295 Pozostała działalność (wynagrodzenie osób zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych)	Razem:	15 582,40	26 466,70	30 836,40	30 966,30
		środki własne gminy	15 582,40	26 466,70	30 836,40	30 966,30
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
8	85395 Pozostała działalność (realizacja projektu "Twoja szansa. Aktywizacja zawodowa klientów MOPS w Pile")	Razem:	1 002 412,86	895 754,21	0,00	0,00
		środki własne gminy	108 363,00	96 136,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	894 049,86	799 618,21	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem	Razem:	7 357 091,93	8 803 476,67	6 732 435,94	6 321 441,49	
	środki własne gminy	3 125 638,47	3 310 003,34	2 107 900,62	2 021 039,96	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	894 049,86	799 618,21	0,00	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	3 236 218,60	4 621 197,12	4 536 420,03	4 149 923,43	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	101 185,00	72 658,00	88 115,29	150 478,10	

Działanie 2: Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym (bez dotacji na prowadzenie schroniska dla bezdomnych przez PCMB Monar-Markot w Pile)

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2012	2013	2014	2015
1.	85214 Zasilki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (finansowanie pobytu osób z Gminy Piła w ośrodkach dla bezdomnych na terenie kraju)	Razem:	28 484,72	45 988,86	48 606,25	134 254,97
		środki własne gminy	28 484,72	45 988,86	48 606,25	134 254,97
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	85203 Ośrodki wsparcia (koszty wynagrodzeń i funkcjonowania ośrodka wsparcia II i IV piętro Boh. Stalingradu - zapewnienie całodobowego schronienia osobom tego pozbawionym, zwłaszcza osobom bezdomnym oraz ofiarom przemocy w rodzinie z obszaru gminy)	Razem:	256 557,77	199 652,47	207 987,03	226 056,20
		środki własne gminy	256 557,77	199 652,47	207 987,03	226 056,20
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00		
3.	85395 Pozostała działalność (projekt "Razem możemy więcej"- pilotażowe wdrażanie standardów usług w zakresie bezdomności i przetestowania Modelu Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności)	Razem:	212 842,84	138 820,12	0,00	0,00
		środki własne gminy			0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	212 842,84	138 820,12	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem:	Razem:	497 885,33	384 461,45	256 593,28	360 311,17	
	środki własne gminy	285 042,49	245 641,33	256 593,28	360 311,17	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	212 842,84	138 820,12	0,00	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00	

Cel 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

Działanie 1. Działania podejmowane w celu zapewnienia pomocy rodzinom oraz w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2012	2013	2014	2015
1.	85206 Wspieranie rodziny (realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny- wynagrodzenia i inne koszty związane z zatrudnieniem asystentów rodzin)	Razem:	119 607,01	196 664,27	348 011,99	399 199,82
		środki własne gminy	42 602,60	117 009,53	187 414,61	285 087,26
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	77 004,41	79 654,74	160 597,38	114 112,56
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	85201 Placówki opiekuńczo wychowawcze (opłaty za wychowanków pochodzących z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych)	Razem:	19 606,50	99 719,93	253 881,25	376 671,33
		środki własne gminy	19 606,50	99 719,93	253 881,25	376 671,33
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	85204 Rodziny zastępcze (opłaty za wychowanków pochodzących z gminy przebywających w rodzinach zastępczych)	Razem:	15 804,83	54 737,51	124 120,16	203 459,90
		środki własne gminy	15 804,83	54 737,51	124 120,16	203 459,90
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (koszty działania zespołu interdyscyplinarnego)	Razem:	3 999,26	41 781,07	48 031,61	100 160,28
		środki własne gminy	3 999,26	41 781,07	48 031,61	75 176,23
		środki na zadania powierzone	0,00	0,00	0,00	24 984,05
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem:	Razem:	159 017,60	392 902,78	774 045,01	1 054 507,28	
	środki własne gminy	82 013,19	313 248,04	613 447,63	940 394,72	
	środki na zadania powierzone	0,00	0,00	0,00	24 984,05	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	77 004,41	79 654,74	160 597,38	114 112,56	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00	

Działanie 2: Działania podejmowane w celu wsparcia dzieci i młodzieży w okresie edukacji.

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2012	2013	2014	2015
1.	85415 Pomoc materialna dla uczniów (wyplata stypendiów i zasiłków szkolnych)	Razem:	914 976,40	1 459 945,20	1 598 395,20	1 590 988,00
		środki własne gminy	281 457,40	529 342,20	319 679,04	318 197,60
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	633 519,00	930 603,00	1 278 716,16	1 272 790,40
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (wyplata zasiłków rodzinnych z dodatkami, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego)	Razem:	10 966 087,61	11 388 448,95	10 234 257,02	9 658 363,20
		środki własne gminy				
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	10 966 087,61	11 388 448,95	10 234 257,02	9 658 363,20
3.	85214 Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (odpłatność za pobyt dzieci w przedszkolu, posiłki poza programem)	Razem:	55 190,99	56 577,50	45 341,70	138 077,55
		środki własne gminy	55 190,99	56 577,50	45 341,70	138 077,55
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	85295 Pozostała działalność (posiłki w szkołach i przedszkolach w ramach programu rządowego "Pomoc państwa w zakresie żywienia")	Razem:	887 549,13	1 084 083,39	1 017 923,19	919 248,10
		środki własne gminy	289 962,13	514 019,09	389 000,00	432 641,20
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	597 587,00	570 064,30	628 923,19	486 606,90
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem:	Razem:	12 823 804,13	13 989 055,04	12 895 917,11	12 306 676,85	
	środki własne gminy	626 610,52	1 099 938,79	754 020,74	888 916,35	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	1 231 106,00	1 500 667,30	1 907 639,35	1 759 397,30	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	10 966 087,61	11 388 448,95	10 234 257,02	9 658 363,20	

Cel 3. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym

Działanie 1: Działania w zakresie opieki i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych.

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2012	2013	2014	2015
1.	85228 – Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	Razem:	957 210,00	801 896,74	1 022 467,60	1 127 317,11
		środki własne gminy	864 030,00	732 317,96	944 031,80	1 016 428,11
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	93 180,00	69 578,78	78 435,80	110 889,00
2.	85202 Domy pomocy społecznej (opłata za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej)	Razem:	1 689 441,61	1 962 429,22	2 113 717,32	2 297 829,69
		środki własne gminy	1 689 441,61	1 962 429,22	2 113 717,32	2 297 829,69
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	85203 Ośrodek wsparcia (koszty funkcjonowania Dziennego Domu Pomocy przy ul. Kondratowicza w tym koszty wyżywienia)	Razem:	589 626,88	661 076,77	636 119,35	651 950,00
		środki własne gminy	589 626,88	661 076,77	636 119,35	651 950,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	85203 Ośrodek wsparcia (koszty funkcjonowania Centrum Aktywizacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych przy ul. Boh.Stalingradu)	Razem:	376 342,39	404 366,48	410 283,00	429 353,26
		środki własne gminy	376 342,39	404 366,48	410 283,00	429 353,26
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem:		Razem:	3 612 620,88	3 829 769,21	4 182 587,27	4 506 450,06
		środki własne gminy	3 519 440,88	3 760 190,43	4 104 151,47	4 395 561,06
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	93 180,00	69 578,78	78 435,80	110 889,00

Działanie 2: Działania w zakresie wsparcia materialnego osób starszych i niepełnosprawnych.

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2012	2013	2014	2015
1.	85216 Zasiłki stałe (w 2008 i 2009 roku zasiłki te były finansowane w rozdz. 85214)	Razem:	805 039,33	1 128 678,95	1 179 606,52	1 259 499,54
		środki własne gminy	0,00	0,00	29 694,52	14 389,54
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	805 039,33	1 128 678,95	1 149 912,00	1 245 110,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (zasilek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekunów i odsetki od zasiłku dla opiekunów, składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za niektóre osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna)	Razem:	4 816 002,04	4 792 693,48	5 843 493,92	6 905 533,65
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	4 816 002,04	4 792 693,48	5 843 493,92	6 905 533,65
4.	85295 Pozostała działalność (pomoc finansowa dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego oraz dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego)	Razem:	176 000,00	301 430,00	427 700,00	10 800,00
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	176 000,00	301 430,00	427 700,00	10 800,00
Razem:	Razem:	5 797 041,37	6 222 802,43	7 450 800,44	8 175 833,19	
	środki własne gminy	0,00	0,00	29 694,52	14 389,54	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	805 039,33	1 128 678,95	1 149 912,00	1 245 110,00	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	4 992 002,04	5 094 123,48	6 271 193,92	6 916 333,65	

Pozostałe zadania wyżej niezaliczone

L.p.	Rozdział klasyfikacji budżetowej – opis zadania	Źródło finansowania	2012	2013	2014	2015
1.	85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	Razem:	197 028,88	192 712,67	680 651,08	701 929,29
		środki własne gminy	197 028,88	192 712,67	199 231,48	205 029,61
	(koszty obsługi stanowiące 3% wypłaconych świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego)	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	481 419,60	496 899,68
		Razem:	0,00	0,00	481 419,60	496 899,68
2.	85219 Ośrodki pomocy społecznej	Razem:	3 940 773,31	3 993 338,06	4 315 276,03	4 502 933,18
		środki własne gminy	3 415 334,31	3 467 869,67	3 786 888,39	3 571 503,05
	(utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej, wynagrodzenie opiekuna prawnego wraz z kosztami ich obsługi stanowiącymi 1,5% wypłaconych świadczeń, pogrzeb dzieci utraconych)	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	521 444,00	497 538,00	498 826,00	896 882,76
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	3 995,00	27 930,39	29 561,64	34 547,37
3.	85295 Pozostała działalność (koszty obsługi stanowiące 3% wypłaconych świadczeń -pomoc finansowa dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego oraz dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego)	Razem:	0,00	0,00	12 606,00	0,00
		środki własne gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	0,00	0,00	0,00	0,00
		środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	0,00	0,00	12 606,00	0,00
		Razem:	0,00	0,00	12 606,00	0,00
Razem:	Razem:	4 137 802,19	4 186 050,73	5 008 533,11	5 204 862,47	
	środki własne gminy	3 612 363,19	3 660 582,34	3 986 119,87	3 776 532,66	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	0,00	0,00	0,00	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	521 444,00	497 538,00	498 826,00	896 882,76	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	3 995,00	27 930,39	523 587,24	531 447,05	
	Razem:	4 137 802,19	4 186 050,73	5 008 533,11	5 204 862,47	
Ogółem	Razem:	34 385 263,43	37 808 518,31	37 300 912,16	37 955 066,56	
	środki własne gminy	11 251 108,74	12 389 604,27	11 851 928,13	12 397 145,46	
	środki na zadania powierzone	0,00	0,00	0,00	24 984,05	
	środki na projekty współfinansowane ze środków UE	1 106 892,70	938 438,33	0,00	0,00	
	środki z dotacji celowej na dofinansowanie zadania własnego gminy	5 870 812,34	7 827 736,11	8 253 394,76	8 165 426,05	
	środki z dotacji celowej na zadania zlecone gminie ustawami	16 156 449,65	16 652 739,60	17 195 589,27	17 367 511,00	

Źródło: Dane MOPS w Pile.

Sprawozdanie za rok 2015
z realizacji
Gminnego Programu
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Miasta Piły do roku 2015

Spis treści	Strona
I. Wstęp.....	5
II. Dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Piły.....	5
III. Informacja o Programie.....	7
<i>1. Adresaci Programu</i>	<i>7</i>
<i>2. Cel główny i cele operacyjne Programu</i>	<i>8</i>
IV. Realizacja celów i działań programowych w roku 2015.....	8
<i>1. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc.....</i>	<i>8</i>
1.1 Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile.....	8
1.2 Działalności Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile.....	11
1.3 Działalność Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile.....	11
1.4 Działalność Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile.....	12
1.5 Działalność Sądu Rejonowego w Pile i Prokuratury Rejonowej w Pile	13
1.6 Działalność pilskich organizacji pozarządowych.....	13
1.7 Działalność Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Piły.....	14
<i>2. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie</i>	<i>14</i>
2.1 Zwiększanie wiedzy mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie.....	14
2.1.1 Kontynuacja lokalnej kampanii informacyjno – edukacyjnej pt. PRZEMOCY NIE! - POMOCY TAK!.....	14
2.1.2 Organizowanie prelekcji i pogadanek oraz rozpowszechnianie materiałów edukacyjno- informacyjnych.....	15
2.2 Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy.....	16
2.2.1 Działania profilaktyczne realizowane w przedszkolach	16
2.2.2 Działania profilaktyczne realizowane w szkołach	16
2.2.3 Działania profilaktyczne realizowane przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile.....	17

2.2.4 Działania profilaktyczne realizowane przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile.....	17
2.3 Działalność profilaktyczna wśród dorosłych.....	18
2.3.1 Działalność Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile	18
2.3.2 Działalność Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile	18
2.3.3 Profilaktyka dla dorosłych realizowana przez jednostki oświatowe	18
2.3.4 Działalność profilaktyczna realizowana przez organizacje pozarządowe.....	19
2.4 Doskonalenie kadr pracujących ze sprawcami i ofiarami przemocy w rodzinie.....	19
3. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	21
3.1 Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie.....	21
3.2 Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	21
4. Podsumowanie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015.....	25
Spis tabel i wykresów.....	31
Załączniki	31

I. WSTĘP

Celem *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015*, realizowanego w latach 2012 – 2015, było wypracowanie sprawnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy osobom i rodzinom doznającym przemocy, monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków społecznych, uwrażliwienie społeczności lokalnej na przemoc w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Adresowany był on do wszystkich mieszkańców Gminy Piła, a przede wszystkim osób doznających przemocy w rodzinie, osób stosujących przemoc oraz świadków. W realizację Programu stanowiącego podstawę lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej włączyło się wielu specjalistów reprezentujących lokalne instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie, w tym te, które zostały zobligowane do podejmowania określonych działań przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Niniejsze opracowanie przedstawia zarówno działania zrealizowane w minionym roku w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy w rodzinie, jak również podsumowuje realizację kończącego się Programu.

II. Dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Piły

Zjawisko przemocy w rodzinie jest rokrocznie analizowane na podstawie danych zebranych z lokalnych instytucji, które swoją działalnością obejmują osoby dotknięte tym problemem. Podstawowe dane pozyskiwane są z Komendy Powiatowej Policji w Pile, Prokuratury Rejonowej w Pile, Sądu Rejonowego, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile.

Jednym z głównych wskaźników obrazujących skalę zjawiska jest liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez funkcjonariuszy pilskiej komendy policji. Jak wynika z danych statystycznych tej jednostki w roku ubiegłym na terenie Piły przeprowadzono **540 interwencji** domowych, z tego część było związanych z przemocą w rodzinie. W ich wyniku, na podstawie art. 207 § 1 Kodeksu karnego, zatrzymano **11** osób podejrzanych o to, że stosują przemoc w rodzinie.

W 2015 roku policjanci KPP w Pile wszczęli procedurę „Niebieskie Karty” w przypadku **96 rodzin**. Ogółem wypełnionych zostało **100** formularzy „Niebieska Karta-A” (w **4** przypadkach formularze wypełniono w trakcie trwającej już procedury).

Poniższa tabela przedstawia strukturę rodzin, w których interweniowała policja.

Tabela. 1 Struktura rodzin objętych interwencją w 2015 r.

wyszczególnienie	mężczyźni	kobiety	małoletni/ nieletni	ogółem
ofiary przemocy w rodzinie	15	87	58	160
sprawcy przemocy w rodzinie	89	8	3	100

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Pile

Dane zawarte w tabeli wskazują, że struktura rodzin, w których występuje przemoc nie ulega zmianie. Niezmiennie najliczniejszą grupę osób doznających przemocy stanowią kobiety i dzieci (**90,6 %** wszystkich ujawnionych ofiar przemocy domowej). Najmniej liczną natomiast są mężczyźni (**9,4%** sprawców przemocy). Odwrotnie sytuacja kształtuje się w przypadku osób stosujących przemoc. Sprawcami przemocy domowej są zazwyczaj mężczyźni (**89%**), w nielicznych przypadkach są to kobiety i osoby małoletnie (**11%**).

Istotnym problemem, analogicznie do lat ubiegłych, występującym w rodzinach dotkniętych przemocą jest nadużywanie alkoholu, głównie przez sprawców przemocy. Aż **64** spośród **100 sprawców** przemocy domowej w trakcie interwencji policji było pod wpływem alkoholu.

W roku ubiegłym Komenda Powiatowa Policji w Pile prowadziła **63 postępowania** o znęcanie się, z tego **10 postępowania** przekazano aktem oskarżenia do Sądu Rejonowego w Pile. Z danych Prokuratury Rejonowej w Pile natomiast wynika, że w roku 2015 w Prokuraturze zarejestrowano łącznie **70 spraw** dotyczących przemocy fizycznej i psychicznej stosowanej wobec ofiar przestępstw z Gminy Piła, z czego:

- 54 sprawy zakwalifikowane zostały z art. 207 § 1 kk – znęcanie się psychiczne i fizyczne,
- 1 sprawa zakwalifikowana została z art. 157 § 2 kk – uszkodzenie ciała,
- 2 sprawy zakwalifikowane zostały z art. 190 kk – kierowanie gróźb karalnych
- 3 sprawy zakwalifikowane zostały z art. 190a § 1 kk – uporczywe nękanie
- 8 spraw zakwalifikowanych zostało z art. 200 § 1 kk – dot. tzw. „pedofili”
- 2 inne przestępstwa (art. 280 § 1 kk – rozbój i art. 217 § 1 kk – naruszenie nietykalności cielesnej).

Spośród ww. spraw **24** zakończone zostały skierowaniem aktów oskarżenia do właściwego sądu.

Według danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Pile, do końca 2015 roku prowadzonych było **46 postępowań** wykonawczych za czyny z art. 207 §1 Kodeksu karnego, tzn. znęcania się fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. Sąd prowadził również **14 spraw** z art. 181a §1 dotyczących zakazu zbliżania się, kontaktów, nakazu opuszczenia mieszkania itp.

Źródłem informacji o rodzinach dotkniętych problemem przemocy domowej był także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile. Pracownicy socjalni Ośrodka w 2015 r. prowadzili działania w ramach wszystkich **274 grup roboczych**, w tym **172 utworzonych w latach ubiegłych** i kontynuowanych w 2015 r. oraz **102 nowoutworzonych**. Asystenci rodziny zatrudnieni w Ośrodku pracowali w **27 grupach roboczych**, w tym **13 nowoutworzonych**. Pomocą wszystkich **102 nowopowołanych** grup roboczych objęto ogółem **333 osoby** dotknięte przemocą w rodzinie. W 2015 r. pracownicy Ośrodka wszczęli łącznie **20 nowych procedur** „Niebieskie Karty-A”.

Spośród **274 rodzin** objętych pomocą grup roboczych, **59 rodzin** objęto pomocą społeczną Ośrodka. W dalszej części opracowania przedstawione zostaną szczegółowe informacje dotyczące zakresu świadczeń z pomocy społecznej udzielonych rodzinom dotkniętym przemocą.

III. Informacja o Programie

1. Adresaci Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015 zakładał realizację celów i działań skierowanych do:

- osób dotkniętych przemocą domową
- specjalistów działających w obszarze wspierania rodzin z problemem przemocy
- lokalnej społeczności.

2. Cel główny i cele operacyjne Programu

Celem głównym *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Pily do roku 2015* było przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, zapewnienie ochrony jej ofiarom oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców.

Wyznaczono następujące cele operacyjne:

1. Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc
2. Podniesienie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie
3. Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV. Realizacja celów i działań programowych w roku 2015

Dla zapewnienia skuteczności realizacji celów programowych w roku 2015 podjęto szereg niżej wymienionych działań.

1. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc

W obszarze wspierania rodzin dotkniętych przemocą na terenie miasta wiodącą rolę pełnią: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile z Ośrodkiem Wsparcia przy ul. Bohaterów Stalingradu 23 (całodobową placówką zapewniającą kompleksowe, specjalistyczne wsparcie osobom doznającym przemocy), Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile przy ul. Rydygiera 23 oraz Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile przy ul. Polnej 3.

1.1 Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile, analogicznie jak w latach ubiegłych realizował zadania skierowane do rodzin z problemem przemocy głównie w oparciu o *ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* oraz *ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Jak już wspomniano w roku 2015 ośrodek objął wsparciem społecznym **59 rodzin** dotkniętych przemocą (tj. o 2 mniej niż w 2014). Rodziny te liczyły ogółem **198 osób**. Realizowane wsparcie społeczne obejmowało zarówno specjalistyczne poradnictwo, w tym psychologiczne i prawne oraz socjalne, pracę socjalną, jak również pomoc pieniężną i rzeczową, zaś w uzasadnionych przypadkach także udzielenie schronienia.

W roku ubiegłym specjaliści MOPS udzielili ogółem **862 porad**, w tym **250 porad** prawnych i **612 porad** psychologicznych, z czego **276 porad** uzyskały osoby z rodzin dotkniętych przemocą (**220** było poradami w ramach prowadzonej procedury „Niebieskie Karty”).

Wspomniane specjalistyczne poradnictwo indywidualne, zarówno dla ofiar, jak i sprawców przemocy, udzielane było także w ramach **projektu „Pozytywka”**, realizowanego po raz pierwszy na terenie Piły, który to projekt pozwolił poszerzyć ofertę gminy skierowaną do rodzin dotkniętych przemocą dzięki pozyskanym na jego realizację środkom finansowym. Projekt realizowany był w okresie od sierpnia do grudnia 2015 r. przez MOPS w Pile we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pile, w ramach Programu Osłonowego „*Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*” edycja 2015 r., ogłoszonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W ramach projektu zrealizowano: poradnictwo specjalistyczne indywidualne dla ofiar i sprawców przemocy, program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy oraz działania edukacyjne dla osób pracujących z dzieckiem i rodziną z problemem przemocy.

Ofiarom przemocy udzielane było schronienie, w pierwszej kolejności w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile przy ul. Rydygiera 23. W przypadku braku miejsc, lub gdy konieczne było przedłużenie okresu schronienia, ofiary przemocy umieszczane były w Ośrodku Wsparcia MOPS przy ul. Boh. Stalingradu 23. Ogółem ze schronienia w roku ubiegłym skorzystało 10 ofiar przemocy pochodzących z Piły.

Sprawcy przemocy, w liczbie 15 osób, objęci zostali **programem korekcyjno-edukacyjnym**. Uczestnikami programu były osoby stosujące przemoc w rodzinie skierowane do uczestnictwa w nim przez grupy robocze powołane w ramach procedury "Niebieskie Karty". Program był realizowany w trzech etapach przez okres czterech miesięcy (wrzesień-grudzień 2015r.).

Rodziny, w których wystąpił problem przemocy domowej, korzystały również ze świadczeń pomocy społecznej o charakterze pieniężnym i niepieniężnym.

Poniższa tabela obrazuje skalę udzielonych świadczeń oraz wartość przyznanej pomocy.

Tabela. 2 Pomoc udzielona w 2015 r. rodzinom dotkniętym przemocą domową

Lp.	Rodzaj świadczenia	forma świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń
1.	Zasiłek okresowy	finansowa	59.829 zł	143
2.	Zasiłek stały	finansowa	6.249 zł	30
3.	Zasiłek celowy, w tym specjalny zasiłek celowy	finansowa	5.705 zł	12
4.	Świadczenia pieniężne - zakup posiłku lub żywności	finansowa	40.552 zł	116
5.	Posiłki	niefinansowa	3.164 zł	1.691
6.	Schronienie	niefinansowa	7.732 zł	366
7.	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	niefinansowa	27.250 zł	2.292
8.	Zasiłek celowy na pokrycie kosztów pobytu dziecka w żłobku lub przedszkolu	niefinansowa	36 zł	1
9.	Opał	niefinansowa	11.695 zł	14
10.	Zasiłek celowy – wypoczynek letni i zimowy	niefinansowa	4.662 zł	7
Razem			166.874 zł	4.672

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

Jak wynika z tabeli rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie otrzymały w roku ubiegłym wsparcie w postaci świadczeń pieniężnych w łącznej kwocie **112.335 zł** oraz w postaci świadczeń o charakterze niepieniężnym o wartości **54.539 zł**. Łącznie na ww. formy wsparcia ośrodek wydatkował w roku ubiegłym kwotę **166.874 zł**, to jest średnio **2.828 zł** na jedną rodzinę (w roku 2014 było to odpowiednio 243.280 zł ogółem i 3.988 zł na rodzinę). W tym miejscu należy podkreślić, że w porównaniu z ubiegłym rokiem odnotowywano ponad **31,4%** spadek wartości wsparcia materialnego udzielanego przez ośrodek rodzinom, w których wystąpił problem przemocy domowej, co może wiązać się z poprawą sytuacji materialnej rodzin dotkniętych przemocą, bowiem ich liczba była porównywalna z liczbą rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu w 2014 r. (było to wówczas 61 rodzin).

Na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, objętych pomocą w formie świadczeń, realizowana była także praca socjalna, której celem była pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W tym miejscu podkreślić należy, że pracownicy socjalni udzielali pomocy w postaci pracy socjalnej także pozostałym rodzinom dotkniętym problemem przemocy, które nie korzystały ze świadczeń pomocy społecznej, a które były objęte procedurą „Niebieskie Karty”.

Ośrodek poza działaniami statutowymi, rokrocznie prowadzi szereg działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, opisanych w poniższej tabeli.

Tabela. 3 Pozostałe działania MOPS z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Pozostałe działania MOPS z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
<ul style="list-style-type: none">• opracowanie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie• obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych• prowadzenie dokumentacji Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych• przekazywanie informacji do sądów, prokuratury, policji, itp.• działania informacyjne na rzecz mieszkańców• koordynacja pracy poszczególnych służb i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie• opracowywanie projektów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1.2 Działalność Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie w 2015 r. korzystały z pomocy świadczonej przez działający całodobowo Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie mieszczący się w Pile przy ul. Rydygiera 23. Z oferty tego ośrodka, dysponującego 25 miejscami, skorzystały w roku ubiegłym ogółem **44 osoby**, w tym 20 kobiet, 23 dzieci oraz 1 mężczyzna. Z terenu Piły pochodziło **8 osób**. Ośrodek świadczył, analogicznie jak w latach ubiegłych, pomoc o charakterze interwencyjnym, socjalno-bytowym i terapeutycznym.

Ponadto, w okresie od 01 lipca do 30 listopada 2015 r., przy współpracy z Pilem Centrum Pomocy Bliźniemu „Monar-Markot” objął działaniami korekcyjnymi **17 sprawców** przemocy domowej w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego.

1.3 Działalność Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mieszczący się w Pile przy ul. Polnej 3, w 2015 roku prowadził szereg działań na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową. Ich zestawienie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Działania realizowane na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile w 2015 r.

lp.	Rodzaj działania	Liczba korzystających
1.	Poradnictwo prawne dla osób dotkniętych przemocą	160 osób
2.	Konsultacje psychologiczne	187 osób
3.	Terapia indywidualna dla ofiar przemocy	34 osoby (256 sesji)
4.	Terapia indywidualna dla osób współuzależnionych	18 osób (73 sesje)
5.	Psychoterapia dla sprawców przemocy	8 osób
6.	Konsultacje specjalisty terapii uzależnień	121 osób
7.	Program terapeutyczny	33 osoby (3 grupy)

Źródło: Dane Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

W 2015 roku do Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile wpłynęły **54 wnioski** o leczenie odwykowe, które dotyczyły problemu przemocy w rodzinie. Na ich podstawie Ośrodek wydał skierowania dla **54 osób** o przeprowadzenie badań w zakresie uzależnienia przez biegłych sądowych. W stosunku do ww. osób Komisja wystąpiła do sądu o przymusowe leczenie. W ramach swoich kompetencji Komisja motywowała uczestników postępowania do podejmowania kroków prawnych w zakresie przemocy. Uczestnicy postępowań mieli zapewnioną również pomoc prawną.

Ośrodek zapewniał także wypoczynek w postaci kolonii letnich dla dzieci ze środowisk zagrożonych i dotkniętych problemem alkoholowym i przemocy domowej w Stanicy ZHP. W koloniach uczestniczyło **55 dzieci**.

1.4 Działalność Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile

Wsparciem skierowanym do osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej zajmował się także Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile przy ul. Sikorskiego 19. Polegało ono m.in. na:

- przeprowadzaniu mediacji rodzinnych
- udzielaniu pomocy terapeutycznej dla dzieci i młodzieży
- prowadzeniu porad indywidualnych dla uczniów i rodziców
- współpracy ze szkołami, kuratorami sądowymi, pracownikami socjalnymi i asystentami rodzin w celu znalezienia najkorzystniejszych rozwiązań problemów rodzin znajdujących się pod opieką ZPP-P w Pile
- prowadzeniu poradni:
 - Punktu Porad Wychowawczych
 - Punktu Informacji o Uzależnieniach

- Punktu Porad Seksuologicznych
- Pogotowia Młodzieżowego.

1.5 Działalność Sądu Rejonowego w Pile i Prokuratury Rejonowej w Pile

Działania mające na celu diagnozę oraz wsparcie rodzin dotkniętych problemem przemocy podejmowały w 2015 roku dwa **Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej** przy Sądzie Rejonowym w Pile (ds. rodzinnych i nieletnich oraz dla dorosłych). Realizowały one ustawowe zadania m.in. po uzyskaniu informacji z KPP o interwencji w rodzinie, po wpłynięciu informacji z MOPS lub szkoły o wgląd w sytuację rodzinną dziecka.

W trakcie dozoru kuratorzy pracowali z osobą skazaną, w kierunku zniwelowania konfliktów, ewentualnego rozpoczęcia i kontynuowania leczenia odwykowego, itp. Pracowali także z całą rodziną, środowiskiem sąsiedzkim, jeżeli zachodziła taka konieczność oraz z instytucjami i organizacjami, pomocnymi w resocjalizacji osób skazanych.

Prokuratorzy Prokuratury Rejonowej w Pile w roku ubiegłym udzielali porad prawnych osobom zgłaszającym się do tej instytucji, często w kwestii złożenia zawiadomienia o przestępstwie. W 2015 r. przyjęli łącznie **483 interesantów**.

W ramach działań mających na celu ochronę osób pokrzywdzonych prokuratorzy kierowali do sądu wnioski o zastosowanie wobec podejrzanego środka zapobiegawczego o charakterze izolacyjnym w postaci tymczasowego aresztowania, dozoru policji połączonego z zakazem zbliżania i kontaktowania się z pokrzywdzonym oraz nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. W roku 2015 wobec **4 osób** Sąd Rejonowy w Pile, na wniosek pilskiej Prokuratury, zastosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, wobec **5 osób** dozór policji natomiast wobec **1 osoby** nakaz opuszczenia lokalu.

Inicjatywą skierowaną co roku m.in. do rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie była też akcja „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem”, która w roku ubiegłym odbyła się w dniach 23 – 28 lutego 2015 r. Prokuratorzy Prokuratury Rejonowej w Pile udzielali porad prawnych, z których skorzystało **10 osób**. Podczas trwania akcji również policjanci z Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Pile przyjmowali osoby pokrzywdzone w ramach wyznaczonych dyżurów.

1.6 Działalność pilskich organizacji pozarządowych

Pilskie organizacje pozarządowe również realizowały zadania w zakresie pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy. W 2015 r. wsparcia ww. rodzinom udzielało wspomniane już wcześniej Pilskie Centrum Pomocy Bliźniemu „Monar – Markot” oraz

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Pile, które w swojej działalności statutowej skupia się na pomocy dzieciom i ich rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych.

1.7 Działalność Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Piły

Działania w ramach celu operacyjnego - Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc realizował również Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Piły, który na podstawie § 4 ust. 1 *Uchwały Nr XLII/554/14 Rady Miasta Piły z dnia 25 lutego 2014 r. w sprawie zasad gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Piła* w 2015 r. zawarł umowę najmu na lokal mieszkalny z zasobu Gminy Piła z **3 osobami** dotkniętymi problemem przemocy domowej, które nie posiadały tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy.

2. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie

2.1 Zwiększenie wiedzy mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie

2.1.1 Kontynuacja lokalnej kampanii informacyjno–edukacyjnej pt. PRZEMOCY NIE! - POMOCY TAK!

Kolejny rok Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile realizował działania informacyjno-edukacyjne skierowane do lokalnej społeczności w ramach kampanii **PRZEMOCY NIE! - POMOCY TAK!** Adresatami kampanii były osoby dotknięte przemocą oraz instytucje udzielające wsparcia rodzinie.

W ramach kampanii wydrukowano oraz przekazano wielu instytucjom kalendarze tematyczne zawierające informacje o obowiązku podjęcia działań w sytuacji stwierdzenia przemocy w rodzinie oraz instrukcję dotyczącą procedury „Niebieskie Karty”. **Opracowany przez Zespół projekt kalendarza przedstawia załącznik nr 1.**

W roku ubiegłym ponownie zakupiony został pakiet profesjonalnych materiałów z zakresu profilaktyki (broszury i ulotki: „*Na granicy pomiędzy szczęściem, a rozpadem rodziny leży przemoc*”, „*Zrób pierwszy krok! Skorzystaj z procedury Niebieskie Karty*”, „*Przemoc w rodzinie-problem do rozwiązania*”). Materiały te kierowane były do ofiar przemocy, sprawców i świadków przemocy domowej oraz przedstawicieli służb, instytucji, a także rodziców i opiekunów dzieci. **Zakupione materiały profilaktyczne przedstawia załącznik nr 2.**

W ramach realizacji **autorskiego projektu pracowników MOPS pn. „Pozytywka”** opracowano i zlecono wydruk materiałów informacyjno-edukacyjnych, w tym 150 plakatów oraz 2.000 folderów, które zostały przekazane do jednostek oświatowych, działających zarówno na poziomie gminnym jak i powiatowym, policji, prokuratury oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. **Ulotki i plakat przedstawia załącznik nr 3.**

MOPS w Pile kontynuował na swojej stronie internetowej prowadzenie zakładki poświęconej tematyce przemocy w rodzinie. Na bieżąco publikował i aktualizował informacje z zakresu tej tematyki. Więcej informacji znaleźć można pod adresem www.mops.pila.pl (informacje umieszczano i aktualizowano w zakładce „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”). **Załącznik nr 4 prezentuje print screen strony internetowej poświęconej tematyce przemocy w rodzinie.**

2.1.2 Organizowanie prelekcji i pogadań oraz rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych

Pilskie jednostki oświatowe szczebla gminnego i powiatowego realizowały działania o charakterze edukacyjno-informacyjnym związane z tematyką przemocy, w tym w formie:

- prowadzenia zakładek na stronach internetowych, poświęconych tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- opracowania gazetek, broszur, informatorów, plakatów
- prowadzenia pogadań i prelekcji dla uczniów
- upowszechniania wśród uczniów i rodziców informacji o bezpłatnym Telefonie Zaufania dla Dzieci i Młodzieży – 116 111, projekcie Help line 800 100 100, Dziecięcym telefonie Zaufania RPD 800 12 12 12, Ogólnopolskim Telefonie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” 801 12 00 02, Telefonie Zaufania Narkotyki – Narkomania 801 199 990.

Poszerzanie wiedzy mieszkańców naszego miasta w zakresie problematyki przemocy w rodzinie odbywało się podobnie jak w latach ubiegłych również w ramach bieżącej działalności zawodowej pracowników socjalnych (poradnictwo socjalne), pedagogów szkolnych (praca z dzieckiem i rodziną), policjantów (w ramach interwencji oraz działań dzielnicowych), kuratorów sądowych (podczas prowadzonych nadzorów), prokuratorów (w ramach prowadzonych postępowań przygotowawczych), specjalistów z Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (praca z ofiarą i sprawcą przemocy).

2.2 Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy

2.2.1 Działania profilaktyczne realizowane w przedszkolach

Działania w zakresie profilaktyki agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży realizowane w pilskich przedszkolach

- stworzenie kodeksów prawidłowych zachowań w grupie
- wykorzystanie programu autorskiego: „Program terapeutyczny dla dzieci z wysokim wskaźnikiem zachowań agresywnych”
- spotkania edukacyjne z przedstawicielami instytucji działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy i patologii
- systematyczne prowadzenie zabaw wyciszających oraz relaksacyjnych dla dzieci, m.in. poprzez bajkoterapię z wykorzystaniem bajek terapeutycznych, utworzenie w salach kącików emocji - pozytywnych i negatywnych
- systematyczne prowadzenie zajęć wychowawczo-dydaktycznych oraz warsztatów edukacyjnych o tematyce zapobiegania agresji i promowaniu szacunku do drugiego człowieka
- udział dzieci w zajęciach edukacyjnych, prezentacjach multimedialnych, teatrzykach i spektaklach o tematyce skierowanej przeciw agresji
- realizację scenariuszy zajęć dydaktycznych dotyczących prawidłowego rozwoju emocjonalnego, przeciwdziałaniu agresji, pozytywnych zachowań społecznych

2.2.2 Działania profilaktyczne realizowane w szkołach

Działania w zakresie profilaktyki agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży realizowane w szkołach szczebla gminnego oraz powiatowego

- rozmowy z uczniami prowadzone w celu uświadomienia konsekwencji wynikających z nieakceptowanych społecznie zachowań agresywnych oraz nauka zachowań asertywnych,
- lekcje wychowawcze
- zajęcia o charakterze terapeutycznym prowadzone z uczniami mającymi problemy z właściwym zachowaniem i radzeniem sobie z emocjami
- organizację przedstawień, teatrów, spektakli, projekcje filmów oraz prezentacji multimedialnych z zakresu profilaktyki agresji i przemocy oraz profilaktyki uzależnień dla uczniów
- spotkania oraz zajęcia profilaktyczno – wychowawcze prowadzone przez przedstawicieli innych instytucji, w tym: KPP, MOPS, OPiRPA, ZPP-P, WUP
- realizację szkolnych programów wychowawczych i profilaktycznych oraz ich wewnętrzną ewaluację
- całoroczne akcje przeciw przemocy w postaci organizacji Patrolu Uczniowskiego
- organizację w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej grupowych zajęć socjoterapeutycznych dla uczniów dotkniętych przemocą, gdzie były realizowane zadania wzmacniające poczucie własnej wartości, trening asertywności, także elementy redukcji stresu za pomocą uważności
- badania ankietowe wśród uczniów dot. m.in. dot. cyberprzemocy i fonoholizmu
- zajęcia warsztatowe z zakresu profilaktyki uzależnień, w których poruszane były tematy związane z agresją i przemocą oraz zajęcia adaptacyjno–integracyjne

- mediacje, rozmowy wspierające, pomoc psychologiczną młodzieży, pracę z ofiarą przemocy, pomoc materialną i psychologiczną

2.2.3 Działania profilaktyczne realizowane przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile

Działania w zakresie profilaktyki agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży realizowane przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile

- zajęcia z zakresu profilaktyki uniwersalnej dla uczniów w szkole podstawowej: „Co to znaczy być dobrym kolegą” - 2 klasy, udział 42 uczniów
- zajęcia z zakresu profilaktyki uniwersalnej dla uczniów w szkole podstawowej „Jak pomóc koledze, który źle czuje się wśród rówieśników” - 1 klasa, udział 20 uczniów
- zajęcia z zakresu profilaktyki uniwersalnej dla uczniów w gimnazjum: „Trening kontroli złości” - 1 klasa, udział 24 uczniów
- zajęcia z zakresu profilaktyki uniwersalnej dla uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych: „Potrafię znaleźć pomoc w trudnych sytuacjach życiowych” - 7 klas, udział 183 uczniów
- warsztaty zajęciowe – zajęcia profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec dzieci - 7 spotkań, udział 117 osób

2.2.4 Działania profilaktyczne realizowane przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

Działania w zakresie profilaktyki agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży realizowane przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

- prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych w szkołach podstawowych nr 1, 2, 4, 5, 7, 12, w Zespołach Szkół nr 1, 2, 3 z dwoma oddziałami, w Gimnazjach nr 4, 5 oraz w Ośrodku Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (uczęszczali do nich dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych bądź dotkniętych przemocą. Łącznie na zajęcia w świetlicach uczęszczało **275 dzieci**)
- zajęcia warsztatowe „*Stop przemocy rówieśniczej*” realizowane były w Szkołach Podstawowych nr 1,2, 4, 5, 12; Gimnazjum Salezjańskim; Zespołach Szkół nr 1, 2 ; w zajęciach uczestniczyło łącznie **1.977 uczniów**
- zajęcia warsztatowe „*Narkotyki a zachowania przemocowe i agresywne*” realizowane były w Zespole Szkół nr 1, 2; Gimnazjum nr 5 oraz w OHP; w zajęciach uczestniczyło łącznie **954 uczniów**
- programy socjoterapeutyczne „*Nikt nie może mnie krzywdzić, ja nie mogę krzywdzić nikogo*”, „*Poradzisz sobie w życiu*”, „*Nie zażywam- nie przegrywam*”; program realizowany był wśród młodzieży zagrożonej demoralizacją. W programie uczestniczyły łącznie **72 osoby**
- program profilaktyczny „*Stop agresji – profilaktyka uzależnień*” kierowany był do uczniów szkół ponadgimnazjalnych; w programie uczestniczyło łącznie **403 uczniów**
- program profilaktyczny „*Jestem dobrym kolegą, dobrą koleżanką*” kierowany był do uczniów klas II-IV szkół podstawowych; w programie uczestniczyło łącznie **577 uczniów**.

2.3 Działalność profilaktyczna wśród dorosłych

2.3.1 Działalność Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile prowadził zajęcia warsztatowe dla rodziców uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego „*Dziecko wykorzystywane seksualnie*”, obejmujące swoim zakresem zagadnienia dotyczące konsekwencji związanych z wykorzystywaniem seksualnym dzieci oraz działań prewencyjnych wobec sprawców przemocy seksualnej (udział wzięło 10 osób).

2.3.2 Działalność Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile

Działania w zakresie profilaktyki agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży realizowane w Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile

- spotkania edukacyjne dla rodziców w przedszkolach: „Co może zrobić rodzic, żeby dziecko grzecznie się zachowywało” - 3 spotkania w przedszkolach, udział **66 rodziców**
- spotkania edukacyjne dla rodziców dzieci w szkołach podstawowych: „Jak pomóc dziecku, które ma kłopoty w kontaktach z rówieśnikami” - 2 spotkania, udział **33 rodziców**
- spotkania edukacyjne dla rodziców w gimnazjach: „Jak wspierać nastolatka w radzeniu sobie z problemami życiowymi” - 2 spotkania, udział **36 osób**.

2.3.3 Profilaktyka dla dorosłych realizowana przez jednostki oświatowe

Działania w zakresie profilaktyki agresji i przemocy wśród dorosłych realizowane przez jednostki oświatowe

- zapoznanie rodziców z Konwencją Praw Dziecka oraz założeniami szkolnych programów wychowawczego i profilaktyki
- podejmowanie we współpracy z rodzicami tematyki dotyczącej bezpieczeństwa i przeciwdziałania przemocy podczas spotkań z wychowawcą
- informowanie rodziców o prawnych konsekwencjach bicia dzieci
- spotkania z rodzicami uczniów biorących udział w socjoterapii prowadzone przez pedagoga i psychologa szkolnego celem omówienia pracy z dzieckiem agresywnym oraz technik relaksacyjnych
- ankieta dla rodziców uczniów klas III i IV dotycząca przemocy w cyberprzestrzeni i fonoholizmu przeprowadzona podczas zebrań z rodzicami
- „Eliminowanie zachowań agresywnych” prelekcje wychowawców klas podczas spotkań z rodzicami
- dystrybucja broszur, ulotek, w tym ulotki informacyjnej - Rodzicu! Dbaj o bezpieczeństwo dziecka w Internecie!
- indywidualne spotkania rodziców z pedagogiem i psychologiem, dyrekcją szkoły oraz wychowawcami
- spotkania z rodzicami na których omawiano m.in. problematykę profilaktyki agresji i przemocy uczniów względem rodziców, interwencja pedagoga dotycząca agresji ucznia wobec rodziców

2.3.4. Działalność profilaktyczna realizowana przez organizacje pozarządowe

TPD w swej działalności statutowej prowadzi wśród rodziców akcje uświadamiające, informacyjne i profilaktyczne dotyczące problemu przemocy w rodzinie, najczęściej na zebraniach rodziców w szkołach i przedszkolach, podczas imprez okolicznościowych i specjalnych akcji. W ubiegłym roku zainicjowano cykl spotkań informacyjno-edukacyjnych w jednostkach oświatowych dla rodziców i pracowników tych placówek z udziałem przedstawicieli MOPS w Pile.

2.4 Doskonalenie kadr pracujących ze sprawcami i ofiarami przemocy w rodzinie

Działania mające na celu podnoszenie efektywności pracy z rodziną dotkniętą przemocą były realizowane w roku 2015 m.in. przez Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile, Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych.

Formy doskonalenia kadry pracującej z rodziną dotkniętą przemocą w rodzinie

– **realizowane przez OPIRPA:**

- konferencja „Praktyczne aspekty edukacji psychoseksualnej osób niepełnosprawnych intelektualnie” - udział wzięło 71 nauczycieli i wychowawców pracujących z osobami niepełnosprawnymi
- zajęcia warsztatowe dla nauczycieli, wychowawców w Pile „*Patomechanizmy zachowań przemocowych*” - udział wzięło 75 osób
- spotkanie edukacyjne dla nauczycieli, wychowawców „*Rozwój psychoseksualny dzieci i młodzieży*” - czynniki ryzyka, symptomy wykorzystywania seksualnego – udział wzięło 27 osób,
- zajęcia warsztatowe dla nauczycieli, pedagogów, wychowawców „*Rozwiązywanie konfliktów metodą Gordona*” - udział wzięły 44 osoby
- zajęcia warsztatowe dla nauczycieli, wychowawców „*Prawidłowe relacje nauczyciel-uczeń*” - udział wzięło 110 osób
- zajęcia warsztatowe dla nauczycieli, pedagogów, wychowawców świetlic socjoterapeutycznych „*Rozwój psychoseksualny dzieci i młodzieży – czynniki ryzyka i symptomy wykorzystywania seksualnego*” - udział wzięły 33 osoby

– **realizowane przez KPP:** szkolenia w zakresie cyberprzemocy i fonoholizmu dla rad pedagogicznych

– **realizowane przez ZPP-P:**

- zajęcia edukacyjne dla pedagogów szkół ponadgimnazjalnych na temat procedur postępowania w przypadku śmierci samobójczej ucznia - 1 spotkanie, udział 11 pedagogów
- warsztaty pt. „*Dziecko zachowuje się tak jak się czuje – dorosły akceptując uczucia dziecka ma wpływ na kształtowanie jego zachowań*” dla kadry pedagogicznej

- spotkanie z socjologiem z ZPP-P w ramach zebrania dla rodziców
- **realizowane przez MOPS:**
- spotkanie z socjologiem z ZPP-P w ramach zebrania dla rodziców
- działania w ramach projektu „Pozytywka” - udział 99 specjalistów pracujących z dzieckiem i rodziną z problemem przemocy w rodzinie, wśród których znaleźli się przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile, Komendy Powiatowej Policji w Pile, jednostek oświaty (SP Nr 1, SP Nr 2, SP Nr 5, SP Nr 7, ZS Nr 1, ZS Nr 2, ZS Nr 3, G Nr 5), Szpitala Specjalistycznego w Pile, Sądu Rejonowego w Pile, Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Pile, Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Pile, Specjalistycznego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pile, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Pile oraz Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile; zorganizowano 7 szkoleń obejmujących łącznie 56 godzin szkoleniowych, *„Dziecko jako ofiara i świadek przemocy w rodzinie”*, *„Praca z dzieckiem - ofiarą przemocy”*, *„Praca z rodziną dziecka- ofiary przemocy w rodzinie”*, *„Praca z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie”*
- szkolenie psychologów MOPS w Pile w zakresie praktycznego stosowania testu MMPI-2, który jest najczęściej stosowanym przez psychologów klinicznych testem osobowości
- cykl spotkań informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie - skierowanych do kadry nauczycielskiej oraz pozostałych pracowników szkoły
- **realizowane przez inne instytucje:** w jednostkach oświatowych szczebla gminnego i powiatowego odbyły się warsztaty, prelekcje, konferencje, rady pedagogiczne i szkoleniowe oraz szkolenia, w tym: *„Dziecko jest kruche- przemoc wobec dzieci młodszych”*, *„Profilaktyka agresji i przemocy w cyberprzestrzeni”*, *„Stan bezpieczeństwa oraz nowe akty prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie”*, *„Stop przemocy w rodzinie. Widzisz-reaguj”*, *„Przemoc i agresja w szkole”*, *„Ochrona rodziny przed przemocą w rodzinie”*, *„Prawne aspekty działalności w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie”*, *„Profilaktyka agresji i przemocy w szkole”*, *„Przemoc w rodzinie w kontekście ochrony praw człowieka wyrażonych w prawie krajowym i międzynarodowym”*, *„Procedura „Niebieskie Karty” – praktyczne aspekty stosowania rozporządzenia”*, *„Jak zapobiegać przemocy w rodzinie?”*, *„Praca z dzieckiem doświadczającym przemocy”*; kadra pedagogiczna wzięła udział w spotkaniu z Rzecznikiem Praw Dziecka na temat *„Reaguj na przemoc wobec dzieci- masz prawo”*

Doskonalenie kadr osób pracujących z osobami dotkniętymi problemem przemocy domowej odbywało się również w drodze samokształcenia, w tym w oparciu o materiały edukacyjne dostarczane przez Zespół Interdyscyplinarny.

3. Opis działań w ramach celu operacyjnego - Współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

3.1 Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie

Diagnoza i monitoring problemu przemocy na terenie gminy prowadzony jest w oparciu o dane lokalnych instytucji współpracujących w gminie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, co zostało wcześniej opisane w niniejszym opracowaniu w części dotyczącej danych gromadzonych w zakresie zjawiska przemocy na terenie Piły.

Dodać należy, że w roku 2015 na terenie Gminy Piła na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile, przeprowadzone zostały zarówno badania ilościowe z dorosłymi mieszkańcami Piły, młodzieżą uczęszczająca do gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, z dziećmi uczęszczającymi do szkół podstawowych oraz nauczycielami, jak i badania jakościowe ze specjalistami zaangażowanymi w pracę Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pile.

Szczegółowe wyniki badań zostały przedstawione w dokumencie pod tytułem *Analiza Zjawiska Przemocy Domowej na Terenie Miasta Piły*, stanowiącym podstawę do opracowania *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020*.

Monitorowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie miasta prowadzone jest zasadniczo przez osoby udzielające wsparcia rodzinom dotkniętym przemocą, w tym przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, kuratorów zawodowych i społecznych oraz dzielnicowych. Proces ten ma charakter ciągły.

3.2 Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

W roku 2015 kontynuował swoją działalność Zespół interdyscyplinarny powołany przez Prezydenta Miasta Piły w drodze **Zarządzenia Nr 149(124) 11 z dnia 16 maja 2011 r.** W roku ubiegłym w skład **Zespołu Interdyscyplinarnego** wchodziło 19 przedstawicieli następujących podmiotów:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile – Marzena Amza (przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego), Wanda Kolińska, Izabela Urbanowicz, Monika Bączkowska
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile – Ewa Hołubiec
- Powiatu Pilskiego – Anna Szarzyńska, Joanna Petri, Anna Thomas

- Komendy Powiatowej Policji w Pile – Piotr Borek
- Prokuratury Rejonowej w Pile – Magdalena Roman
- Sądu Rejonowego w Pile – Alicja Piechota, Grażyna Jabłońska, Julia Kortus, Elżbieta Półgęsek
- Szpitala Specjalistycznego w Pile – Ewa Jaskółka
- jednostek oświatowych podlegających gminie – Dorota Gulińska
- Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Zarząd Miejski w Pile – Janina Dzida
- Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych z siedzibą w Pile – Hanna Jakubowska, Henryka Grześkowiak.

Głównym celem oddziaływań Zespołu Interdyscyplinarnego jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc rodzinie. Podstawowe zadania Zespołu określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W 2015 r. Zespół podejmował działania mające na celu integrowanie i koordynowanie pilskiego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym budowanie współpracy pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w Pile. Aby współpraca ta przebiegała na jak najwyższym poziomie osoby w niej uczestniczące stale podnoszą swoje kwalifikacje. Także wspólny udział przedstawicieli różnych instytucji w szkoleniach i konferencjach przyczyniał się do zacieśnienia współpracy, m.in. w ramach wspomnianego już projektu „Pozytywka”, w II Konferencji Wojewódzkiej „*Interwent skuteczny wobec przemocy*” organizowanej przez Kuratora Okręgowego Sądu Okręgowego w Poznaniu, szkolenia nt. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć, zorganizowanego w ramach projektu „*Rodzina polska – wolna od przemocy*”, realizowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w partnerstwie z Wydziałem Rady Europy ds. Przemocy wobec Kobiet.

W 2015 r. Zespół zorganizował szkolenie pt. „Ochrona rodziny przed przemocą w rodzinie – prawne aspekty działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, dedykowane specjalistom pracującym z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy, które poprowadzili: Prezes Sądu Rejonowego w Pile, Sędzia Sądu Rejonowego, Przewodniczący Wydziału II Karnego – Pan Jerzy Paliwoda, Sędzia Sądu Rejonowego, Przewodniczący Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich – Pani Agnieszka Dębek-Brelik oraz Prokurator Rejonowy Prokuratury Rejonowej w Pile – Pani Magdalena Roman.

W Gimnazjum Nr 4 w Pile, odbyło się spotkanie informacyjne dotyczące zjawiska

przemocy w rodzinie (poruszające zagadnienia: formy przemocy wobec dzieci, jak rozpoznać, że dziecko jest krzywdzone, obowiązki przedstawicieli oświaty w ramach procedury „Niebieskie Karty”), skierowane do kadry nauczycielskiej i pozostałych pracowników, które poprowadziła przewodnicząca Zespołu. W spotkaniu uczestniczyło ok. 50 osób.

Dodatkowo przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w 2015 r. rozpoczęła cykl spotkań informacyjno-edukacyjnych dla osób wykonujących zawody medyczne będących pracownikami Szpitala Specjalistycznego w Pile, w którym przybliżyła tematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście obowiązków przedstawicieli ochrony zdrowia. W grudniu odbyło się pierwsze z trzech planowanych spotkań. Uczestniczył w nim personel Szpitalnego Oddziału Ratunkowego.

Zespół Interdyscyplinarny powoływał także grupy robocze, których celem było realizowanie działań zmierzających do rozwiązania problemu przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Tabela 5. Działania realizowane przez Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze

L.p.	Działania realizowane przez Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze w 2015r.	Liczba działań
1.	Procedura „Niebieskie Karty”*	123
2.	Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego	5
3.	Szkolenia, spotkania informacyjne zorganizowanych przez Zespół Interdyscyplinarny	3
4.	Szkolenia, konferencje w których udział brali członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego	6
5.	Prowadzone kampanie społeczne	1
6.	Przekazane przez Zespół Interdyscyplinarny zawiadomienia do organów ścigania o popełnieniu przestępstwa w związku z przemocą w rodzinie	7
7.	Sporządzone formularze-A „Niebieskiej Karty” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę w 2015 r., w tym:	104
	Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	20
	Policja	80
	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0
	Oświata	1
	Ochrona zdrowia	0
	Przesłane przez inne ZI	3
8.	Nowo powołane Grupy Robocze	102
9.	Osoby objęte pomocą nowo powołanych Grup Roboczych	333
10.	Rodziny objęte pomocą Grup Roboczych	274
11.	Grupy robocze utworzone w latach ubiegłych, a kontynuujące pracę w 2015 r.	172
12.	Posiedzenia Grup Roboczych	342
13.	Liczba zakończonych procedur	165
14.	Liczba dzieci odebranych z rodziny na podstawie art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	11

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

* stan na dzień 31.12.2015 r.

W ramach posiedzeń członkowie Zespołu na bieżąco:

- omawiali działania realizowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- inicjowali przedsięwzięcia mające na celu poprawę efektywności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- opracowywali i wdrażali rozwiązania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- inicjowali i wspierali działania promocyjne, informacyjne oraz programy i kampanie profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny kontynuował też działania w zakresie upowszechniania informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, jak również prowadził lokalną kampanię informacyjną. **Załączniki nr 5 obrazuje ekspozycje materiałów edukacyjnych w pilskich instytucjach.**

W 2015 r. Zespół Interdyscyplinarny inicjował interwencję w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły **104 formularze** „Niebieska Karta – A”, wszczynające procedurę (2 formularze dotyczyły niepełnoletnich sprawców przemocy).

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie umożliwia tworzenie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego grup roboczych zajmujących się indywidualnymi przypadkami występowania przemocy domowej. Grupy robocze realizowały w 2015 roku zadania, które obejmowały m.in.:

- ocenę sytuacji problemowej rodziny, względem której istnieje podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie,
- opracowanie wspólnie z rodziną strategii rozwiązania problemów rodziny, udzielanie pomocy w zależności od potrzeb wszystkim członkom rodziny - poradnictwa socjalnego, a także pomocy interdyscyplinarnej, informowanie o możliwościach otrzymania pomocy w szczególności prawnej i psychologicznej,
- udzielanie pomocy dzieciom krzywdzonym i będącym świadkami przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w stosunku do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie,
- dokumentowanie podejmowanych działań, jak również ich efektów.

W 2015 r. procedurę „Niebieskie Karty” rozpoczęto w **102 rodzinach** liczących ogółem 333 osoby, w tym: 115 kobiet, 122 mężczyzn i 96 dzieci.

W celu rozwiązania problemu przemocy w tych rodzinach Zespół powołał **102 grupy robocze**. W 2015 r. pracę kontynuowały **172** grupy robocze powołane w latach poprzednich. Łącznie w całym okresie sprawozdawczym pracę prowadziły **274 grupy robocze**. W roku 2015 ogółem w grupach tych działało **106 specjalistów z 24 pilskich instytucji**. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Specjaliści zaangażowani w pracę nowo powołanych grup roboczych w 2015 r.

Specjaliści zaangażowani w prace grup roboczych	Liczba specjalistów*	Liczba grup roboczych, w których działali specjaliści
pracownicy socjalni	33	102
asystenci rodziny	7	13
policjanci	16	102
kuratorzy sądowi	13	16
pedagodzy szkolni	11	15
członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów	1	2
psychologowie	3	19
przedstawiciele ochrony zdrowia	3	3
inni specjaliści	2	2

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile * liczba specjalistów nie sumuje się, niektóre osoby pełnią różne funkcje w ramach swoich obowiązków służbowych

4. Podsumowanie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015

W roku 2015 zakończono realizację *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Piły do roku 2015*.

W obszarze działań profilaktycznych oraz podnoszących świadomość społeczności lokalnej:

- prowadzono lokalną kampanię informacyjno – edukacyjną pt. PRZEMOCY NIE! - POMOCY TAK!, w ramach której przekazywano na terenie miasta ulotki zawierające kompleksową informację o możliwościach uzyskania pomocy, a także ośrodkach świadczących w naszym mieście całodobową pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zakupiono oraz przekazano pakiety profesjonalnych materiałów z zakresu profilaktyki (poradniki, ulotki, plakaty),

- utworzono i systematycznie rozbudowywano oraz aktualizowano zakładkę dedykowaną problemowi przemocy w rodzinie na stronie internetowej MOPS,
- rozpowszechniano informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, które były eksponowane w gablotach i na specjalnie do tego celu przygotowanych tablicach informacyjnych, m.in. w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Komendy Powiatowej Policji, Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Prokuratury Rejonowej w Pile, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, oraz w placówkach ochrony zdrowia, jednostkach oświatowych,
- podejmowano dziania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży oraz ich rodziców przez pilskie jednostki oświatowe szczebla gminnego i powiatowego, Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, Komendę Powiatową Policji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe,
- podejmowano współpracę z mediami w celu upowszechniania informacji dotyczących przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- opracowywano i wdrażano rozwiązania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, a także inicjowano i wspierano działania promocyjne, informacyjne oraz programy i kampanie profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

W ramach działań edukacyjnych dla specjalistów pracujących z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy zorganizowano i przeprowadzono oraz zainicjowano:

- w roku 2012 - 2 spotkania o charakterze informacyjno-edukacyjnym dla przedstawicieli pilskich placówek oświatowych, pracowników socjalnych, policjantów oraz kuratorów nt. zmian w przepisach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz nowej procedury "Niebieskie Karty" oraz 2 warsztaty, mające na celu doskonalenie wiedzy i umiejętności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeznaczone dla pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, dzielnicowych, kuratorów i przedstawicieli ochrony zdrowia,
- w roku 2013 – 1 spotkanie o charakterze informacyjno - edukacyjnym dla pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny na temat procedury „Niebieskie Karty”, dokumentowanie działań grupy roboczej oraz 7 warsztatów mające na celu doskonalenie wiedzy i umiejętności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeznaczone m.in. dla specjalistów pracujących w grupach roboczych,

- w roku 2014 - 2 szkolenia dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny, dotyczące m.in. symptomów stosowania przemocy fizycznej nad dzieckiem oraz prawidłowej pielęgnacji i opieki nad noworodkiem,
- w roku 2015 - 1 spotkanie informacyjno-edukacyjne dla osób wykonujących zawody medyczne oraz 1 spotkanie informacyjno-edukacyjne dla kadry nauczycielskiej jednej ze szkół, 8 szkoleń mających na celu doskonalenie wiedzy i umiejętności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeznaczonych m.in. dla specjalistów pracujących w grupach roboczych,
- coroczne szkolenia oraz warsztaty dla nauczycieli dotyczące przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym organizowane m.in. przez Zespół Interdyscyplinarny, Zespół Poradni Psychologiczno–Pedagogicznych, Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile,
- członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach doskonalenia zawodowego w latach 2012/2015 brali udział w szkoleniach, konferencjach i warsztatach, w tym m.in. w:
 - konferencji *"Zjawisko przemocy w rodzinie oraz sytuacja psychologiczna ofiar, zachowania sprawców i możliwości pomocy"* (2012 r.)
 - szkoleniu warsztatowym *„Interdyscyplinarna współpraca w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”* (2012 r.)
 - zajęcia warsztatowe pt. *„Zjawiska przemocy w rodzinie oraz sytuacja psychologiczna ofiar, zachowania sprawców i możliwości pomocy”* oraz *„Interdyscyplinarna współpraca w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”* (2012 r.)
 - konferencji *„Wielkopolska Kampania Informacyjna na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”* (2012 r.)
 - konferencji dotyczącej krajowej oraz regionalnej polityki antyprzemocowej (2013 r.)
 - konferencji *„Interwent skuteczny wobec przemocy”* (2014 r. i 2015r.)
 - szkoleniu *„Przemocy w rodzinie NIE. Wykształcona kadra zarządzająca instytucjami pomocy i integracji społecznej warunkiem wczesnego rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie”* (2014 r.)
 - szkoleniu kadr instytucji pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (2015 r.)

- konferencji „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – budowanie lokalnej polityki walki z przemocą” (2015 r.)
- szkoleniu "Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć" (2015 r.)
- 4 szkolenia w ramach projektu „Pozytywka” (2015 r.).

W ramach działań wspierających rodziny dotknięte problemem przemocy:

- przyznawano zasiłki pieniężne z ustawy o pomocy społecznej,
- obejmowano posiłkami i pomocą finansową na zakup żywności (program dożywiania)
- kierowano dzieci i młodzież do udziału w różnych formach wypoczynku,
- udzielano porad psychologicznych i prawnych
- prowadzono pracę socjalną i asystę rodzinną,
- udzielano schronienia ofiarom przemocy domowej,
- realizowano terapię indywidualną dla ofiar przemocy oraz dla osób współzależnych,
- organizowano grupy wsparcia i grupy terapeutyczne,
- prowadzono warsztaty, programy psychoedukacyjne, treningi, psychoterapię dla sprawców przemocy,
- realizowano działania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy,
- prowadzono mediacje,
- organizowano zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci,
- udzielano pomocy w uzyskaniu mieszkania,
- zrealizowanych zostało szereg programów i projektów w tym:
 - „Twoja szansa. Aktywizacja zawodowa klientów MOPS w Pile” - projekt zrealizowany w latach 2012/2013 przez MOPS w Pile,
 - „Kochaj, szanuj, nie krzywdź” - projekt zrealizowany w latach 2012/2013 przez Pilskie Centrum Pomocy Bliźniemu Monar – Markot,
 - „Lepsze jutro bez przemocy” - projekt zrealizowany w 2013 r. przez SOW w Pile,
 - „Zanim otrzymasz czerwoną kartkę” - projekt zrealizowany w 2013 r. przez MOPS w Pile,
 - „Pierwszy krok”, „Porozumienie ma znaczenie”, „Zgrana drużyna rodzinna” projekty realizowane w 2014 r. przez KIS działający przy MOPS w Pile,

- „Pozytywka” - projekt realizowany w 2015 r. przez MOPS w Pile.

W ramach koordynacji współpracy lokalnych podmiotów Zespół Interdyscyplinarny:

- powołał 24 członków i odwołał 5 członków – w chwili obecnej w skład Zespołu wchodzi 19 członków
- spotkał się w latach 2012/2015 na 20 posiedzeniach, w trakcie których jego członkowie:
 - omawiali działania realizowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - inicjowali przedsięwzięcia mające na celu poprawę efektywności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - opracowywali i wdrażali rozwiązania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
 - inicjowali i wspierali działania promocyjne, informacyjne oraz programy i kampanie profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

W ramach działań interwencyjnych, które realizowano w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”:

- wypracowano procedury interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowano strategię postępowania,
- składano zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- powoływano grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

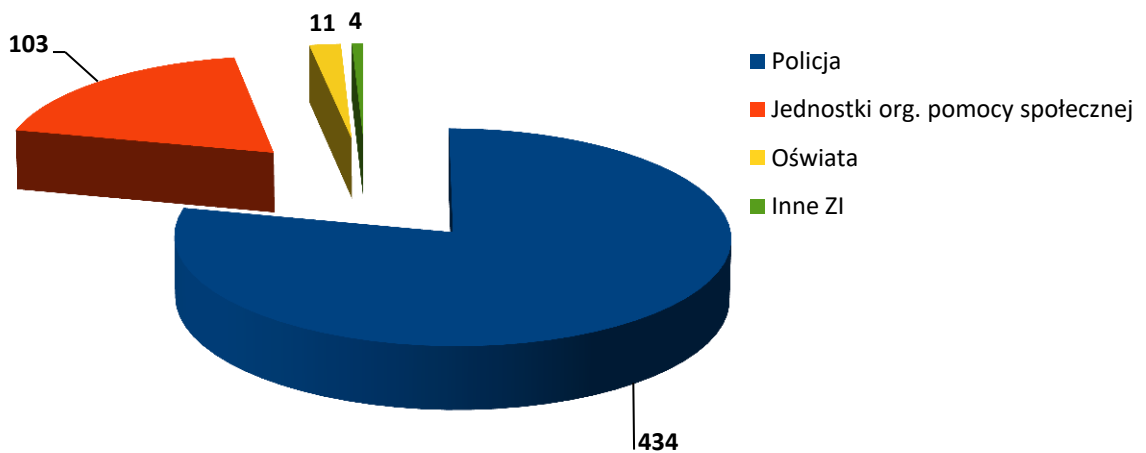
Tabela 7. Dane dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty”

Dana / Rok	2012	2013	2014	2015	Łącznie
Liczba NK	135	151	162	104	552
Policja	107	117	130	80	434
Pomoc społeczna	22	31	30	20	103
Oświata	6	2	2	1	11
Inne ZI	0	1	0	3	4
Liczba rodzin	135	151	162	104	552
kobiety	161	192	200	115	668*
mężczyźni	156	182	193	122	653*
dzieci	86	145	168	96	495*
Powołane GR	135	151	161	102	549
Specjaliści	94	108	103	106	182**
Instytucje	23	25	23	24	25**

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

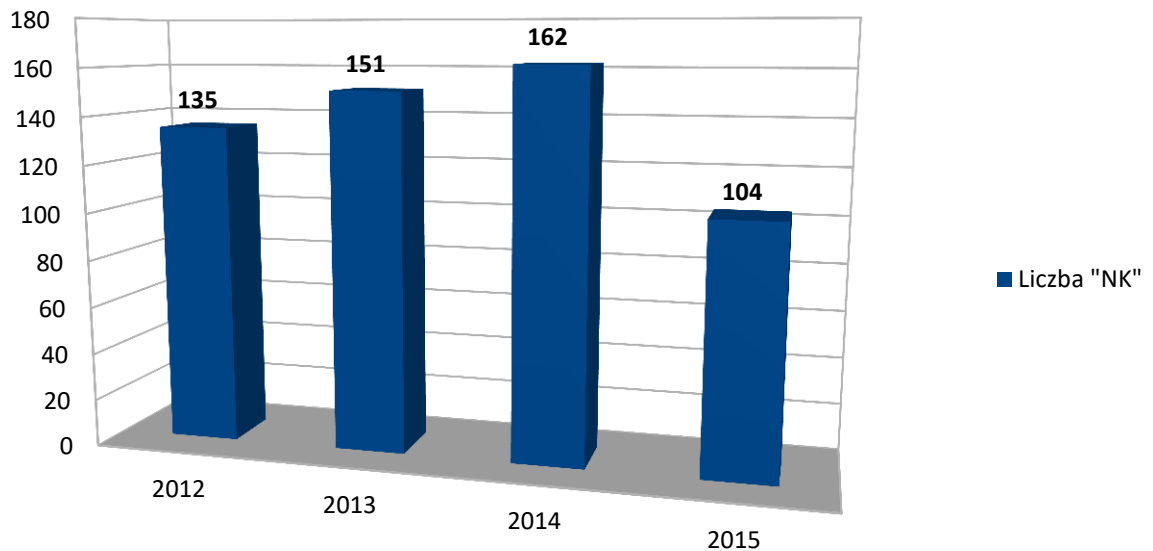
*W stosunku do niektórych rodzin procedura była wszczęta więcej niż jeden raz **Dane nie sumują się

Wykres 1. Udział poszczególnych podmiotów w inicjowaniu procedury „Niebieskie Karty” w latach 2012-2015.

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

Wykres 2. Formularze „Niebieska Karta - A” wszczynające procedurę, które wpłynęły do przewodniczącego ZI.

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile

Spis tabel

Tabele

Tabela 1. Struktura rodzin objętych interwencją w 2015 r.

Tabela 2. Pomoc udzielona w 2015 r. rodzinom dotkniętym przemocą domową

Tabela 3. Pozostałe działania MOPS z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Tabela 4. Działania realizowane na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową przez Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile w 2015 r.

Tabela 5. Działania realizowane przez Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze

Tabela 6. Specjaliści zaangażowani w pracę grup roboczych w 2015 r.

Tabela 7. Dane dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty”

Spis wykresów

Wykresy

Wykres 1. Udział poszczególnych podmiotów w inicjowaniu procedury „Niebieskie Karty” w latach 2012-2015

Wykres 2. Formularze „Niebieska Karta - A” wszczynające procedurę, które wpłynęły do przewodniczącego ZI

Załączniki

Załączniki

Załącznik nr1. Opracowany przez Zespół projekt kalendarza.

Załącznik nr 2. Zakupione materiały profilaktyczne.

Załącznik nr 3. Opracowane w ramach projektu „Pozytywka” ulotki i plakat.

Załącznik nr 4. Print screen strony internetowej poświęconej tematyce przemocy w rodzinie.

Załączniki nr 5. Ekspozycje materiałów edukacyjnych skierowanych do lokalnej społeczności w pilskich instytucjach.

PROCEDURA "NIEBIESKIE KARTY"

Jeżeli przedstawiciel **Jednostki pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty oraz ochrony zdrowia** uzyska informację (albo powzięnie podejrzenie), że osoba może być ofiarą przemocy w rodzinie, **ma obowiązek** wszcząć procedurę "Niebieskie Karty" (dotyczy to zarówno osób dorosłych, jak i dzieci).

Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza **Niebieska Karta - A** w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Druk Niebieska Karta - A wypełnia się na podstawie rozmowy z osobą wobec, której istnieje podejrzenie, że jest ofiarą przemocy w rodzinie lub posiadanych informacji (jeśli nawiązanie kontaktu z osobą doznającą przemocy jest niemożliwe).

Formularz Niebieska Karta - A nie wymaga podpisu osoby podejrzanej o doznawanie przemocy w rodzinie, a rozpoczęcie procedury "Niebieskie Karty" nie wymaga jej akceptacji.

Procedura "Niebieskie Karty" nie jest równoznaczna z zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa.

Wypełniony formularz Niebieska Karta - A należy przesać do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, w ciągu 7 dni od jego wypełnienia. W przypadku osób zamieszkujących na terenie Pili formularz należy przesać na adres **Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile, ul. Kwiatowa 5**.

Wszelkie niezbędne informacje oraz narzędzia wykorzystywane przy wszczęciu i prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty” dostępne są m.in. na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile pod adresem <http://www.mops.pila.pl> w zakładce Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

W przypadku pytań lub wątpliwości można kontaktować się z przewodniczącą zespołu interdyscyplinarnego telefonicznie pod nr telefonów **47 212 21 31, 47 210 42 14, 47 352 84 54** lub mailowo na adres mailowy zespołu zsl@mops.pila.pl

Obowiązek uruchamiania procedury "Niebieskie Karty" przez przedstawicieli **Jednostek pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty oraz ochrony zdrowia**, w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie, nałożyła zmodyfikowana w 2010 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Kwiecień April 2016						
Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Subota	Niedziela
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	1

Maj May 2016						
Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Subota	Niedziela
25	26	27	28	29	30	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	1	2	3	4	5

Czerwiec June 2016						
Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Subota	Niedziela
28	29	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	1	2	3

Pamiętaj !

**Przemoc ma swoje
konsekwencje prawne!**

**§ Za stosowanie przemocy w rodzinie
grozi odpowiedzialność karna**

Kodeks Karny:

Art. 207

„Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub też inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan fizyczny lub psychiczny podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”

Art. 200

§ 1.

„Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”

§ 2.

„Tej samej karze podlega, kto w celu zaspokojenia seksualnego prezentuje małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej.”

Art. 201

„Kto dopuszcza się obcowania płciowego w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy:

Art. 96

„Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Instytucje wspierające rodziny z problemem przemocy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile

ul. Kwiatowa 5, 64-920 Pila
tel. 67 212 21 31
mops@mops.pila.pl; www.mops.pila.pl

Ośrodek Wsparcia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pile

(możliwość całodobowego schronienia dla ofiar przemocy w rodzinie)
ul. Bohaterów Stalingradu 23, 64-920 Pila
tel. 67 352 84 71
mops@mops.pila.pl; www.mops.pila.pl

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

ul. Kwiatowa 5, 64-920 Pila
tel. 67 352 84 56
mops@mops.pila.pl; www.mops.pila.pl

Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

ul. Polna 3, 64-920 Pila
tel. 67 212 65 58
opirpa@op.pl; www.biuletyn.abip.pl/opirpapila

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile

pl. Staszica 10, 64-920 Pila

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile

al. Niepodległości 37, 64-920 Pila
tel. 67 349 12 08, 67 349 12 09
pcpr_pila@pro.onet.pl; www.pcpr.pila.pl

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile

(możliwość całodobowego schronienia dla ofiar przemocy w rodzinie)
ul. Rydygiera 23, 64-920 Pila
tel. 67 349 09 69, 67 349 09 70

Komenda Powiatowa Policji w Pile

ul. Bydgoska 115, 64-920 Pila
centrala: tel. 67 353 10 00 oficer dyżurny: 67 353 14 44
dzielnicowy@pila.policja.gov.pl; www.pila.policja.gov.pl

Prokuratura Rejonowa w Pile

ul. gen. Wł. Andersa 10, 64-920 Pila
tel. 67 211 88 07
pila@poznan.po.gov.pl; www.poznan.po.gov.pl

Sąd Rejonowy w Pile

al. Powst. Wielkopolskich 79, 64-920 Pila
tel. 67 352 28 00
www.sr.pila.pl

Pamiętaj !

**Masz prawo do życia
w rodzinie wolnej od przemocy!**

Projekt realizowany jest przez MOPS w Pile, współfinansowany ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Oslonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”
Priorytet II Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej

PRZEMOC FIZYCZNA

gdy osoba bliska bije, kopie, popycha, szarpie, policzkuje, obezwładnia, wykręca ręce, dusi

PRZEMOC SEKSUALNA

gdy osoba bliska zmusza Cię do pożycia seksualnego; zmusza do uprawiania praktyk seksualnych, które Ci nie odpowiadają

PRZEMOC PSYCHICZNA

gdy osoba bliska traktuje Cię w sposób, który Cię rani; obrzuca obelgami, wyzwiskami; nie pozwala widywać się z rodziną i przyjaciółmi; obwinia Cię za swoje agresywne zachowanie; jest bardzo zazdrosna; grozi, że zrani lub zabije Ciebie, dzieci lub siebie

PRZEMOC EKONOMICZNA

gdy osoba bliska nie pozwala Ci pracować; zabiera Ci pieniądze, każe o nie prosić lub nie chce ich dawać; grozi, że zabierze Ci wszystko, jeśli nie będziesz posłuszną/postulny

Skorzystaj z profesjonalnej pomocy! Dzięki temu będziesz mógł/mogła:

rozpoznać, czy doświadczasz przemocy, ocenić stopień zagrożenia ze strony sprawcy, poznać konsekwencje doświadczania przemocy i poradzić sobie ze skutkami doświadczanej przemocy, poznać swoje cechy osobowości i wykorzystać je do budowania satysfakcjonującego życia, ocenić poziom swojego zadowolenia z życia, uzyskać wskazówki, gdzie szukać pomocy dla Ciebie i członków Twojej rodziny

PAMIĘTAJ !

Masz prawo do żądania od organów władzy publicznej ochrony przed przemocą !

Do kogo możesz się zwrócić o pomoc?

■ Pomoc społeczna (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile, ul. Kwiatowa 5)

tu możesz zwrócić się o pomoc, gdy doświadczasz przemocy lub wiesz, że ktoś inny jej doświadcza, tu możesz uzyskać pomoc psychologiczną, prawną, finansową oraz niezbędne informacje.

■ Policja (ul. Bydgoska 115; telefon 997 lub z telefonii komórkowej 112)

weswij policję, jeśli poczujesz, że Twoje bezpieczeństwo lub życie jest zagrożone, policjanci mogą zatrzymać sprawcę przemocy, gdy stwarza zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub odwieźć sprawcę do izby wytrzeźwień, policjanci powinni zorganizować niezbędną pomoc medyczną, jeśli stan zdrowia osób poszkodowanych tego wymaga, policjanci pouczą sprawcę o odpowiedzialności karnej za stosowanie przemocy.

■ Oświata (przedszkole, szkoła, do których uczęszcza Twoje dziecko)

pracownicy szkoły/przedszkola mogą objąć dziecko/dzieci doświadczające przemocy lub wychowywane w rodzinach z problemem przemocy, pomocą psychologiczno-pedagogiczną, pracownicy szkoły/przedszkola mogą objąć rodziców pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

■ Ochrona zdrowia (lekarz rodzinny, pielęgniarka, położna)

udzieli Tobie pomocy medycznej i wyda bezpłatne zaświadczenie lekarskie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy. Każda z tych instytucji, jeśli się do niej zgłosisz, może wszcząć procedurę "NIEBIESKIE KARTY".

Masz prawo tego żądać!

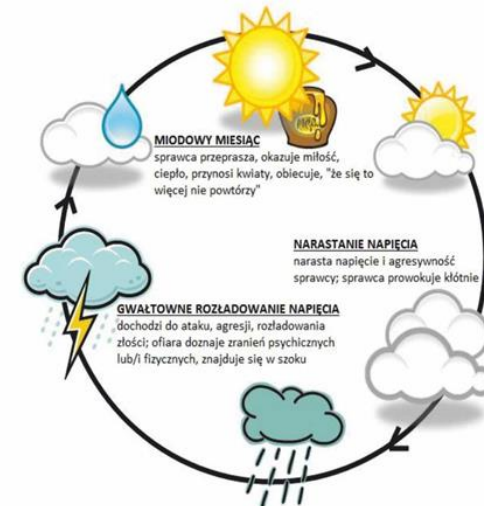
Procedura obejmuje działania wielu instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego i ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc rodzinie w wychodzeniu z trudnej sytuacji z tą przemocą związaną.

Bywają chwile, kiedy osoba doświadczająca przemocy jest na tyle zrozpaczona, że zaczyna się przygotowywać wewnętrznie do wyrwania z pułapki i odejścia.

Sprawca przemocy zwykle wyczuwa tę gotowość i reaguje chwilową zmianą postępowania.

Związek wchodzi w fazę tzw. "miodowego miesiąca", w której sprawca i ofiara zachowują się jak świeżo zakochana para.

Wtedy osoba doświadczająca przemocy zaczyna wierzyć, że partner się zmienił, a przemoc była incydem, który się nie powtórzy.

**Przemoc w następnym cyklu jest na ogół bardziej gwałtowna i brutalna!
Następne fazy miodowe są już krótsze i mniej miodowe!**

Pamiętaj !

Przemoc ma swoje
konsekwencje prawne!

§ Za stosowanie przemocy w rodzinie
grozi odpowiedzialność karna

Kodeks Karny:

Art. 207

„Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub też inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan fizyczny lub psychiczny podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”

Art. 200

§ 1.

„Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”

§ 2.

„Tej samej karze podlega, kto w celu zaspokojenia seksualnego prezentuje małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej.”

Art. 201

„Kto dopuszcza się obcowania płciowego w stosunku do wstępnego, zstępного, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy:

Art. 96

„Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Instytucje wspierające rodziny z problemem przemocy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile
ul. Kwiatowa 5, 64-920 Pila
tel. 67 212 21 31
mops@mops.pila.pl; www.mops.pila.pl

Ośrodek Wsparcia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pile
(możliwość całodobowego schronienia dla ofiar przemocy w rodzinie)
ul. Bohaterów Stalingradu 23, 64-920 Pila
tel. 67 352 84 71
mops@mops.pila.pl; www.mops.pila.pl

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie
ul. Kwiatowa 5, 64-920 Pila
tel. 67 352 84 56
mops@mops.pila.pl; www.mops.pila.pl

Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
w Pile
ul. Polna 3, 64-920 Pila
tel. 67 212 65 58
opirpa@op.pl; www.biuletyn.abip.pl/opirpapila

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pile
pl. Staszica 10, 64-920 Pila

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile
al. Niepodległości 37, 64-920 Pila
tel. 67 349 12 08, 67 349 12 09
pcpr_pila@pro.onet.pl; www.pcpr.pila.pl

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy
w Rodzinie w Pile
(możliwość całodobowego schronienia dla ofiar przemocy w rodzinie)
ul. Rydygiera 23, 64-920 Pila
tel. 67 349 09 69, 67 349 09 70

Komenda Powiatowa Policji w Pile
ul. Bydgoska 115, 64-920 Pila
centrala: tel. 67 353 10 00 oficer dyżurny: 67 353 14 44
dzielnicy@pila.policja.gov.pl; www.pila.policja.gov.pl

Prokuratura Rejonowa w Pile
ul. gen. Wł. Andersa 10, 64-920 Pila
tel. 67 211 88 07
pila@poznan.po.gov.pl; www.poznan.po.gov.pl

Sąd Rejonowy w Pile
al. Powst. Wielkopolskich 79, 64-920 Pila
tel. 67 352 28 00
www.sr.pila.pl

Pamiętaj !

Nigdy nie jest za późno do podjęcia
właściwych kroków, aby zmienić
swoje zachowanie!

Projekt realizowany jest przez MOPS w Pile,
współfinansowany ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej
w ramach Programu Oslonowego
„Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”
Priorytet II Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie
przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej

POTRZEBUJĘ ZMIAN

Zastanów się, czy wobec bliskich Ci osób nie zachowujesz się w taki sposób:

- » popychasz, policzkujesz, uderzasz, szarpiesz?
- » często traktujesz bliskie Ci osoby w sposób, który je rani?
- » obrzucasz obelgami, wyzwiskami?
- » nie pozwalasz na widywanie się z przyjaciółmi i rodziną?
- » grozisz, że zrobisz krzywdę, zranisz, zabijesz ich lub siebie?
- » zabierasz pieniądze, a potem każesz o nie prosić?
- » niszczyś rzeczy tych osób?
- » wymagasz, że osoba bliska będzie z Tobą współżyła, pomimo, że nie ma na to ochoty?
- » uważasz, że inni powinni Cię słuchać, bo ich wychowujesz i/lub utrzymujesz?
- » myślisz, że to inni prowokują Cię do agresywnych zachowań?
- » myślisz, że zastraszenie i wzbudzenie lęku to jedyny sposób nakłonienia innych do słuchania Ciebie?

Jeżeli choć na jedno pytanie odpowiedziałeś/aś twierdząco, istnieje duże prawdopodobieństwo, że stosujesz przemoc wobec swoich bliskich!

Warto pomyśleć o zmianach!

Pamiętaj!

Porozumienie bez przemocy jest możliwe!

Jeżeli zależy Ci na Twojej rodzinie i chcesz zmienić swoją postawę możesz:

- » skorzystać z poradnictwa psychologicznego, indywidualnego i rodzinnego,
- » poprosić pracownika socjalnego z Ośrodka Pomocy Społecznej o pomoc w znalezieniu odpowiedniego specjalisty
- » zgłosić się dobrowolnie do bezpłatnego programu edukacyjno-korekcyjnego dla osób stosujących przemoc.

Biorąc udział w projektach i programach skierowanych do rodzin z problemem przemocy możesz:

- » rozpoznać, czy stosujesz przemoc, co o niej myślisz i co możesz zrobić, żeby jej nie stosować,
- » zrozumieć, dlaczego reagujesz agresywnie oraz masz trudności z komunikacją z bliskimi osobami,
- » poznać i zrozumieć swoje emocje oraz wyrażać je tak, aby nie robić krzywdy innym,
- » poznać inne osoby w podobnej sytuacji i uzyskać wzajemne wsparcie,
- » uzyskać wskazówki, gdzie szukać pomocy dla Ciebie i członków Twojej rodziny.

Pamiętaj!

Nic nie usprawiedliwia aktów przemocy!

Kiedy stosujesz przemoc wobec osób najbliższych grozi Ci:

- » interwencja policji lub zatrzymanie połączone z zastosowaniem środków zapobiegawczych,
- » zastosowanie zakazów: zbliżania się i kontaktowania z osobami pokrzywdzonymi,
- » nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania, nawet jeżeli jest ono Twoją własnością,
- » zarządzenie odszkodowania, zadośćuczynienia bądź nawiązki na rzecz osoby pokrzywdzonej,
- » ograniczenie bądź nawet pozbawienie władzy rodzicielskiej nad dziećmi i ograniczenie z nimi kontaktów,
- » w przypadku uprzedniego skazania na karę z warunkowym zawieszeniem -natychmiastowe zarządzenie jej wykonania.

W sytuacji wszczęcia procedury „**NIEBIESKIE KARTY**” współpracuj z Zespołem Interdyscyplinarnym lub grupą roboczą. Są tam osoby, które chcą pomóc Twojej rodzinie, w tym i Tobie.

Przyjdź na wezwanie i zastosuj się do zaleceń wypracowanych przez zespół bądź grupę.

Dla osób, które stosują przemoc ważnym obszarem do zmiany jest kierunek uznania i szanowania praw innych ludzi!

MOPPS
PIŁA

 Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej

Miasto Piła

POZYTYWKA

REALIZATOR PROJEKTU:

Miasto Piła / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Piile

CEL PROJEKTU:

zwiększenie oddziaływań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania
przemocy w rodzinie

BENEFICJENCI PROJEKTU:

osoby i rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie oraz kadra służb
działających na rzecz wsparcia rodzin dotkniętych przemocą

DZIAŁANIA PROJEKTOWE:

- specjalistyczne poradnictwo dla ofiar i sprawców przemocy domowej
- indywidualne konsultacje psychologiczne dla członków rodzin dotkniętych
problemem przemocy domowej
- program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie
- cykl szkoleń dla kadry służb zajmujących się problemem przemocy w rodzinie

Realizacja zadań określonych w projekcie pozwoli kompleksowo i skutecznie oddziaływać na osoby stosujące przemoc w piłskich rodzinach, wspierać osoby dotknięte przemocą, wzmocnić system ochrony dzieci w rodzinach dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Wpłynie też na podniesienie kompetencji osób działających na rzecz rodzin dotkniętych przemocą i zwiększy skuteczność rozwiązywania problemów występujących w tych rodzinach.

Termin realizacji projektu 01.08.2015 r. - 31.12.2015 r.

http://www.mops.pila.pl/79-przeciwdzialanie-przemocy-w-rodzinie. Informacje ogólne - MOPS ... Google

Plik Edycja Widok Ulubione Narzędzia Pomoc

Sugerowane witryny Kłopotliwy spadek pol...

Zespół ds. Asysty Rodzinnej

POJĘCIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

- Informacje ogólne
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w Rodzinie
- Procedura "Niebieskie Karty"
- Instytucje świadczące pomoc
- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
- Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy
- Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem
- Pracownicy socjalni ds. przemocy w rodzinie
- Informacje dla osób dotkniętych problemem przemocy
- Informacja dla osób stosujących przemoc w rodzinie
- Projekt "Pozytywka"
- Materiały informacyjno-edukacyjne dla służb
- Kampanie informacyjne i społeczne
- Szkolenia, konferencje i spotkania
- Aktualności
- Archiwum

Kiedy mówimy o istnieniu przemocy w rodzinie?

Przemoc w rodzinie, określana także jako przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Kogo dotyczy przemoc w rodzinie?

Przez członków rodziny należy rozumieć wstępnych (rodziców, dziadków), zstępnych (dzieci, wnuków), małżonka, rodzeństwo, powinowatych w tej samej linii lub stopniu, osobę przysposobioną i jej małżonka, a także osobą pozostającą we wspólnym pożyciu

Formy przemocy w rodzinie:

- przemoc fizyczna – to m.in. popychanie, kopanie, bicie, policzkowanie, duszenie, obezwładnianie, przytrzymywanie, szczypanie, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy
- przemoc psychiczna – to m.in. wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, stosowanie gróźb, zawstydzanie, wyśmiewanie, stała krytyka, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia
- przemoc seksualna – to m.in. wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, krytyka zachowań seksualnych
- przemoc ekonomiczna – to m.in. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia zarobkowej pracy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny

PODSTAWA PRAWNA

[Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 sierpnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie \(Dz.U. 2015 poz. 1390\)](#)

100%

13:28
2016-05-06

Pomoc społeczna

Zespół ds. Asysty Rodzinnej

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

- Informacje ogólne
- Zespół Interdyscyplinarnej ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w Rodzinie
- Procedura "Niebieskie Karty"
- Instytucje świadczące pomoc
- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
- Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy
- Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przemocem
- Pracownicy socjalni ds. przemocy w rodzinie
- Informacje dla osób dotkniętych problemem przemocy
- Informacje dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie**
- Podmioty udzielające bezpłatnej pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem
- Serwis informacyjny "Pokrzywdzeni"

rozmiar czcionki A A A

Informacje dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Placówki świadczące pomoc:

Podmioty i organizacje świadczące pomoc na rzecz ofiar przestępstw oraz członków ich rodzin

Poniżej widnieje lista podmiotów i organizacji, które otrzymały dofinansowanie ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w ostatniej edycji otwartego konkursu ofert – z niezbędnymi danymi kontaktowymi i godzinami dyżurów specjalistów, wraz z wykazem Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

[Wykaz podmiotów świadczących pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem, w tym przemocą w rodzinie w 2015 roku](#)

Pokrzywdzeni przestępstwem, w tym przemocą w rodzinie, mogą uzyskać:

- pomoc prawną, w tym dostęp do alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów;
- pomoc tłumacza w celu udzielenia pomocy prawnej osobie uprawnionej, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, do czasu wszczęcia postępowania przygotowawczego;
- pomoc tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika w celu udzielenia pomocy prawnej;
- dostęp do psychoterapii lub pomocy psychologicznej, w tym pomoc przez osobę pierwszego kontaktu;
- pokrycie kosztów świadczeń zdrowotnych, lekarstw w zakresie, w którym lek nie podlegałby refundacji lub w części, w której nie jest refundowany, wyrobów medycznych, w tym materiałów opatrunkowych, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, w zakresie niezbędnym w procesie leczniczym doznanego uszczerbku na zdrowiu wynikającego z przestępstwa lub jego następstw;
- pokrycie kosztów związanych z kształceniem w szkołach publicznych, w tym w ramach indywidualnego nauczania, a także w przypadku realizacji obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą na podstawie art. 16 ust. 8 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.), odpowiednio do wieku i potrzeb edukacyjnych osób uprawnionych;
- dostęp do szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz pokrywanie kosztów egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe;
- pokrycie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielania schronienia;
- finansowanie okresowych dojazdów do biurowych zobowiązań czynszowych i opłat za energię cieplną

Przychodnie lekarskie

**ZMIEN SVOJE ŻYCIE
POMOŻEMY CI W TYM**

WSPARCIE JEST BLIŻEJ NIŻ MYŚLISZ
dzięki nowym zasadom współpracy z Policją i kuratorami sądowymi

**JEŚLI JESTEŚ
OFIARĄ PRZEMOCY DOMOWEJ
LUB JEJ ŚWIADKIEM
ZADZWOŃ**

801 12 00 02

OGÓLNOPOLSKIE POGOTOWIE
DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
„NIEBIESKA LINIA”

niebieskalinia@niebieskalinia.info www.niebieskalinia.info

Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Rodziny, Kobiety i Spraw Społecznych, Policja, Kuratorzy Sądowi

Komenda Powiatowa Policji w Pile

**RANISZ MNIE
KIEDY SZYJESZ
Z MOJEGO TATY
NISZCZYSZ MNIE
KIEDY KAŻESZ
WYBIERAĆ**

MINISTERSTWO RODZINY, KOBIET I SPRAW SPOŁECZNYCH
RZECZNIK PRAW DZIECKA

Ponad połowa interwencji u Rzecznika Praw Dziecka to sprawy okolorozwodowe! Każde dziecko ma prawo do dobrej więzi z obojgiem rodziców. Niszcząc tę więź niszczysz dziecko.

WWW.BRPD.GOV.PL

PUNKT POMOCY
DLA OSÓB POKRZYWDZONYCH PRZESTĘPSTWEM
DZIAŁAJĄCY PRZY AKCJI HUMANITARNEJ 'ŻYCIE' W PILE

POMOC PRAWNA
POMOC PSYCHOLOGICZNA
POMOC W MEDIACJACH
POMOC W KRYZYSIE

PUNKT CZYNNY: TELEFON ZAUFANIA

**ZMIEN SVOJE ŻYCIE
POMOŻEMY CI W TYM**

WSPARCIE JEST BLIŻEJ NIŻ MYŚLISZ
dzięki nowym zasadom współpracy z Policją i kuratorami sądowymi

**JEŚLI JESTEŚ
OFIARĄ PRZEMOCY DOMOWEJ
LUB JEJ ŚWIADKIEM
ZADZWOŃ**

801 12 00 02

OGÓLNOPOLSKIE POGOTOWIE
DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
„NIEBIESKA LINIA”

niebieskalinia@niebieskalinia.info www.niebieskalinia.info

Czy naprawdę myślisz, że to jej prywatna sprawa?

JEŚLI JESTEŚ ŚWIADKIEM...

SIĘC POMOCY OFIAROM PRZESTĘPSTW

TEL. 84 432 57 42

POMOC PRAWNA
POMOC PSYCHOLOGICZNA
POMOC W MEDIACJACH
POMOC W KRYZYSIE

PUNKT CZYNNY: UL. OKRZEI 4A, PIŁA
PON - PT 8.00 - 15.00

TELEFON ZAUFANIA:
TEL. (67) 34 98 166
PON - PT 8.00 - 18.00

Akcja Humanitarna
MINISTERSTWO
SPRAW WYBISZCZYCH

Zdecyduj,

COZYTYWKA

REALIZATOR PROJEKTU:
Miasto Piła / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Piłie

CEL PROJEKTU:
zwiększenie oddziaływań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

BENEFICJENCI PROJEKTU:
osoby i rodziny dotknięte problemem przemocy w rodzinie oraz kadra służb działających na rzecz wsparcia rodzin dotkniętych przemocą

DZIAŁANIA PROJEKTOWE:

- specjalistyczne poradnictwo dla ofiar i sprawców przemocy domowej
- indywidualne konsultacje psychologiczne dla członków rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej
- program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie
- cykl szkoleń dla kadry służb zajmujących się problemem przemocy w rodzinie

Realizacja zadań określonych w projekcie pozwoli kompleksowo i skutecznie oddziaływać na osoby stosujące przemoc w piłskich rodzinach, wspierać osoby dotknięte przemocą, wzmocnić system ochrony dzieci w rodzinach dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Wpływie też na podniesienie kompetencji osób działających na rzecz rodzin dotkniętych przemocą i zwiększy skuteczność rozwiązywania problemów występujących w tych rodzinach.

Termin realizacji projektu 01.08.2015 r. - 31.12.2015 r.

Projekt pt. „Pozytywka” realizowany przez MQPS w Piłie, współfinansowany ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Osiemnastego Wsparcia Inicjatyw Społecznych

<p>COZYTYWKA</p> <p>Pamiętaj! Nigdy nie jest za późno do podjęcia skutecznych kroków, aby przetrwać wraz z rodziną!</p>	<p>COZYTYWKA</p> <p>Pamiętaj! Masz prawo do życia w rodzinie wolnej od przemocy!</p>
<p>POTRZEBUJĘ ZMIAN</p>	

Sąd Rejonowy w Piłie Sąd

Rejonowy w Pile

REAGUJ NA PRZEMOC!

Jej cierpienie to także Twoja sprawa!

Sprawy przemocy krzywdzą nie tylko swoje bezpośrednie ofiary. Cierpią także mali świadkowie. Jeśli znasz dziecko, które wydaje się ciągle przygnębione, ma bóle brzucha i napady złości, ucieka z domu – być może cierpi z powodu przemocy w rodzinie. Okaz mu wsparcie! O szczegóły zapytaj policję lub osoby, które odpowiadają w urzędzie miasta bądź powiatu.

CIERPIĘ KIEDY DBRASZ MOJĄ MAMĘ NISZCZYSZ MNIE KIEDY KAZESZ WYBIERAĆ

ZŁAMISZ MNIE KIEDY SZYDZISZ Z MOJEGO TATY NISZCZYSZ MNIE KIEDY KAZESZ WYBIERAĆ

POZIECIE PRZEMOCY W RODZINIE

WIEDZINE PRZEMOC WOBEC DZIECKA? REAGUJ

Forum

ROZWIJ SWOJE WĄTPLIWOŚCI

PODZIEL SIĘ WIEDZĄ

DYSKUTUJ!

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci

Biblioteka Miejska